

cf. Schiller-Spinosa I, 193 ff.

14 ר' אלוסוף בן עקיבן שה"ש
מ. 28 שירי הטידס. S. S. Sachs

Borto

Del Sig.

Con

È BENADI

Mico Mezzano.

מבחר המאמרים

להרב נתן בר שמואל הרופא ז"ל

וחברה לו

אגרת השבת

להראב"ע ז"ל בשלימותה

שני החבורים האלה נמלאו כתובים ביד החכם

כנהר"ר אברהם ברוך פיפירנו נר"ו

אשר הביאם לבית הדפוס והניהם

פה ליוורנו י'ע"א

שנת יפ"ו מעינתך חולה לפ"ק

מיד אליעזר מנחם אומולינגי הי"ו

מרפס ומוכר ספרים

Con Approvazione.

הקדמת המגיה

אמר העליר הכרהם ברוך ס"ט בלא"ה משה רפאל פיסירנו
ז"ל • מהחוב המוטל על כל איש השוקד על דלתי
מורתיו הקדושה להשכיל להטיב לעצמו ולאחרים בכל הבא מידו
בדברי חכמה ודעת המיוסדים על הדני האמת והלדק • והנה זה
שנים כי נמצא תחת ידי הספר הקטן הזה אשר הכני מוליך היום
לאור הדפוס להשלים רגון אחד מאוהבי אשר נדרשתי לבקשתו
לכוונה הנזכרת •

וזאת אודיע אל כל קורא דברי אלה כיס' זה היה כתוב על
קלף ישן נושן ולא ידעתי מי היה מחברו ומאיה טעם
קראו **מבחר המאמרים** • כי גם שהיה כתוב בראשיתו
שחברו החכם נתן בר שמואל הרופא
בעלס ממוני מי הוא ובאיה זמן הליץ ופרח ופשתי בכל הספרי'
המדברים מהמחברים ומספריהם ולא מלאתי שהזכירו שמו ולא
סם מחברו • עד שבא לידי ס' די רוסי בל' איטלקי וראיתי לו שכ'
כי חברו החכם הנז' ושחבר נ"כ ס' זכרון טוב שהזכיר הר' שפתי
ישנים ושהיה כותב בשנת חמשת אלפים ס' ז' אכל לא הודיע עיר
מולדתו ומושביו ומה שאחשוב על טעם השם אשר נתן לו הוא כי
המחבר לקט וברר וזקק מדברי המהברים בעלי הפשט והמוסר
שקדמוהו ה"ה הרמב"ם והראב"ע רלב"ג וזולתם מן המפרשים
בתוספת נפך משלו • וזה סדר מעשהו יפעמים מקצר דברי מקראי
קדם להוציא מהם מוסר השכל ופעמים מאריך במאמר קצר •
ופעמים מזכיר דרך הנסתר שרלונו בזה המוסר היוכל בדרך
הפילוסופיא • וגם יש בו איהו רמו בקבלה • וגם כי הס' הזה
הוא קטן הכמות בראה לי שהוא רב האיכות לנערי בני ישראל
ההפלים לשמוע דבר ה' כי לא כל ספר גדול הכמות הוא גדול
התועלת וכל שופט בלדק יכיר כי ספר זה הוא מעט מחויק את
המרובה • ואם יאמר האומרי כי בחרתי בחבור אשר באו בו
דברים לא ייטבו בעיני קלת חכמים בדור הזה אשיב לו • כי
גמה מהקדמונים ז"ל בחרו להם דרך הרמו וגם בס' הזה מלאנו
פי' כמה פסוקים ע"ד זה כידוע • וא"כ גם המחבר הזה כאחד
מהם • ונוספה בו התועלת שרוב דבריו הם בקיטור ובלשון לח' •
וראיתי

הקדמת המגיה

וראיתי לחבר אל הקונטרס הזה אגרת שבת
להראב"ע ז"ל אשר העתקתיה

נספר כ"י שנכתב בליידא בשנת חמשת אלפים ומאה ושהים
וארבעים * והסנה אשר הניעתני לזה היא כי האגרת הזאת נדפסה
כמה פעמים בלתי שלימה וגם אותה שהדפיסו בעיר הזאת בספר
מנחת יוסף הינה כוללת כי אם ההקדמה והחרוזים שאחריה וזה
המעט הוא מלא טעויות * וגם דירוסי הגו"ל כמדומה לי שלא ראה
אותה בשלימותה יען כי לא הזכיר אלא החרוזים (ועמ"ש הרב
חיד"א ז"ל בס' שם הגדולי ח"כ מער' א' אות' ז') וחפשי באגרות
שהזכיר הרב שם שיטנס בידי כ"י ומלאתי באגרת הרב רפאל
אשכנזי להרב גמליאל ממונסילים שכתב וז"ל אגרת השבת הביאה
הרב המחבר הנ"ל (ר"ל מחבר אהל יוסף) בפרט' בא' אמר הצעיר
בס' שפחי ישנים אשר לי נכתב בגליון כ"י וז"ל נדפסה בסוף ש"ע
של הר' האר"י זלה"ה ע"כ והעדר ידיעה ממהות הספר הנ"ל הביא
לכתו הכותב מה שכתב כי האגרת אשר נדפסה כנ"ל לענ"ד הפי'
במחשבה הינה מחבורי הראב"ע כאשר יראה הרוואה בפ' הרב
בכמה וכמה מקומות אשר המה מצויים אללי ועוד כי הנדפסת
בש"ע הנ"ל הינה אלא דף אחד ואגרת שבת אשר חבר הראב"ע
הוא חבור גדול הכמות שהרי בהרבה מקומות מלאנו דבריו אשר
הט בשער שלישי ועוד כי הרוואה יראה כי דבריו אינם הפי' ברמז
באותה שנדפסה וע"כ אמרתי שדברי חלומי לא מעלין ולא מורידין
עכ"ד וז"א ח"כ הביא דברי הרב אהל יוסף הנז' בפ' בא' ע"ע ותראה
שהדברים הנז' נמלאו באגרת הזאת אשר הדפסתי * ומכאן ראה
שהיא שלימה לא ראיתי כמוה באומן שנדפסו. ודע כי כמה דברים
שנמלאו בה באו ג"כ בפירושי הראב"ע עה"ת ומשם בעזר השכל
היסר והמפרשים נוכל להבין איזה לשונות קשי ההבנה שיש בה
כאשר יוכל להבחין כל מעיין * זהו מה שראיתי להקדים לחבור
הזה * והאל המלמד לאדם דעת ימחני בארח' מישור כל ימי חיי
ללמוד וללמד תורתו אמת ולעבדו ולאסכו באמת ובתמים

אמן :

ספר

מבחר המאמרים

ביאור קצת עניני התורה דרך כלל והוא
המכוון בדרך הנסתר • חברו החכם כה"ר נתן
הרופא ב"ר שמואל זלה"ה •

כבוד משכיל עורה • ושחר העירה • להשכיל בתורה •
ולקנות טוב מסחר •
סחר אבי תומה • ודעת ומזימה • והוא ראשית חכמה •
ומכסף נבחר •
זהו ראש כל קנין • ותכלית כל מנין • וביאור כל ענין •
אשר אין לו שחר •
והוא אוצר נחמד • וטובו לא ימר • בהור וחן נצמד •
כאילת שחר •
והוא לכל נרצה • ואין אתו שמוצה • לכל דורשו נמצא •
כהיום ולמחר •
ומי יוכל לספר • בהור אמרי שפר • כתובים על ספר •
שמו נקרא מבחר •

ספר בראשית

אמר המחבר דע יסבילך האלקים שהספר הראשון הוא
מחומשי התורה בכללו הוא סובב על מעשה בראשית
המכונה חכמת הטבע • והוא הנקרא ג"כ ספר היצר • והספר
השני סובב על מעשה מרכבה ונקרא ספר הגאולה • והספר
השלישי

מבחר המאמרים

השלישי סובב על רפואת הנפש מהעונות בריכוזי הקרכנות ונק' ספר תורה כהנים • והס' הרביעי סובב על ענין המספר להודיע חסדי ה' עם אבותינו שהיו במתי מעט ורכו למעלה • וירשו את הארץ הטובה והרחבה • ונק' ספר חומש הפקודים • והס' החמישי סובב על ההזרות והחוכמות המביאות נפש האדם לראות בטוב ה' בארץ החיים :

פרשת בראשית

דע ישכילך האלהים שהענין הכללי בפרשה הזאת בא להודיע תחילה מליאות העולט הזה

המחדש הנברא מאין ליט • ושהבורא יחברך חדשו והמציאו מאפיסה מוחלטת ליט גמור וכי ה' לבדו קדמון אין זולתו ואפס כמוהו • ובענין זה פתחה התורה בקבלה אמתית בלא למוד מחקרי בדרך נקל שישיג כל אחד מאנשי התורה ידיעה מקובלת מאמתת המליאות מה שלא ישיג חכם גדול בדרך המחקר • ולכן חייב בעל הדת שיאמין אמונה קיימת בכל מה שבא בתורה • יותר ויותר מהדברים הנודעים בדרך הקט מופתי • לפי שקבלת הנבואה למעלה מקבלת ההקט המופתי • ולזה באמר כל אמרת הלוף לרופה וג' ולזה רמז דוד באמרו תורת ה' תמימה במזמור השמים מספרים כבוד אל סר"ל כי כל מה שנודע מתנועת הסמים ומהלך הכוכבים לפילוסופים בדרך מחקר ובטורח גדול ועמל רב בעיון תורה ה' החכימה הפתאים מכל חקירה בדרך נבואה אמתית ודי לנו בזה • עוד בא בפרשת הזאת לבאר ענין האדם בתכלית היצירה לפי שהוא התכלית בעולם הזה השפל ומלאו בו כל ההרכבות מראש ועד סוף • וניתוסף לו שלימות גדולה מה שאין כמוהו בכל מעשה בראשית והוא המכונה בכלל אלהים ודמותו ומפני זה נבחר מכל יצירות והוכן לו מקום והוא המכונה גן עדן לשבת בו לולי שגורש ממנו בחטאו • עוד בא ללמד דרך גמול ועונש כי בעוד שהיה האדם נוטה אחרי שכלו ומתנהג בדרכי יושר ושומר מצות בוראו

מבחר המאמרים ב

היה מתענג במעדני פירות האילנות מכלי יניעה ועמל •
וכנטותו אחרי דברי אשתו גורם מנן עדן והיוסם מאכלו קון
ודדרר והדומה להם ברוב עזב ועמל וכל זה מדה כנגד מדה
ונגרר הדבר הרע הזה עד שכולדו לו קין והכל ורנח האחד מהם
את אחיו בסדה כסתר וחשב בלבו להסתיר הדבר מאביו ומאמו •
וה' ית' המשגיח ממכון שכתו גילה אותו והענישו להיותו נע
וכד בארץ • עוד בא להודיע עונש הרבים החומסים והנחולים
מה שלא נתן להם ביד חוקה לפי שהיו בני השופטים והדיינים
ולא היו יראים מוולתם והוא סקיור מדת ימיהם כערך אל
מדת אנשי הדורות הקודמים להם והאריך אפו להם אולי יחזרו
בתשובה ולא יאכזרו כמדת הדין • עוד בא להעיר על מאמר
הנפילים הנקראים גבורים כימים ההם שלא הועילה להם
גבורתם כלל אך נמחו מעל פני האדמה ונשכח זכרם •
והעיד השת' דבר גדול כזה לייחס לה' ית' נקמה וחרטה ועלכון
בבריאתם על דרך דברה תורה כלשון בני אדם להבין השומעים
ולהודיע שאינו חפץ לכלות הברואים היצורים ולאדם רק
לקיימם בדרך הסוב והמין • ראש כמה עיקרים באו בפרשה
הזאת ביסוד האמונה • הא' בקדמות הבורא ית' • הב' בחידוש
העולם • הג' בתכלית מין האדם בשני שלימותיו שלימות הגוף
ושלימות הנפש • הד' בנחיל ובעונש ביחוד וברבים • הה'
בהשגחת ה' ית' בתחתונים ונס כמעשיהם • וכל זה נודע לנו
בפתיחת התורה בפרשת הזאת הנקראת בראשית שהטע' ראשית
חכמה בקבלה אמתית מפי חכם וכביא שקיבל מפי הגבורה •
ואין לחלוק עליו בשום פנים לפי שהוא רבן של כל הנביאים
ולפיכך אין להרהר אחריו לפי שאמרת ה' זרופה אללו והאלל
כל משכיל מאמין בתורתו אף על פי שלא ישיגנה בדרך
הידיעה מופתית • ולכן חייב לסמוך על דברי הגבורה
האמתית • ולזה רמו החכם באמרו אם לא תדעילך היפה
בנשים :

מבחר המאמרים

פרשת נח

אמר המחבר רהוי לכל אדם משכיל להתבונן בפרשת הזאת
המאמנת דרכי הגשול והעובד ושמר מכל דבר רע
שלא יטטפוהו המים הזדוניים פן תקיר נפשו דעתה כהקיר ביר
מימיה ותהומות הטאו יכסוהו ויסיס אל לבו להשלט מקצוף עליו
ה' ומנעור בו בעשותו לו תיבה במעשיו הטובים וכופר אותה
בכופר ענותו וקניס יעשה את התיבה תחתיים שכיים ושלויסיס
כנגד שלסה עולמות בלמוד החכמות הלמודיות והטכניות
והאלהיות זו אחר זו כי הם יניבו עליו משטף המבול הכולל
מלמעלה שסבתו הריך הצולה מן הארץ כי זה מכונן במין
האדם השלם שבזכותו העולם עומד ובעבורו נברא וכסס שבא
נח אל התיבה ומלט בלדקתו שאר מיני בעלי חיים בהכניסו
להם כל מאכל הריך להם כי כל אשר בעולם השפל הזה נברא
ועומד בזכות האים הזה השלם כי ידוע שהלמחים נמלאים
לצורך בעלי חיים ובעלי חיים לצורך האדם ומציאות
האדם הוא להמלא בו השלם אם כן הוא הכל נמלאו לצרכו
ולמחייתו ולהשלמתו כמו שאמרו ז"ל כל העולם כולו לא נברא
אלא לצוות לזה כלומ' לחברתו ולשרתו והסולך בדרך הזה
מולא חן בעיני ה' תמיד וכובר לפניו ולא תחשוב שהקשת
הנראת בענן היא מוזרת ה' לפי שאין שמה לפניו ית' אלא
הענין כמו שאמ' ז"ל את קשתי דמות המוקש לי והוא כמו שבא
מעשה מרכבה כמראה הקשת אשר יהיה בענן וגו' והיה
בעכני ענן על הארץ וגו' שהחומר הוא הנושא המים הזדוניים
וגרחתה הקשת לזכור ברית עולם כי המסתכל במעשה ה'
העליונים הנפלאים הוא הזוכר אותם והנוכר לפניו לא זולת
זה הרי בה להודיע כי בבחינת המציאות יתאמתו מציאותו
ואחדותו הפשוטה בתכלית הפשיטות ונלחמותו וממשלתו בכל
הנמלאים במעלה ומטה ולעולם שחומר העולם הזה השפל
למטה פחות מחומר העולם הנבזה ועוד שאין האדם כמר
מלי הכל כל המציאות בגללו אע"פ שהוא המכוון במציאות
העולם

ג מבחר המאמרים

העולם השפל הזה לבד והכוונה בו בשלם מהמין ההוא כמו
שאמרו ז"ל כל העולם כולו לאכזרתי אלא כשכיל זה ואמ' החכם
ולדיק יסוד עולם :

פרישת לך לך

אמר המחבר ענין הפרשת הוזה הכללי בא להודיע לכל
מבקש שלימות סריוך לעווב עזובה גמירה כל בעל
מדה או בעל אמונה רעה ופחותה רחוק או קרוב אב או אם
אח או אחות עד שייעווב לפי הצורך הזה הנדול ארצו ומשפחתו
ובית אביו וכל קרוביו לפי שהאדם נמשך בטבעו אליהם
והשלימות נמנע מן האדם באכזרתי ולזה נאמר לאכזרתי אביו
לך לך מארצך וממולדתך כדי שילמוד הראוי ללמוד ויניחמה
שאינו ראוי ללמוד וטוב שיגור האדם בארץ נכריה וישפל
בגרותו לפני אחרים לתועלתו מאשר יסקוט על שמריו ויתכבד
על חבריו לזקוק כמו שאמרו ז"ל הוי זנב לאריות ולא ראש
לשועלים לפי שזנב ארי ארי וראש שועל שועל וטוב להיות
ארי מהיות שועל ולזה אמר החכם הולך את חכמים יחכם
ואל זה כיוון דוד המע"ה באמרו אצרי האיש אשר לא הלך
בעלת השעים וג' בפתיחת ספרו להודיע כי השלימות הוא
בהרחק חברת הרעים לא זולת זה והוא המכוון בספור זה
על אכזרתי אביו להודות כי לא ישלם האדם זולת זה
ואחר שיאכל צריך שישתדל להשלים אחרים כמו שזכר ואת
הנפש אשר עשו בחרן ונאמר אחריו ויקרא שם אברהם בשם ה'
המטיב בחסדו הנדול לברואיו כי הטבת הלימוד היא גדולה
מכל הטובה כי בה תנתן לורה לנפש האדם ובה תלא הנפש מכח
למעשה כמו שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן וכבר אמ'
הנביא ע"ה הכנישו אל אברהם אבינו לפי שהוא החל לקרוא
בני האדם ולמוסרם בעבודת ה' ולשחררם מעבודת אלהים
אחרים ושליומות האדם יושג בשתי המדות הנזכרות הלמידה
והלימוד ולפיכך כתייחסו מחלה בספור הכמו' לאדון השלם

מבחר המאמרים

הזה • אחר כן סיפר הכתוב וירד אכרס מלרימה אע"פ שהיה רעב בארץ מפני הצורך הגדול הביאו לזה ושם בטחונו שלא יחסר לו כלום מהדרך ובא הסיפור על ענין אשתואע"פ שהוא ענין קשה מאד וננאי גדול בהתחלתו נודע באחרונה תגבורת הנס שנעשה לה אע"פ שידע השלם בדרך נכואה שלא יקרב אליה אדם וכבר נזה אותה לשנות דבריה כדי שלא יהרג הוא שנא' וחייתה נפשי בגללך • אחר זה בא לספר שהיו לו לאן ובקר ואהלים וגם ללוט ההולך עם הדרך שהליכתו עמו גרמה לו זה • אחרי כן סיפר הריב שנפל בין רועים שלו ורועי לוט בן אחיו • והוא השלם לטוב לכבו ושלמות מדותיו רדף השלום והוא שאמ' אל כא תהי מריבה ביני וביניך • ואמ' הלא כל הארץ לפניך • הורה אע"פ שטוב שבת אחים גם יחד כשיפול הריב ביניהם טוב להם שיפרד איש מעל אחיו כי בהפרדם תסתלק המריבה ותסיר האיבה והקנאה הוא שאמ' השלם הפרד נא מעלי ובאמרו אם השמאל ואימינה בא ללמוד מדת חשוכה שהשלם לא התנאה על לוט בביל שהתברך בגללו ולא הזכיר לו מזה דבר • ועוד בא ללמוד מדה חשוכה שלא יקפיד איש בטובת אחרים אחר שיספיק לו הנשאר לחלקו והוא שאמ' לו לבחור הנאה לרצונו לא כמדת הרעים שמקפידין בטובת אחרים ומקנאים עליה • אחרי כן בא לספר מלחמת המלכים בגלל לוט שנשכח מתוך מלחמות ההם ושם התייחסו לו ה' מדות טובות וחשוכות • ה' מדת הרחמנות כי נכנעו רחמיו כאשר שמע כי נשבה אחיו • השניה מדת הגבורה והבטחון בה' כי התגבר בילדו ביתו על ארבעה מלכים • השלישית מדת החסד וההסתפקות באמרו אם מזוט ועד שרוך נעל מפני שהממון ההוא היה ממון שבויים אע"פ שהוא זכה בו מן הדין • הרביעית מדת שמירת הברית לכל בעל ברית בין שהוא בן ברית בין שאינו בן ברית לפי שראוי לאדם לקנות חברים להיותם לו לעזר לעת צר • החמישית מדת ההודאה לשם וההכרה שהכל מאתו והוא שנתן מעשר לכהן ולעליון

מבחר המאמרים ד

אחרי כן סיפר הכתוב סביקס הסלם מה' ית' לתת לו זרע
 אנשים להשאיר אחריו ברכה כדי שיהיה חיוב מציאות ה'
 נמצא בעולם והיה זה אלו מהנמנע שיהיה לו בן מפני
 הזקנה והודיעו ה' במחזה שהבן היוצא מחלציו יירשנו לא
 בן ביתו * ולא האמין בה' ית' שיש לו יכולת כזה וביותר
 מזה וחשב כי יעשה עמו לזקה וחמד בדרך הנס לא בדרך
 הטבע * והודיעו סיורישנו הארץ הטובה והרחבה וכאשר בקש
 מה' להודיעו באי זה דבר יירשנה זרעו ויתקיים בה הראהו
 מעמד בין הבתרים * ורמוזו בו עול מלכויות העהידות להשתעבד
 בזרעו ובסוף יאבדו כולם ויטאר זרעו לבד וכת עמו ברית
 בזה ונאמר לו ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר
 לזרעך אתן וגו' אחרי כן סיפר במעשה הנר שפחתו מראש
 ועד סוף במה שאירע לה עם גברתה והודיע שלא היה הדבר
 קשה עליו ורע בעיניו אלא מפני בנו יסמעאל לא על אודות
 האשה טילה לו * עוד בא להודיע כי אחר שהיה שלם
 במדת הסלימות הוצרך לומר לו החהלך לפני והיה תמים
 שהכוונה בזה הוא על זרעו להיותם גוי קדוש ושלם *
 מזורף אל זה כי הע"פ שהיה בבחינת עצמו שלם בבחינת
 זרעו לא היה שלם בזמן ההוא כמו שהוכיח הכתו' עליו
 מהיה רובה קצת * ולפי שהיה רגון ה' להוציא מחלציו גוי
 קדוש וכבד מכל העמים לזהו לתת אוח ברית בכשרו לפי
 שטבע הכלי ההוא מוכן מכל האיברים להשיאו במותרות
 המגונות ולפי' ימול בשר ערלתו כדי שיזכור האדם תמיד
 תחילה בפועל הכלי ההוא שיעביר מפעולתו מה שאין בו
 צורך וזה היחה כוונת המצוה לחסר כוונת ההנאה לא
 לבטל פועל הכלי עצמו כי לא יחפז ה' בהשתתח עולם *
 אבל יחפז בכל המעשים לעזוב את הקצוות וללכת באמצעי
 וההולך על הדרך הזה הוא התמים ד"ל תמים לזה לא
 תמים גוף * וכן נאמר אשרי המימי דרך * וההולך בדרך הזה
 ראוי להוליד בנים לשדגילם בעבודת ה' שהיא הכלית הכוונה
 בעולם השפל הזה והו שסמך לו ואמ' ואתה את בריתי

מבחר המאמרים

תשמור וגו' ודע כי בכל זאת הפרש' כשהזכיר הכרית הזכיר
זרעו כי הכוונה לעצוב כל היתרוכות • כמו שנה' ונמלתם
את כשר ערלתכם • כי עוקר המזוה להיות לאות ולסימן
לכרות שאר הערלות ערלת האזן וערלת הלשון הקודמת לשלימות
השכל הוא עבודת ה' ודעתו שהוא האלהים לבדו ועל זה
סובבת כל התורה • ולפי שהכרית קודם לתורה כי עיקר
הכוונה היא במזוה היא למול האב אח בכו לקבל עליו
ברית ה' להיות לו לאלהים ולהכניסו בכריתו של אברהם
אבינו כי ההכנסה בכרית היא מזוה בעצמו ודי ברית אה
זה בזכרים לפי שהנקבה היא נבראת לעזר הזכר ואלי תשוקחה
והוא ימשול בה להנהיגה ולהדריכה בדרכיו ולעשות כל מעשים
על פיו • וכעבור היותה על דרך זו היא ג"כ הסבה שהיא
פטורה מכל מצות עשה שהזמן גרמא כי אילו היתה טרודה
לעשות המצות בזמן היה הבעל בלא עזר בזמנים ההם
והיתה קטטה נופלת ביניהם וחסור הממשלה המכוונת לתועלתו
ולתועלתה ומפני זה הספיק האות ההוא בזכרים • והאות
ההוא כולל טובות רבות כי הוא מועיל תועלת כללי לכלל
האומה להתקרב יחד הורע כולו ולהעיד זה בזה ושלא
להתערב בשאר האומות כמו שהתערבו הם ולא נודעה זאת
מזאת עד שאין ביניהם קירוב טבעי והוא סבת מלחמותם
עד השמים • וה' בחסדו השאיר הקירוב בכו ושמו נקרא
עלינו ושם האבות ג"כ אע"פ שעונותינו הדיחו אותנו בכל
הארצות וכל העמים שאנו מפורדים ביניהם היו מנקשים
תמיד להכחידנו מגוי עד שלא יזכר עלינו שם ישראל ועם
כל זה אנו נקראים בשם יעקב בסבת האות הנמסר לאבותינו •
וזהו שאמר הכתוב ויקרא בהם שמי וגו' נמלאת אומ' אהות
הכרית רובה תועלת כללית והוא ג"כ סבת תועלת הסגולות
כי הוא אהות וסימן לדעת ה' ולקבלו באלהים ולהודו והוא
המכוון בכל התורה • והאות ג"כ סבה לקיום המין בלקיחת
אהה דרך יראת שמים ודרך זהירות והוא המכוון בחופה •
והוא ג"כ סבה למנוע היתרוכות בכל המעשים והוא המכוון
כמעשים

מבחר הנאמרים ה

בעתים טובים • ולכן נזו בו לומר במלות מילה כסס שהכנסתו
לכרית כן תכניסו לתורה ולקופה וכו' :

פרשת וירא

אמר המחבר שטנין הפרשת הזאת הכתוב סיכנ על מדת
הנדיבות והחמלה וקיום מאמ' ה' ית' לחסידיו
ותכלית האהבה והיראה • לכן ראוי לכל בעל דת להרגיל
עצמו במדת הנדיבות ולהתנהג בה מדי חיומו בפי מה שיחננו
ה' ית' לפי שמדת הנדיבות מדה חשובה ונכבדת מאד ובה
ימשול האדם על זולתו ובה ידמה לכוראו כפי כמו ויביע
אל מעלות רמות ויהיה אהוב ונחמד וכבוד בעיני כל האדם
וילמוד זה עור מהסיפור שסיפר' התורה תמימה על אברהם
אבינו השלם שלפי טבע נדיבותו המפורסמת ישכ פתח האהל
כחוס היום שהוא עת השינה והמנוחה לאדם גדול כמותו •
מזרף אל זה היותו חלוש מהמילה והטריות על עצמו בזה
להמציא תנוחה בניתו לעובדים ולשנים כעת השרכ ולהאכילם
עינות קמת סילת וחמאה וחלב וכן בקר רך וטוב • וכוונתו
היתה בזה חמיד למטוך לבות הכרואים לעבודת ה' ולהרגילם
באמונתו • והעיד הכתו' עליו כי בראותו שלשה אנשים נלכיס
עליו שלא רצו להטריחו קס ורץ לקראתם מפתח האהל והסתפל
שלא יעברו מעליו עד שיחנו אללו וכדר כנדבה מעט ועשה
הרבה כמדת הנדיבים הטובים שאימרים מעט ועישים הרבה •
הוא אמ' ואקחה פת לחם והס לטוב מיסרס אמרו לו כן
תעשה כאשר דכרת • להודיע שמסרכין לקטן ואין מסרכין
לגדול • ומה נכבד דרס רז"ל שאמ' אברהם שהיה כמו יפה
נדמו לו המלאכים כדמות אנשים וללוט שהיה כמו רע נדמו
לו כדמות מלאכים • והלדיק השלם מיהר לשלם נדרו ולא
עוד אלא שעתד לשמש אוחס • וזה ללמד שראוי לבעל הבית
לכבד האורחים ככל יכלתו • והס אחרי שנהנו מסעודתו
בשרו כשורה טובה ולפי שראוי לכל מי שיהנה מסעודת אחרים

טבחר המאמרים

מזריך לכרכם - ומה שנאמר וירא אליו בא להודיע שהמתעסק
במדת הכריבים ה' נגלה עליו ומשגיח בו וזהו מעלת הנבואה
שהוא תכלית שלימות מין האדם שהוא להפלים עצמו ולהפלים
אחרים זולתו כפי יכולתו. ויש אומ' שה' נגלה תחילה ואחר
כך נשא עיניו וראה שלשה אנשים. ויהיה הטעם וכבר נשא
עיניו וירא. ופסיק ויבואו שני המלאכים מדומה יבחיסם.
ואם אינו רחוק מהיות הענין כולו במראה הנבואה. עוד
בא להודיע שהלדיק יראה בחלומו ענייני דקתו. והחכם
ענין חכמתו. והנדיב ענין נדיבותו. על דרך זה יבואו
החלומות הבודקים והנבואה שהמחשבה תכלית המעשה והמעשה
תכלית המחשבה. וידוע ג"כ שהכח המדמה יש לו מבוא גדול
בנבואה כ"ס בחלומות כמו שא"ר ו"ל בשעה שאדם ישן וכו'.
וידוע כי מלאך שם משוחף יאמר על כל דבר שהוא מאת
ה' ומפני שהכרובים אינם שוים למעלה חלקו שמוות ואמ'
מלאך וכרוב והכרובים שנים ופניהם איש אל אחיו. וכל
הנביאים שומעים קול מהם חוץ מאדון הנביאים ששומע הקול
מפניהם לא מהם כי אין לכח המדמה מבוא בנבואתו כי כל
הנביאים במראה או בחלום כמו של' אם יהיה נביאם ושאר
העניינים. ויש אומ' שאלו האנשים שסיפר הכתו' היו נביאים
ואל תתמה איך יבא נביא אל נביא שהרי לא באו כי אם
לכשר שרה. ויהיכן היותם שלשה האחד מהם רב וגדול
והשנים תלמידים או מזרחים ונערים או חברים לפי שאין
ראוי לנביא או לגדול וחכם ללכת יחודי ולא יפחית משני
נערים שאם יצטרך אחד מהן לנקבו ועמוד האחד עמו.
והנדיק השלם לקח ג"כ שני נערים איתו. ואפי' האדם עצמו
שני מלאכי השרת מליון אותו אחד מימינו ואחד משמאלו אם
כן מה שנאמר וירא אליו ה' ר"ל נביא ה' או מלאך ה' וכן
ויהמר ה' אם בא מלאכי חן וגו' וכן ויאמר ה' אל הכרם
לעה זה לחקה שרה לאמר וגו'. והעד הנאמן היפלא מה'
דבר וכזה יס'ר הספק ממלת ויאכלו ואע"פ שנאמר בו נאכל
שלחם. והרי ישקב אינו אמ' ויאמר אלי מלאך האלהים בחלום

יעקב

מבחר המאמרים

ו

יעקב וגו' וסמוך ליה אנכי האל בית אל שרבו בו אנכי האל הנגלה עליך בבית אל ראה והבן כמה חובלות למדנו מזה הענין שהרי כל נדיב ונדיב היום יקראו בשם אברהם אבינו כמו שנאמר נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם עוד למדנו ממנו מדת החמלה והרחמנות על הצדיקים הוא אומ' אולי יש חמסים צדיקים וגו'. וידוע כי כאשר השלים נדיבותו בלוחותו המלאכים עד המקיס המסקוף על פני סדום סאל מהם סודיעוהו סבת הליכתם אל סדום ולא רבו. והיה קשה עליו מאד הליכתם אל סדום לפי סידע הכילות אשר נהגו בו ולכן נגלה עליו ה' ית' להודיעו סבת הליכתם וכדי לקיים חמונת הנמול והעונש הוא אומר וה' אמר המכסה אבי מאברהם וגו' שרריך ללמד לבניו ובניו בניו חמונת הנמול והעונש הוא אומר כי ידעתיו למען אשר יורה וגו' שרובה בו לעשות צדקה עם הנפש ומשפט עם היצר הוא אומ' למען הביא ה' על אברהם וגו' הוא אומר ומלכים מחלצוך יצאו לפי שהמלכים באמת הם המושלים על יצרים ומכרוחים תאוותם ללכת בדרך האמת והישר. וכן יעשו המלכים הישרים לאנשי עירם ולזה נאמ' כל ישראל בני מלכים הם ולכן נא לומ' לו זעקת סדום ועמורה וגו' להודיע שהשופט צריך לעיין במשפט קודם שיחמוד הדין ולמדו ג"כ מה דרך תשובה באמרו ואם לא אדעה ומרוב חמלחו על הצדיקים האריך בתחנינו ושאלותיו עד הגיעו אל המספר הידוע שכולל כל המספרים ואין לנרוע מזנו שהרי העיירות חמשה ואין ראוי להיות בכל עיר מהם פחות מי' צדיקים וכראותו כי אינם נמצאים בקש מה' שחלל אפילו עיר אחת שיש בה צדיקים או ונכלו החמשה בעבור שנים צדיקים שיהיו בכל אחת מהן לכן יודר כל חכם שלא יהיה מקצונו סדום ואנשי עמורה כי בעוד שהצדיקים בעיר עומדת על תלה עוד מעט ואינם העיר נהפכת אמנם האחד שהא לנור וישפוט שפוט כמלט בשועמו אל המלאכי השלוחים להצילו ולהעלותו ההרה אבל אשמו בהביטה לאחור חסיד נליב מלח. ולכן ראוי שיביט כל משכיל אל הצור אשר לוקח ממנו

וילך

מבחר המאמרים

וילך בדרכי האב השלם לפי נדיבותו וחמלתו על הצדיקים וכו'
סנאמר הכינוי אל אברהם אביכם ונו' עוד בא בפרט הזאת
ענין אהבת ה' ית' כנסיון הנו' ובא להודיע שהזאת בוחן
הצדיק ומנסהו כמה שהוא חקיק בלבו בכה ועדיין לא יכל
אל הפועל לדעת את אשר בלבו אם ינכר ויוכל להוסיף
למעשה לפי שהכחיכה כזונה ביד האדם • ומה שאמ' הכתוב
כי עתה ידעתי רוצה בו ידיעת המעשה ממך • כי ידיעות
שמים • האחד ידיעת הדבר קודם היותו והשני ידיעת היש הנמצא
לפי שאע"פ שה' יודע העתידות טרם היותם ולאחם למעשה
יאת' עליהם אז ידיעה בדרך האפשר וכשיצאו לפועל יאת'
עליהם ידיעה בדרך המעשה • ויהיה פי' כי עתה ידעתי ר"ל
לפי הצטרף באדם המחשבה למעשה • ויש מי שפירש שכל זה
המעשה היה במראה הנכואה • ופסוק וישב אברהם אל נערו
וגו' יבחיסני • והנכון אללי שקלמו במחזה וקלמו בהקיץ ר"ל
כי הלווי והאזורה והקריאה והשבועה והברכה כולם במחזה
וההליכה והעקידה ושאר הענין בהקיץ והעד וישכס אברהם
בבקר ויחבוש את חמורו וגו' ויראה מסיפור הענין הזה כי
אברהם אבינו כשכולד יצחק שמה שמחה גדולה וכאשר גדל
וגמל שמה ושמח אחרים כמה שנאת' ויעס אברהם משחה
גדול וגו' וכמו שהיה הבן היקר הולך וגדל היה מקבל מוסר
ולמוד חכמה ומפני זה אוהבו אהבה גדולה שאין כמוה וחס
כל חסדו בו ותשוקתו אליו והיה אומר בלבו שאין אהבה
בטובם ולא חסד ותשוקה כאהבת הבן היקר המוטבע בקלימות
הממלא מקום אבותיו בחכמה ובאמונה וכל אהבה זולמו הכל
ושקר ותוהו וזלתי אהבת ה' יתברך הראויה להיות בכל לב
ובכל נפש וכאשר התאמת זה אללו הבין במופת נחתך שראוי
לי למסור נפשו ונפש בני זה החביב אללו על אהבת ה' ית'
וכמעט נהפכה לו אהבת בניו לגנאה בעדך אהבת ה' יתברך.
ולפי דעתי שאברהם אבינו השלם בשמו חסדו ואהבתו בבן
היקר ויחמד שניתן לו בתכלית הכוסף אחד הימים הגדול
במעשה אללו אהבת ה' ית' הקשורה בלבו והיה פעם מחשב

מבחר המאמרים

ז

בזה ופעם בזולתה • ולכן רצה ה' ימעלה לנסותו לנעבור
 חיה יראתו על פניו ואמ' לו קח נא את בנך את יחידך
 אשר אהבת שרובה בו שמת כל חשקך בו ואמר לו שיעלהו
 עם לעולה כולו קרבן שהוא קרבן נדבה והטע' נעבור שנתנו
 הידועה באהבת בנו והיא המסבבה העולה על רוחו כיוצא
 חורק העולה ובוה הציווי שהוא בתכלית האכזריות והנטייה
 אל הקלה יחזור אל הדרך הממוצעת • ואחר זה הראהו ה'
 איל אחר שנאחו בסבך בקרניו להעלותו עולה חחת בנו •
 וסם האיל רמו לבח המדמה המכונה בשם איל בעל הקרנים
 שנאחוס בסבך והקרנים נבוהות והאחת נבוהה מן השנית •
 לפי שזה פעולת הכח המדמה פעם מדמה בדברים הנמנעים
 ופעם בדברים האמתיים או אמיר פעם בשפלים ופעם בעליונים
 וכבר נאמר כי הקרן הגדולה עולה באחרונה ושתי קרניו
 הנאחוס בסבך שרובה בו סעיפי האילנות הטעם הדברים
 הנפשיים העולים מהארץ כי לעולם זה הכח לא יוכל לדמות
 דבר בלתי גשם מורכב • ואמ' כי ירא אלהים אתה לפי שהיראה
 קודמת לאהבה והאובב לא יהיה לעולם שלם אם לא מקדם
 לו היראה לפי שכל אובב ירא ואין כל ירא אובב • וידוע
 כי הירא לא ימרה דבר אדוניו במה טיוזירנו והאובב לא
 יבטל דבר ממה טיוזוהו לעשות • ובאמת כי בזה הסיפור
 ידענו גבול אהבת ה' יתברך שלא השינו רק אכרסה אבינו לכדו
 שהרי הצדיק השלם חרף נפש הבן היקיר הנחמד אללו מכל
 דבר נחמד שניתן לו בתכלית הכיוסף אחר הייאוש הגדול • עוד
 מזורף לזה שהוקן תיקר לו נפש בנו מנפשו ועם כל זה מיהר
 לעשות רצון בוראו לא לתקות גמול ושכר ולא ליראת עונש
 רק מפני עולם אהבה • ומה שקרא שם המקום שהוא ה'
 יראתו בן לכות בני האדם או הטע' יראה בעניניו הברואים
 ויראה עליהם • ומה שנא' בהר ה' יראה רובה בו יראה
 המלאך לנביא • או הטעם שדבר ההנשטה יראה לעתיד •
 ואמרו כי כשנעתי שכועה קיימת כמו שהוא קיים והמלאך
 אומ' בשם שולחו • ואמרו יען אפר עשית הטעם המעשה

מבחר המאמרים

אשר עשית יענה ויעיד עליך כי ירא אלהים אתה ולא חשבת
ונו' לכן ראוי לכל בעל דת שיחזק ה' בכל לבו ובכל נפשו
ובכל מזלו וישנה בהזכרתו תמיד וימסור נפשו עליו לפי
שאינה תלויה בדבר ולכן אינה כטילה לעולם • וישתכלל תמיד
ללמוד החכמות המורישות אותן בוראו כפי כחו ואז יאחזקו •
כי איך יחזק מי שאינו יודע • וכאזת יתהלל המתהלל
כמו שכאמר כי אם בואת יתהלל המתהלל ששכל יודע
אותי ונו' :

פרישת חיי שרה

אמר המחבר • דע שענין הפרשת הזאת הכללי בא
להודיע ענין קבורת המתים שהיא מזה גדולה
שהרי אברהם אבינו כשמצו כי מתה אשתו בא מיד מבאר
שבע לפיכך ולסופדה לפי מנהג אנשי אותו הדור שכאנו
לקרוא לתקונות לספיד ולככות על המת • ואחרי כן בקט
מאנשי המקום שימכרו לו אחוזת קבר בדמים לקבור את
אשתו כדי שיהיה לו מקום ידוע לאחוזת קבר לו ולאשתו
ולכל בני ביתו שלא ישתחף זר עמם והשיכו לו לפי כבודו
במבחר קברינו קבור את מתך ונו' והוא לא כתרנה בזה
רק במקום אחר נפרד ועם כל זה השתחיה להם דרך שבת
והולא וביאר להם כוונתו באגוד ופגשו לו בעפרון בן ביאר
דרך כבוד אה"פ שהיה יושב ביניהם אולי יתן בכסף מלא
המערה אשר בקנה שדהו דרך מיסר אמר כן מפני שהיה
בז לומר מכור לי סדך • ואז השיב עפרון דרך תחבולה
וערמה והודיע רצונו בדמיה הוא אמרו איך תרכע מאת שקל
כסף והוא השלים לא הם על מחומו מפני הצורך והדוחק
הק"ע סי' שכאמר לו כי את כל הארץ ונו' זלמדנו מזה שכל
הדוחק את השעה השעה דוחקתו • ועוד למדנו מזה שאין
ראוי להוליך מוטת האשה ממקום למקום כמו שכאמר והמת
עם מרים ונו' וסעוד למיתתה קבורתה עוד בא ללמד שהטיב
הוא

מבחר המאמרים ח

הוא לקנות אחות הארץ שהובטח עליה ואפילו בדמיסיקרים
 ואפילו לאחר מיתתה כ"ס מחיים שהוא יותר נכבד ואפילו
 מקום טרשים וכל זה להודיע מעלת הארץ ושנחה שאפילו
 מקום שהוקפה לקבורת מתים טוב הוא מבנין מזרים כמו
 שנאמר וחזרון שבע שנים נכנתה לפני זוען מזרים ורו"ל
 אמ' תפסת מועט תפסת תפסת מרובה לא תפסת והגדוה השלם
 כאשר ראה כי נמרזה לו עפרון נמכרת המערה מיד נתן
 לו הדמים ששאל מחטבע יובא ועיבר לסחר בכל המדינות
 וקיים המכר נכתב ועדים אע"פ שלא נזכר זה בניאור .
 עוד למדנו מזה הסיפור בקבורת המתים והספרים כי אם
 יהיה האדם מפורסם נחממה שהכל לריכין להתאבל עליו
 כמו שאמ' ז"ל חכם שמת הכל קרוביו והכל קורעין עליו
 והכל חילצין עליו וכו' . ומפני זה ישתדל כל בעל דת
 שתהא ארץ החיים קולטתו מחיים ולא יתעלל שתהא קולטתו
 לאחר מיתה חוץ אם אינו יכול ויקנה לו לאחווה מערה כפולה
 לקבור בה תמות יגרו חדר בחדר ואל יחוס על ממונו רק
 על בבוד קובו כי הוא שכלו ויתעסק בקבורת אשתו שהיא
 חומרו ולכסותה בעפר ולכבדה בחיים ובמותה כי זאת חיל
 עטרת בעלה וכרקב יגו' . ובזה יזכה שהנחת נפשו בחייו
 ובמותו ויעמוד לגדלו לקץ הימין כמו שנאמר והמה לך לקץ
 וגו' עוד למדנו שראוי לכל אדם שלם ולכל איש שלם ללמד
 לבניו דרך ה' שהיא הדרך הישרה וירגילם בדרך מוסר וחכמה
 כי עיר ערא אדם יולד וחמרו מקבל כל פרה יפה או כעורה
 שבה יקרא האדם אדם והיא השלימות במדות וחכמה וצריך
 לזוות את בניו ואת ביתו אחריו להדריך בניהם בדרך זו .
 ומפני זה יצטרך להשיא לבניו נשים ראויות הנוטות ולבנותיו
 אנשים ראויים הנונים כי בזה תשלם הכוונה במין האדם כולו
 כמו שאמ' ז"ל כל המדריך בניו בדרך ישרה ומשיאן סמוך
 לפרקן עליו הכתוב אומר וידעה כי שלום אהלך . ולזה
 סיפר הכת' על אברטם השלם בהשתדלו לקחת לבניו אשה
 מבית אביו אחרי מות אשתו המנהגת הנשי ביתה כסדר נאה

מבחר המאמרים

כי האדם לריך עזר כסיפיקו כזאתו לפעלו ולעבודתו עדי
ערב • ועל כן יבטח להיות לו אשה ממינו שתייה סרה
אל משמעתו לתקן זרכי עניינו • יתר על זה זער גדול
בכיס שהוא טורח גדול מכל בעלי חיים וכל זה מוטל על
האשה המשכלת היודעה ערכה וערך בעלה ומתנהגת עמו
כפי המכוון לה להיות לאישה חסוקה והוא ימשול בה
המתשלה הראוייה והוא שיאהבנה ויכבדה והיא תכבדה ותיראנו
עבודת מלך וכוה השלם חברתם ויגדל שלום ביתם ויוכו
לכנים הגונים • ובהפך מזה כשהאשה משחררת על בעלה
ועומדת כנגדו שאז היא כדלף טורד כיום סגירי • וזה מפני
שהמטר המכוון לתועלת האדם ינערנו ויכאיבנו במקום המיוחד
למנוחתו וכמו כן האשה שהיא יפה וסרת טעם • כלומר
סרת שכל ודעת • וילמוד זה מאברהם איניו השלם בהשתדלו
לקחת לבנו אשה הגונה לפי שראה שכנות כנען כולן שטיפין
בזמה ולכן השכיב מצרתו באמונתו לעשות מלותו והתפלל
לה' לעזרתו ולזמן לו אשה שתייה ראויה לבן יקיר כבנו ושתיה
חכמה ובעלת מדות טובות • ולזה בקש אליעזר מהנערה
היוצאת לשאוב דבר שמורה על היותה אשת חיל • והיא
בטוב מוסרה וזריוותה מיהרה ומלאה שאלתו ולא רתה
שישאוב הוא אז אחר בעבורו • עוד מטוב הכנתה כששאל מקום
ללון הוסיפה כנועם דבריה גם חכן גם מספוארכ עמנו גם
מקום ללון ועוד לרוב כניעותה כאמר עליה ומקח הבעיף
ותתכם ותפל מעל הנמל כרזונה מטוב מוסרה להשתחות כי
בן דרך הרוכבים כפגשם ככבד וחשוב ועליה כאמ' כל כבודת
בת מלך פנימה • ונאמר אשה יראת ה' היא תתהלל • ולזה
ישתדל כל איש חיל לישא אשת חיל ולהשיא לבניו ולכנותיו
בשי חיל והנשי חיל • ויותר שלא יחלל זרעו בארץ מלחה
לא תסב ארץ ערבה ושוחה ארץ זיה וצלמות • כי יש ארץ
שמגדלת עשבים ושיחים • ויש שמגדלת קוליס כסוחים • ויש
מנמחת קץ ודרדר • ויש מנמחת פרי עץ הדד • ואשרי אילן
שחול על מים • וראשו מניע הסמים • אשר פריו בכל עת

דך וטוב • ודבר בעשו מה טוב • ומריח מים יפריח וכל
 אשר יעשה יצליח כמו שנאמר והיה כעץ שתול על צד מים •

פרשת תולדות

אמר המחבר בנש"ת דע יסכילך האלהים שענין הפרשה
 הזאת הכללי בא להודיע הנמול הטוב לפי שצריך
 לכל מקבל תועלת מזולתו שיגמלוהו טוב כפי התועלת ההיא
 ויותר אם יוכל • ואפילו יהיה המועיל הקודם דע ופחות •
 סאין ראוי לעשות עם בני אדם רק כפי מה שיהיה האדם •
 וצריך לכל חכם לב להתבונן במה שסיפר הכת' על אהבת
 יצחק לעשו כי בתחלה עיון נראה שהיה נכבד אצלו יותר
 מיעקב ואין הדבר כן רק עשו היה נאהב אצלו אהבת
 תועלת הכוללת כל אדם בהכרח • וידוע כי האהבה תאמ'
 על חפונה נפש קנוייה קנין גמור והיא נחלקת לנ' חלקים •
 האחת אהבת תועלת כאהבת השומפין והדומה לה שזה נעזר
 בזה ומוזה המין היתה אהבת יצחק לעשו כמו שאמ' הכתוב
 ויאהב יצחק את עשו כי יליד בפיו • והחלק השני אהבת
 מניחה שיש בה נחת רוח והסקט לפעם וזאת האהבה תאמ'
 לשני מינין • האחת אהבת הנאה כאהבת נשים • והשנית
 אהבת בטחון והוא כשימלא אדם חכר טוב להודיע סתרו
 שיבטח בו • והחלק השלישי אהבת מעלה כאהבת החכמים
 וזו את זה למעלתם בבחינת עמם לא בדבר חיבובי ומוח
 המין אהבת רבקה ליעקב בנה • ועוד שהכת' אומר ויאהב
 יצחק את עשו ולא את' ויסבא את יעקב כמו שבא' במלאכי
 ואהב את יעקב ואת עשו סכתי • הרי בא הכת' להודיעך
 כי כל מי סיקבל תועלת מאחר ראוי שיגמלוהו טוב כפי
 יכולתו שהרי יצחק אבינו לפי שהיה מקבל תועלת גופנית
 מעשו ועל כן היה רצונו לגמלו טוב בצרכה גופנית והמפר
 מחשבות מנעו מזה והסכים לדעת רבקה שסעכה לו הכרכה
 בו לזה נכראת האשה להיות עור כנגד האדם והכל בדרך

טבחר המאמרים

סבאו הכרכות בתורה שאינם עמה תכלית טובת האדם אבל
הם ראויים לעם נבחר כדי להמליח המכוון בעם בעתות
הפנאי ליחידים מהעם שהוא ומה שאמר הכתוב ורכקה אוהבת
את יעקב הראה סוד אהבה שאינה תלויה בדבר כלומר
סאיבתה היתה אהבת מעלה לפיכך לא נאמר בה סבה ולא
עילה כמו שנאמר באהבת עמו כי ליד בפיו רק אהבתה
אותו היתה לפי מדותיו הטובות כמו שהעיד עליו הכתוב
ויעקב איש חס וגו' כלומר שלם במדותיו ויושב תמיד באהלי
החבמה כלומר באהלי עם ועבר חכמי אותו הדור וידוע כי
דבקה הדקת היתה חכמה ויודעת ערך החכמה כמו שבא'
ותלך לדרוש את ה' ועוד ילחק אבינו היה מקרב אללו
עמו ומראה לו אהבתו כדי שיקבל ממנו חכמה ומורס
ומשני זה ביקש ממנו שיטפה לו מטעמים כדי שיכרכנו ויתפלל
עליו שיהיה מבורך ברכה גופנית מטל השמים ומשמני הארץ
כדי שימלא פנאי ללמוד מה שהוא צריך לו לחיי העולם הבא
כטע' כל הכרכות סבאו בתורה וכל זה לפי שראהו שהוא
מנקש אחרי הליד לחיות בו והיה טורח טורח גדול ומאבד
כל זמנו בבקשת מחייתו ולא היה צריך לעשות כן ליעקב
טורע בו שהיה שלם ומסתפק כמה שימלא מכלי טורח ועמל
ועמו נאמ' עליו איש שדה שטורה הרבה וכזה מעט והעד
ויבא עמו מן השדה וגו' ומכר בכורתו בשבועה על ניד עדשים
והמ' הנה אנכי הולך למות וגו' שאני עני ומה ברעב ועיף
מרב הטורח והעמל ולא בהנתי כלום ומה תועיל לי הככורה
לקחת לי פי שנים אפילו אחרי מות אני שמא לא יספיק
לו מה שיש בידו בחייו קודם מותו לפי שכבר נאמר ויהירעב
בארץ ועוד מדעת ילחק אבינו היתה להסלים חסרון בנו
עמו ובאשר כהפך לו הדבר שבירך מי שהברכה מזוייס אללו
ואינו צריך לכרכת הארמים חרד חרדה ובסוף אמ' גם ברוך
יהיה לשו' תוספת כלו' כהוך הוא וברוך יהיה ועם כל זה
כאשר ראה כי עמו חסן כברכה ובכסף חליוס אף על פי
שבחרקה ממנו וראה ילחק כי נשא קולו בככיה ידע כי ניחם

מבחר המאמרים יוד

על מעשיו וחזר בתשובה ולכן כירכו ברכה גופנית אע"פ שהקדים בה המאחר והוסיף בה דברים אחרים רק לא הזכיר בה שם האלהים כאשר הזכיר בצרכת יעקב שהיתה על דרך תפילה ותחנה מאת ה' ורמו לו יצחק בצרכה והיה כאשר תריד שהוא כאשר תריד ותמשול ויש מפרשים כמו תריד בשיחי • והטעם כאשר תריד לה' ירחמך ופרקת עולו מעל צוארך • חו' היא דרך התשובה • והאומ' והלא ברכה דרך נבואה היתה ויצחק אבינו נכיה ואיך לא ידע בין עשו ליעקב • והתשובה כי הנכיה לא יתנבא כל עת שיזכה רק בעת סיכויין עמו לקבל ולכן הברכות האלה דרך הפלה עליהם ועל זרעם. ועוד למדנו מזה שכל מי שהולך בדרך הרמאות דיכו וזעזעו כידו סמים על ידי רמאי כמוהו מזה כנגד מדה • ולכן ראוי לכל משכיל להתרחק כפי יכולתו מדרך הרמאות כי לא יחרוך רמיה לידו וישתלל להנצל מכף אויב ואורב על הדרך • וטוב לו לגור בארץ נכריה ועובד לאחרים מהיותו עומד בארצו בסכנה עד אשר יראה ה' בעניו ויחזירו לארצו ולמולדתו • כי אם יעבור את הדרך בעצו ובמקלו בסוכו לארצו יהי לשתי מחנות כמו שסיפר הכתו' על יעקב אבינו באמרו קטונתי מכל החסדים עוד מזה שסיפר הכת' בענין לקוחי רבקה בא להודיע שכל מה שאירע לאבות יאדע לבנים בכל עת שיהיו על דרך אבותם ולהודיע חסדי ה' ורחמי עליהם • עוד בא להודיע שחייב האדם לפי הדרך והזמן לבחור במעט רע כדי שינצל מדבר יותר רע ולפיכך העיד הכת' על ג' האבות השלמים שבקשו דרך תחבולה וערמה להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב • ואע"פ שהיו בטוחים בה' ית' בכל ענייניהם לא מנעו עצמם מלעשות מה שראוי לעשות ולא היו נשענים על דרך הנס שהיו יראים שמה יגרום החטא לפי שהיו מדקדקים על עצמם ומייחסים כל המאורעות על דרך הגמול והעונש מאת ה' וזאת היתה אמונתם והיתה קבלה בידם זה מזה ובה נבדלו משאר האומות שהיו מייחסים כל המאורעות למשפטי

מבחר המאמרים

למשפטי הכוכבים • ואלו היה הדבר אמת מה מקום היה
למשפטי התורה ולדברי המשכילים כמו כן • ומה מקום היה
עוד לשכל האדם שנברא בכלל אלהים וכדמותו • ומה שדיבר
הכתוב בענין חפירת הכארות בא ללמד על אביונו יצחק
השלים שהיה לו מקנה לאן ומקנה בקר ועבודה רבה הצריכים
לבארות רבות ולא היה חפץ להשקות המקנה שלו מבארות
אחרות שאינן שלו • וכדי להרחיק המריבה בין רועיו וכין
האחרים עד שהצריך להעתיק עלמו משם למקום אחר
ועם כל זה היו מריבים עמו כמו שנאמר ויריבו רועי
גדר ואחר הענין :

פרשת ויצא

אמר המחבר נכס"ת דע שענין הפרשה הואת הכתוב
בא להודיעך סבת החלומות הצודקים שהם
מחשבות הנפש החכמה וזה כשיהיה עלם מוח הראש וך ונקי
ובהפך זה החלומות הכוזבים כשיהיה עלם מוח הראש עכור
ונפסד • והלא חלומות שהם מלד זה אין לסמוך עליהם כי
רוח ותוהו נסביהם • והחלומות הצודקים ראוי לסמוך עליהם
כי הם חלק מהנבואה כמו שאמ' ז"ל נובלת נבואה חלום •
הלא תראה כי אבימלך לפי דקתו ותוס לבבו בלקחו שרה
אמנו היה מחשב לבבו אולי היא אסורה עליו והיה הדבר
אצלו בספק ומתוך זה נראה לו המלאך בחלום הלילה והזהירו
מלוגע בה והודיעו אמתת מה שהיה מסופק בו קודם שנגע
בה והוא הצדיק התנצל בחלום באמרו הלא הוא אמ' לי וגו' •
והשיבו המלאך גם אנכי ידעתי וגו' ומה שאמ' ואחשוך גם
אנכי וגו' היא על הדרך שאמ' ז"ל בא ליטהר מסייעין אותו
זהבא ליטמא פותחין לו • ובחלום יעקב אבי' הנפלא שהוא
מעניין הנבואה האמתית בא להודיעך מחשבות הצדיקים
השלימים שיראים תמיד מהמקרים רעים שסבתם החטא •
ולפיכך כאשר נלטווה יעקב אבינו ומאמו ללכת לחרן

מבחר המאמרים יא

אל לכן אחי אמו מפני סגנת עשו אחיו לקחת לו משם
 אשה היה הדבר מאד קשה עליו שיעזוב ארצו ובית אביו
 וילך אל מקום רחוק ויעזוב כל עניניו וקניניו ביד האחרים
 וילך בידים רקניות אלל אלם מפורסם ברמאות יותר מעשו
 אחיו • עוד היה ירא שמה ימות בגרותו ולא יוכל לחזור
 לרשת הארץ הטובה שהבטיח ה' לאבותיו • ומתוך זה כאשר
 פגע במקום הידוע אחר שסקעה השמש עליו לקח אבן אחת
 מאבני המקום ושם מראשותיו ושכב במקום ההוא ואז נראה
 לו בחלום סולם מונבך ארצה וראשו מגיע השמים להודיע
 כי כל דבר לא יבחד מן ה' ודברי מטה תלויים כולם
 בעליונים וה' יתברך משגיח בכלם ואין דבר ממנו נעלם
 וכל זה להבטיח הנדיק על ענין מחשבותיו שהיה דואג
 עליהם ודאגתו הגדולה על ירושת הארץ לרוב ברכותיה
 וטובותיה הממציאות פנאי לכל מבקש שלימות חכמה שיזכה
 בה לאור באור החיים ולזה נאמ' לו הארץ אשר אתה שוכב
 עליה ושאר הענין ומה שהיה דואג על הליכתו כאמר לו
 הנה אנכי עמך וגו' וממה שהיה דואג לשוב אל ארץ אבותיו
 כאמר לו והשיבותיך אל האדמה הזאת ובהקיני ידע כי
 המקום שהיה שוכב בו נבחר וקדוש • וידוע ביום מקומות
 שיראה בהם דברים נפלאים מאד וזה לפי המכש העליוני
 המשגיח בו ולזה נאמ' אין זה כי אם בית אלהים וגו' •
 רוצה בו מקום תפלה • וזה שער השמים רוצה בו לעלות
 התפלה ומה שאמ' ויירא ויאמ' הטעם שהיה ירא בעבור
 ששכב במקום הקדוש ההוא • ומה שאמ' ואנכי לא ידעתי
 ר"ל שאם הייתי יודע כן לא הייתי שוכב • אחרי כן נדר
 נדרו הידוע שהתחיל בו מהדבר הכללי הוא אמרו אם יהיה
 אלהים עמדי וגו' שזו היא הפשטה המינית באמת שבעוד
 היותה לא יבטרו לדבר אחר עמה • ואחרי כן בקש ענין
 הפרט הוא אמרו ושמרני בדרך הזה וגו' • שהטעם מכף
 אייב ואורב על הדרך • וטעם ונתן לי לחם לאכול וגו'
 בא ללמד שהנדיקים יספקו להם בזה ולא יבקשו יתרונות

מבחר המאמרים

כלל על הצורך רק יבקשו חכמה שיזכו בה לחיי העולם הבא
ובאת' והיה ה' לי לאלהים ר"ל מנהיג ואופט ויועץ כל
ימי חיינו ובאת' וכל אשר תתן לי וגו' ר"ל שאתכנו למי
שראוי לקחתו במקומו כי לך ראוי לתת הבכור והמעשר
לפי שהבכור הוא הראשון והמעשר הוא הסוף וכל הדברים
יש בהם ראש וסוף וכן כל המספרים וצורך ה' אשר לו
נתכנו עלילות שסיבב ליעקב אבינו להיות נודד ממקומו
ולהיותו רועה בלאן כ' שנה אלל אדם רמאי ללמוד דרך
ההנהגה הישרה כדי ללמד אותה לבניו העתידים לזאת
ממנו והיא הדרך הישרה שתחילתה הנהגת בעלי חיים לפי
שצרכיה לרחמנות ולהשגחה תמידית מחורב ביום ומקרת
בלילה ולנהלם בלט ובנחת וירפא החולה ויחנך הנשכרת
ויוליכס למרעה דשן וזמן וישמרס מחיות רעות * וכן
הנביא והאב והמלך הנקראים מנהיגים לריכס למוד זמן
רב בהנהגתה ויקרב דעת זה אל זה ומפני שיעקב אבינו
היה ראוי להוליד בנים רבים שירשו את הארץ הולך זמן
רב ללמוד ההנהגה לפי שטבע האדם יטה אל ההרגל תמיד
שירגיל מנערותו ולפי מלאכתו באומנותו עד שאתה רואה הקב"ה
בעלי הצורות גדול עד שיריבו עם רוב בני אדם ויכו
ויפגעו ויהרגו לפעמים זה את זה ברוב מריבה וקטטה *
וכן חרשי העץ והאבן הם ההורסים המגדלים והם מוטבעים
באכזריות ואף על פי שיהיה טבע מזגם מיושר וטוב כל
שכן אם יהיה יולא מהטבעי והרי משה רבינו אדון כל
הנביאים היה רועה לאן יתרו חותנו * וכן אדונינו דוד ג"כ
אשר כסאו ככון לעולם * וידוע כי הרועה לאן זולתו
ישחלל מאד שיטמור בטוב ויחמול עליהם יותר מאשר יחמול
על זאבו לפי שבבעלים יבקשו החסרון מידו כמו שנאמר
טרפה לא הבאתי אליך * וזה ענין גדול שצריך לעיין בו
כי ראשי ישראל כולם היו רועים ומנהיגים בעלי חיים *
יעקב באבות * משה בנביאים * דוד במלכים * וה' הבוחר
בישראל עמו רצה להייסר שלשת אלה הרועים שהם כנגד

מבחר המאמרים יב

ג' עולמות כמו שאמר הכתוב ונתתי לכם רועי' לבי ונו'
 ולפי' יקרא כל מנהיג רועה והעם המקבל ההנהגה לאין
 וידוע כי אם אין מנהיג לעם יעשה כל אדם מפלו ויפסד
 הסדר הוא אמ' ולא תהיה עדת ה' ונו' ולפי' כרח יעקב
 שדה ארס ועבד בלאן בעבור אשה ושאר תנאיו ובשתי נשיו
 בנה בית ישראל' שילס לו מדה במדה שהוא עבד בעבור
 אשה וה' יתברך הוליא בניו מבית עבדים כנביא סילא
 ממנה כמ' שאמ' הכתוב ובנביא העלה ה' ונו' אחר שאמ'
 ויעבר ישראל באשה * ומה שצריך לדעת שהצדיק הולרך
 לעשות תחבולה במקלות כי הוא דרך ישרה למדוד לבעל
 התחבולה מדה כנגד מדה ולהוליא סכר עבודתו ממנו *
 וכן התחכמו על עשו אחיו בענין הנרכה והנכודה כדי
 שלא יהא החוטא נשכר * וכן ראוי לכל נכון לקנות לו ערמה
 הנקראת תחבולה להיומה מוכנת אללו לזרכה בעת הצורך
 כדי להנצל בעת זר מיד רשעים וחגרת הרעים ולהלחם
 עם הרעים הקמים כנגדו * או להכנע לפניהם בדברים
 או בשליחות דורון ומנחה ולהספך להם בכל חנוף ובלשו'
 חנוף בכל עת שהשעה משחקת להם וילמוד זה מיעקב
 הנינו בעשותו תחבולה להנצל מיד לבן הארמי שבקש לעקור
 את הכל * והולרך לברוח ממנו עד בלי הניד לו כי פחד
 שיגזול את בניו ואת נשיו ממנו וישלחנו ריקס שכן כתו'
 והחליף את משכורת עשרת מונים * וה' יתברך הסכים
 עם הצדיק כזה לפי כוונתו הטובה ינראה לובחלוס הלילק
 בדרך קצרה להגילו מרעתו ואמ' לו השמר לך פן תדבח
 עם יעקב מטוב עד רע * וכן עשה עם עשו אחיו אחרי
 שידע שהיכולת בידו להרע לו ולא סמך על מפלתו שאין
 דרך הצדיקים והחסידים לסמוך על הנס שראוי לחוש שמה
 יגרום החטא * ולפיכך סמך על הדורון ושלא לו מכל
 המינין הממלאים אללו כי ברכו ירכה הרלון כמנחה ויגליא
 חן לבעליה כמו שנאמר מעט צרי ומעט דבש ונו' ועם כל
 זה חלק מנחהו לשתי מחנות לסבה שהוכיר והיה המנחה
 הנשאר

מבחר המאמרים

הנשאר לפליטה • וכמו כן חלק האנשים והילדים עוד
להשתחות לפניו • והוא גם כן השתחוה לו שבע פעמים
מעת ראותו עד הגיעו אליו וזה כולו מהתחבולה הטובה
הראויה לנהוג בה עם האויבים בזמן שהשעה משחקת להם •
וידוע כי כל סיפור שבא בתורה בא ללמדנו תועלת הנהגה
מדויקת או תועלת קיום אמונה הלא תראה שאפילו במראה
הנבואה הולך לעשות תחבולה טובה עם המלאך בעברו
מעבר יבק שרואה בו לפי הסוד מעבר הספיקות והמכובות
והבלבולים והעביר את כל אשר לו מהנחל ויותר הוא
לבדו עם שכלו וכתאבק עם המלאך כל הלילה עד שעלה
האבק וכראותו המלאך כי לא יכול לו נגע בכף ירכו עד
סוד כף הירך ממקומה ואז נכה אל המלאך ויתחנן לו ועם
כל זה חפש בו ולא הניחו עד סוד שחרות הלילה שהטעם
הסתלק הספיקות והמכובות הנופלות לאדם בהשוותו המושכלות
עם המורגשות וכל זה תחבולה מהלדיקים כדי לקבל ברכה
מהמלאך הפילו בדרך תחבולה וכראותו כי שאלו מה שמך
טר"ל מעלתך השיבו או יעקב הרוצה בו בעל תחבולה
וערמה • ואז השיב לו המלאך כי אין ראוי מעתה להקרא
בזה השם לפי שאין לך גז מענה בזה רק בשם שירה על
שררה וגדולה הוא אמרו כי שרית עם אלהים וגו' והטעם
שר תחשב עם המלאכים כ"ש עם בני אדם מפני שנלחמתי
בערמתך הטיבה • עוד שאלו ואמ' לו מה שמך ר"ל מעלתך
במלאכים כמו שנאמר כי גבוה מעל גבוה וגו' ואז השיב
המלאך למה זה תשאל לשמי על דבר שלא תוכל להשיגו
בעודך בחיים בעוד שאתה חי ולכן נאמר ויברך אותו שם
כלומר הברכה הראויה שיוכל להשיגה ומתוכה יוכל להשיג
מעלת ראיית המלאך הנקרא גבריאל בלא אמצעי ואז תנצל
נפשו והו טעם כי ראיתי אלהים וגו' כלומר בלא אמצעי
ואז נאמר ויזרח לו השמש כלומר שנבאר לו הספיקות
והמכובות אחרי עברו את פנואל • והוא זולע כלומר דואג
על הירך הידוע שמונו נכראת האשה כי ירך ולע דבר אחדי
ולזה

יג מבחר המאמרים

ולזה לא יאכלו בני ישראל את גיד הנפש כי נגע בו המלאך
לפי שבסבתו סרה כף הירך ממקומה וכמעט היה יעקב
נכוח לולי הכביה והתחנה שעשה * ולפי' ראוי לכל נכון
להלחם עם יצרו הרע הנמשך לטבע האדם לבד השריך
לעמידת הגוף ולקיום המין שאי אפשר לנרשו כלה *
והאדם עמו בעמל גדול ובסכנה גדולה פעם ימשוך אחריו
ופעם יעמוד כנגדו ולפי' צריך תחבולה וערמה גדולה כדי
להכלל ממנו אם לכה אם למשפט אם לנקמה אם להכנע
לפניו זמן ידוע כי כאשר יקום המלך להרוס את העיר
וללכדה יקום הילד המסכן כנגדו ומלט הוא את העיר
בחכמתו ותחבולותיו ומעט מעט יגרשנו ואז יכנע לפניו
לכבו הערל כמו שכל מחשבות בעשה תכון וגו' ונאמ' הפר
מחשבות באין סוד וגו' :

פרישת וישלח

אמר המחבר עתה שים לבך לדברי בדבר יעקב אבינו
עם המלאך שאמ' עליו ז"ל שהוא סרו של עשו דע
כי משפט לשו' הקודש ברוב אוחו דרך קצרה ולא יחוש
להאריך בעבור שלא יקון הקורא בו וכוונתו לסמוך על
המבין * וכבר אמ' ז"ל בבראשית רבה כי כל מעשה שאירע
לאבות אירע לבנים דוגמתו ולדורות * והנה יעקב אבינו
השלים בברחו מפני עשו אחיו ללכת לחן סיפר הכחוב כי
הלך בידים ריקניות כמו שנאמר כי במקלי עברתי את הירדן
וגו' וכשבאה עליו השמש ולן באותו המקום היתה מחשבתו
מכוללת הולי ירוף אחריו עשו אחיו וישיגנו אף
על פי שידע כי ה' יתברך הבטיח לאבותיו ירושת הארץ
והיה קשה בעיניו כלואו מהארץ לחובה לארץ * וה' יתברך
ידע מחשבתו והראה לו בחלוס שהוא הסולם והמלאכים
העולים והיורדים לרמוז לו כי כל העולם דומה לסולם
והנכבאים עולים ויורדים בו והבטיחו יתברך כי הוא לבדו

בבחר המאמרים

ישניה בו השגחה פרטית כמו שאמר והנה ה' נלכ עליו וגו' ולא ינהיגנו ביד המנהיגים העולים והיורדים בסולם ובהקילו משנתו נחה דעתו והאמין אמונה שלימה בהשגחה ונשא מיד רגליו ללכת לדרכו ולא הרבה עוד * ועשה מעשהו עם לבן כמו שסיפר הכתוב ובראותו כי נולדו לו בנים חשב לשוב לארצו אבל לא היה לו עדיין די ספקו לכסיו ולכניו ולכני ביתו * וחזר לו לרעות הלצן ולשמור כאשר בתחילה וסייעוהו מן השמים במקלות וזולתו עד שהיו לו לאן רכות ומיד עלה בדעתו לחזור לארץ ולפיכך נראה לו ה' ואמר לו שוב אל ארץ אבותיך * והיה יודע בודאי כי לבן לא יניחנו ללכת ולפיכך עשה מה שעשה בגניבת דעתו לפי צורך השעה והיה הולך כפי יכולתו במרוצה ושם את פניו בהר הנלעד להשגב בו מפני לבן אם ירדוף אחריו וקודם הגיעו הציגו לבן * וה' שומר נשמות הסידיז כא אליו בחלוס הלילה לכבוד יעקב והזהירו מלעשות לו רע והצילו ממנו ושכ לבן למקומי ויעקב הלך לדרכו * ובלכתו חשב מיחשבה אחרת אולי ירגיש בו עשו אחיו ויבא להכותו אם על בנים ומיד פנעו בו המלאכים לחוק את לבו שלא יירא ממנו ועם כל זה נבר כח הדמיון עליו והיה מהרהר בלבו אולי יגרום החטא ותסתלק ההשגחה ותמנע ההכטחה והוא ירד לשלוח מלאכים לעשו אחיו ודורון ומנחה מאשר היה בידו מכל מין ומין ודברי כבוד ימוסר שם כפי שלוחי והתנכלות גדולה ועברה המנחה על פניו והוא לן כלילה ההוא במחנה על ספת הנחל הנקרא יבק * ועוד היה מהרהר בלבו כשחזרו השלוחים ואמ' לו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו היה אומר מה צורך לכל אלו לולי שדעתו לעשות עמי מלחמה ועלה בדעתו להעביר את כל אשר לו וכניו וכציו את הנחל כי אמ' אם יבא עשו לאלה וימלאם על שפת הנחל ידחקם ולא יוכלו להמלט לעבור את הנחל במרוצה * ולקחם והעבירם לאט לאט הוא בעצמו כלילה וחזר עוד למקום שהיו בו לשמע ולרעות הרגשת עשו אחיו

מבחר המאמרים יד

אם יבא כלילה והיה ירא מאד ממנו פעם מחשב בהנחיה
שהיבטח נכה שכלו ופעם מחשב בשכחה אחיו בו לפי כח
הדמיון שנבר בו ומיד נראה לו בחלום של נבואה שהיה איש
מתאבק עמו מדה במדה לפי מחשבתו עד עלות השחר הנראה
אחר שחרות הלילה • והטעם בו זכרון המחשבה הנכונה
העולה מעט מעט אחר סור בלכול הכח הדמיוני וראה כי
לא יכול לו הטעם לא יכול כח הדמיון לשלוט לדמיוני על
זכרון זכור המחשבה והשכל אבל נגע בכף ירכו כל' שיבש
מעט המחשבה והסירה ממקומה ומפני זה החטא הדמיוני
נגע הדבר ליוצאי ירכו אחריו לנלות ממקום למקום לבין
האומות ולהיות הולכים נפסחים וזולעים עד שחזרו להם
השמש של מלכות • ולסוף תופשים את האומות עכו"ם
ואינן משלמים אותם להיות לעגמם עד שיהנו מהם •
והוא הרמו שבא במראה הנבואה לא השלחך כי אם ברכתי •
ומה שנאמר מה שמך שעתידין האומות לשאול לישראל ולומר
להם אין ראוי לקרוא שמכם בשם איחור והמתנה או בשם
מרמה ועקבה רק בשם שרה ומלכות כמו שנאמר וקורא
לך שם חדש וגו' ועוד כתוב וקורא להם חילי הלבד •
ואחם כהני ה' תקראו וכיוצא בזה • והטעם במעבר יבק
מעבר המבוכות והבלבול באמ' הבוק הבוק כוקה ומבוקה
ומבולקה • וטעם כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותיבל
כשר תחשב עם המלאכים ועם בני אדם : הרי כתבנו
לך בביאור רחב סיפור הכת' במאמר ויותר יעקב לבדו
וכרך אותו עם שהטעם בלי ספק היה במראה הנבואה
וכולו רמו לעתיד לדורות לבני יעקב • ורמו בגיד נכסה
כדור שנאמר עליו וגיד כרזל ערפך ומאחך נחושה • וטעם
הנסה ששכח תורת אלהיו ונעתק ממקומו ותשש כחונקתה
גבורתו • והס' ד שר"ל גיד הנסה קשר הכחות שלשת
הנפשות • החיה • והגומחת • והמשכלת • כל דבר מושכל
ודעהו • ור' יוסף בר' עקינין פי' בו ענין אחר על דרך
הפילוסוף כפי' שיר הסירים שחיבר ובעל המלמד פי' בו
ענין

בבחר המאמרים

ענין אחר ואצ"פ ששבעים פנים לתור' אין מקרא יולא מיני
פשוטו לעולם * המסל בפשט המקרא כנוף האילן והמדרש
בעלים וכענפים * והנסתר שבמקרא כפרו ים ממני בוסר
ויים כשל וראוי לאכילה * ואם אין אילן אין ענף ואין פרי ואם
אין פרי וענף ים אילן וכן פשט המקרא :

פרשת וישב

דע ישכילך האלהים סכנר ביארנו בפרשה הקדומה
הענין הכללי בספור הכת' בא ונדרר
הענין כפרום חביקת המלאך עם יעקב איכני במראה הנכז'
בביאור רחב * ומה שבא בזאת הפרשה בסיפור דינה * והנמשך
אליה בא ללמדנו דברים טובים כי יציאת הבתולות אנה ואנה
הבא לידי מכשול עוד למדנו מזה מדת הסכל בעת הכעס הוא
שאמ' והארים יעקב עד ביאס * עוד למדנו שהקרובים ראוי
להם שיחס לבדם על חרפת קרוביהם * ואחרי כן הודיע כי יאחי
דינה היה ענותם במרמה לפי שלא מצאו דרך נקמה רק בערמה
ומרמה וזה המענה היה כלי אחד מבלי המלחמה לפי שיותר
להרוג הרעים השטופים בומה * ועם זה הראה הכת' שהיה
קשה מאד בעיני הכריק מפני שהפלינו בנקמה והמיתו עוד
האחרים בלי עון * אמר המחבר ראוי לכל משכיל שיכון את
לבו לשמים בכל מחשבותיו ובכל מעשיו ועסקיו אפילו בעסקי
גופו במאכלו ובמשמיו ותשמישו * והוא שישים כוונתו בכל עסקיו
למצוא הכריך לעמידת גופו ממחלל ומשפחה וכיוצא בו * וכן
ישים כוונתו בתשמישו לקיום המין ולהעמיד גופו כבריאות כדי
שיוכל לעבוד בוראו וללמוד דעת קובאו ולעשות מצותו באהבה
ולזה תזכה נפשו לחיי העולם הבא * ורו"ל אמ' כל מי שמעשיו
לשם שמים כל מחשבותיו יכינו שנאמר גול אל ה' מעשיך ויכינו
מחשבותיך ואומר בכל דרכיך דעהו וגו' ורו"ל אמ' אפי' בדבר
עבירה שרובה בו אפי' בהתעסקו בחוש המשוש שאין בהרגשות
פחות ממנו כי באמת היה חרפה לנו * וידוע כי הכוונה במונה
בלב

בלכ האדם אכל המעשים בידי שמים • וכבר נאמר הכל ביד
 שמים חוץ מיראת שמים שרובה בו שלא נסתלקה ממעלה ה'
 במעשי האדם לגמרי עד שיוכל לעשות כל חפצו ורצונו כי
 פעמים יט לו מונע והמונע הוא מן השמים כי כמה פעמי' יסתכל
 האדם להועיל לעצמו או לאחרים ותשוב התועלת לזק או יתכוון
 להזיק וישוב לתועלת והכל מאת ה' אשר לו נחכנו עלילות מקדים
 להפר מחשבות רבות עד שיבטלו המעשים המכוונים שלא
 ישלמו לעולם אם לא השלם המחשבה עליהם כי היא סבה
 החזקה והאחרונה לכל פועל כמו שנידע שתחלת המחשבה סוף
 המעשה • אמנם יראת ה' והמרי ביה אין להם מונע כי הם בלב
 ורחמנא ליבא בעי • ולפי' הסכימו לומר שהרשות ביד האדם
 כמו שנאמר ראה נתתי לפניך וגו' וכן בא כסיפור היצירה לדעת
 טוב ורע • סוף דבר הכוונה לכך היא ביד האדם אבל המעשה
 הוא ביד שמים • הלא תראה שיוסף הדקיק לפי השתדלות אביו
 עליו להועילו באהבתו ולימודו קצאו בו אחיו עד שהפליג ו
 ברע למוכרו לעם אשר לא ידעו לשונו • והמכירה הם חשבו
 לרעה והאלהים חשבה לטובה להם ולזרעם וכל זה היה מפני
 המחשבה של יעקב שהיתה לשם שמים • לפי שראה בבני דרך
 טובה ומוסר והשתלל ללמדו דרך החכמה • אם כן לא מועיל
 מחשבת אחיו לרעה עליו כי ה' חשבה לטובה להחיות עם רב
 ברעב הכנעני בריוח לא בלמזום • ועוד שעמדו כל ימי חייו
 יוסף בכבוד גדול ובמנוחה וירבו ויעצמו כמאד מאד עד שהרבינו'
 הסיח היתה סבה להענידם בפרך ובכל עבודה קשה והעבודה
 היתה סבה שיטונו אל ה' ויחפלו ויעקבו אליו • עד
 שהראה כחו בעובדים גם על ידי ציר כאמן בעשיית הנפלאים
 שנאמתיים אחינת הדום העולם • והנמול והעינים • והעבודה
 היתה היתה ג"כ סבה לקבלת התור' שהיא תועלת גדולה שאין
 לה דמיון • וכאשר תכחין אותו עראש ועד סוף תמצא שהמכוון
 לאדם לא יוצא לפועל מבלתי רצון ה' ואשר לא היתה בו הכוונ'
 נמצא אינו יוצא לפועל ואשר בו הכוונ' נמצא יוצא לפועל שלם
 לקיים מה שנאמר רבות מחשבות בלכ איש וגו' וכן סיפיר הכתוב
 ביהודס

מבחר המאמרים

ביהודה עם תמר בא על דרך זה שהרי כיון לקיים זרע מכניו
מתמר ולא עלתה בידו אע"פ שכיונתו היתה לשם שמים כוזב
מתו שניהם בידי שמים לעונשם • ולפי כיונתו הטיבה שלחו
לו מלאך מן השמים ולא בדיעה ממנו על זה וקיים זה מתמר
עד שיבא מהזרע שהוא דוד מלך ישראל אשר לו ולזרעו המלוכה
לעולם • וממנו עזיר ללואת המלך המשיח • וזה הטעם עלתו
ג"כ במעשה אשת פוטיפר שכוונה לקיים זרע מיוסף הצדיק רק
כיונתה לא היתה שלימה וחסרונה היתה בנטיית לבת אל התאוה
הבאה אליה ממנו לפי יפי תארו • ובאשר נמנע הדבר ממנה
סקטה המיית תאיתה ונדבקה אל כיונתה הטיבה ליד בתה •
וככה מעשה בת שבע אם עלתה עם דוד שהראה הכתוב שכוונתו
הראשית היתה חסרה מפני שנטה אל התאוה ועשה שלא כדין
ונענש על ידי עונש גדול מדה במדה ומפני זה מת הנער הידוע
ובחירוונה שהיתה כוונתו שלימה וטיבה יבא ממנו שלמה • וזה
הטעם עלתו ברות המואבים שכוונה לקיים זרע מהחשוב הנכבד
בעצמו ולפיכך אין ראוי לאדם שישים בשר זרעו ומה יסור לבו
עד שיסמוך על מחשבת האדם • ולא שיעלה ג"כ בלב אדם
משכיל שיסמוך על ה' כלבד ויאמר שהכל נגזר מאת ה' שאל
כן בטלו המעשים האנישיים ויהיו גם כן שאר כליו האנישיים
מזוין לבטלה ותבטל התיר' ויהיה לריק כל מוסר ולמידת חס הכל
בידי שמים ולא זו הדרך • רק צריך לכל אדם ללמוד ולעשות
ולקבל מוסר ומיכה מהמוכיחים החכמים ועלה תהיועשים
הישרים למען ידרוך בדרך ישרה לעמידת הנוף ולקיום המין לא
לכקס יתרונות שהם חסרון גדול לבני אדם • והם סבות למנוע
אותו מהיותו ישר כמ' שנאמר לבד ראה זה מצאתי אשר עשה
האלהים וגו' ואף כי ימצא חשבוניותיו כמ' שניקם לא ישיג רק
דמיון נמור וענת ה' לבד היא מקום לחס לאכול ונגד ללבוש
לא דבר אחר לפי שכזה לבד יספיק כי כל אשר ירבה האדם עושר
ונכסים ירבה דאגה וער ויגיעה באשר לא לו ובכקשומה שאינו
צריך לו יחסר מה צריך לו ויבא מדרך התור' וכשזכר לענינינו
ונאמר כי יוסף הצדיק היה בעל מצות ובעל מדות הניבוה

מבחר המאמרים טז

וטובות ומה שנאמר ויבא יוסף את דבתו רעה אחיו נבאי כי
 לא נאמר עליו ויבא יוסף כמו שנאמר במדרגים מביאיו דבת
 הארץ. והוא מפני שהיה בעל מוסר כשהיה רואה באחיו בני
 השפחות דבר שלא כהוגן אפי' דבר קל היה קשה מאד עליו
 ולזה הוצרך להודיע לאחיו כדי שייסר אחס. ועוד נאמ' שמפני
 הקנאה ורוב השנאה שמהו בני השפחות שחם להם כמו שנאמר
 והוא נער את בני בלחה וגו' כי אם ישרת אחיו בני הנבירות לא
 היה דבר רע אצלו ולא קשה עליו והוא יבא יוסף את דבתו רעה
 וגו' והיה מחשב בדעתו איך ראוי שימשול הכסיל בחכם הלא
 טוב ילד מסכן וחכם. וכבר עלה בדעתי פעם אחרת כשעבר
 בזמן הקיץ על הקולרים והמאסף הולך אחריהם ורימז לו הדבר
 למקרה בני אדם אשר נבא עמם יאספו אל מקומה על ידי
 המאסף כי כל הבשר חליר וכל חסדי כלץ הגדה והיה מחשב
 בלבו ואומר אם כן מה ת עיל החכמה לחכם אחר שיקרהו במקרה
 הכסיל ואז ראה החלום הנודע כפי מה שסיפר' התירה עליו והנה
 הנחיו מאלמים אלימים וגו' אע"פ שהענין שהקדמנו לא מוכר
 בחזרה מחוד החלום ידענו כי כן היה כמו שנאמר אנת מלכא
 דעיונך על משכנך סליקו. ונא החלום כאלומות להידיענו שיש
 אל מה קיימת וגלגלת וגנארת וכל האלומות משתחיים אליה
 וסרים אל משמעה והיא הנמלא באדם בחייו ואחר מיתו ולולי
 זה לא היה קיום לגוף המורכב מההפכים. וכו' ראוי להיות
 לכל עם ועם מנהיג ושיפט שיהיה אחס בדרך הטוב וישרה.
 ובאשר סיפר החלום לאחיו הסיבירו דרך נערה ומוכחה הרליך
 המליך עלינו שהטעם בדלינו אם משול תמשול בני ביהוק.
 ועוד פעם אחרת כאשר הסתכל בכוכבי לכת וראה שעינים
 מפאת מורה ושוקעים בפאת מערב חשב בדעתו כי הם כולם
 משתחיים לקינם ועושים רגונו וידע כאמת כי יש להם ארון
 ומנהיג אחס על סדר נאה והם סרים אל משמעתו. ומתוך
 מחשבה זו ראה החלום השני הנזכר ויספר אותו אל אחיו ואל
 אחיו וגו' ואחיו נ"כ השיבו לשון נערה וממיהה הבא נבא וגו'
 ועם כל זה כאשר נכטנו ללכת אל אחיו לראות שליחם לא עיכב

מבחר המאמרים

כדי לקיים מצות אביו וסיכון בעצמו אע"פ שהיה יודע בשנאת
אחיו וקנאתם לא נמנע ללכת ובטח בכוראו • בעבור שקיים
מצות כיבוד האב שכאמר בסכרה למען יאריכוך ימיך ולמען ייטב
לך הטיבו לו מן השמים והאריכו ימיו מדה כנגד מדה • ולכן
ראוי לכל נכון ומשכיל להחזיקו ולהשכיל בסיפור הכת' מה
שאירע ליוסף עם אחיו ואמונתו עם אדוניו המזרי שהפקירו על
ביתו ועל כל אשר יש לו והשמר מאשת אדוניו שלא ליגע בה
ולכן עזרוהו מן השמים עד ססכת ירדתו אל הכור המשילתו
על ארץ מצרים • ולפי שמשל על יצרו והכריעו חתמו שמוהו
אדון ומושל וקראו לפניו אברך • ולפי שלא רצה לרכוב
במרכב האסור הרכיבוהו במרכבת המשכה • ולפי שהרשיב יצרו
והסביע שכלו היה סבה להגיל כל ארץ מצרים וארץ כנען מהרעב
ובעבור שלא רצה לנעת באשת אדוניו ולא לחבק ולא לנשק •
נאמ' עליו ועל פיו יסק כל עמי • ולפי שלא רצה להכריח הטבע
לצור כורת ממזרים לכך גאמר ויסר המלך את טבעתו מעל
ידו • ולפי שהיחב בנדו אלל אשת אדוניו וברח מפניה נאמר
וילבם אוחו כנדי סז • ובעבור שהכניע ג' ארו שלא לעיין בשפיה
נאמר ויסס רביד הזהב על צוארו • ובעבור ששמוהו בני הספחות
שמש להם נאמר ויוסף הוא השליט על הארץ ובעבור שסכל
קצאת אחיו וסנאתם והתנהג עמהם באחיה והם היו עמו בהסך
זה נאמר עליו הנמצא כזה וגו' ובעבור שלא רצו אחיו לדבר
אתו לשלום קראו לפניך אברך • ובעבור שהפזיטוהו כחנת פטים
נאמר עליו וילבם איתו כנדי סז • ובעבור שסכל עול אדוניו
קסס נאמר ויסס רביד הזהב על צוארו • ובעבור אמונתו בבית
אדוניו נאמר עליו אתה תהיה על ביתי • ובעבור יראת חטאו
הגדולה נאמ' איך אעשה הרעה הגדולה הזאת נתנו לו את
הסכת בת פוטיפרע כהן חין לאשה החשובה בת החשוב הנגיד
וכל זה מדה כנגד מדה כי אל נמולות ה' שלם ישלם • ראה
והבן כמה תועלות למדני מזה הענין שסיפר הכתו' בואת הסר'
הקטנה הגדולה בעניניה • ולכן ראוי לכל אדם לעשות טוב
ולנטיח כה' כמו שאמר הכתוב בטח בה' ועשה טוב • ונאמר
והתענג

ז' מבחר המאמרים

והתענג על ה' וגו' - וכאמר גול על ה' דרכך ובטח עליו
והוא יעשה :

פרשת מקץ

אמר המחבר ידוע כי המלך הישר והחסיד כוונתו תמיד להכהיג עמו בלדק ויושר ומשפט ודורש שלום וטיבתם והוא דומה לשבע גדול בארץ ובחילוף זה הרע העיול אוהב העול כי הוא דומה לרעב גדול בארץ וכבר נודע כי כילום הוא עולה ומסקה כל ארץ מצרים כי המטר אינו יורד אלא לפעמים מעטים ובעת שיגברו מימיו יהיה שבע גדול בארץ ובהפך זה כאשר יחסרו ויג להם סימנים ידועים כזה לפי מה שיעלו המים מעלות ידועות * ומפני זה היה פרעה מחשב תמיד על השבע ויולד מהרעב כי אין קיום למלך בלא עס ואין קיום לתם בלא מחיה טובה ומתוך זה נראה לו בחלום הלילה החלום הידוע והודיעו מה שיהיה לעתיד לפי מחשבתו וכל זה בעבור כוונתו הטובה והנכונה שהיה דורש טוב לעמו תמיד * וקרוב היה זה החלום לפתור אותו אפילו מי שאינו חכם לפי ראיית הפרוה והשכולים רק נסתם הפתרון מחכמו כדי שיקבל הצדיק שכרו וכדי שיחיו אביו ואחיו וטפם בימי הרעב הכבד לפי שהגיע עת רדתם אל מצרים לפי מה שהוגד על אברהם אבינו בין הנמרים * וה' יתברך הקדים רפואה למכה ומה שסיפר הכת' עליו וירא יוסף את אחיו וגו' שהטעם שנעשה להם כנפרי וסאר הענין אינו נגאי רק שבה גדול לפי שרצה לדעת כוונתם אם הם מסכימים כולם ביחד ומתנהגים באהבה זה עם זה * וכבר נאמ' עליו ויבר יוסף את אחיו וגו' שהטעם כאשר גמסרו בידו הכבדים והתנהג עמם בדרך אהבה * והם עשו עמו בהפך * ומפני זה הקשה לשאול אליהם ובקש לדעת ג"כ שלום אחיהם הוקן ושלום אחיו הקטן אם הם מקנאים בו וסובאים אותו כמו שעשו לו ולדעת ג"כ אם נתחרטו על מה שעשו וחזרו בתשובה אם לאו * וכבר אמ' להם תחילה שלחו מכם אחד ויקח את אחיכם

מבחר המאמרים

וגו' וכל זה מפני שהיה נכסף לראות את אחיו בן אמו וכאשר שמע מאמרם באמרם אבל השמים הנחנו על אחינו ידע בודאי כי נתחרטו על מה שעשו וזוה מיד למלאות את כליהם בר ושאר הענין והם הלכו והגידו לאביהם כל המאורע וכאשר הם האוכל מהבית והוצרכו לחזור פעם שנית לשכור שבר צוה לקחת בידם מנחה ומשנה כסף ואת בנימן אחיהם ויקומו וירדו מזרים ויעמדו לפני יוסף ובראותו כי החזירו הכסף המושב בפי המתחזותיהם ידע כוונתם ואמונתם וזוה מיד לטבוח טבח ולהכין מאכל ועשה תחבולה לאכול הוא לבדו והם לבדם כדי שלא יכירוהו והוליא להם שמעון אחיהם וכאשר ראה אחיו בן אמו נכמרו רחמיו אליו ויבא החדרה ויבך שם * עוד ביקש לעשות תחבולה אחרת לשום הנביע באמתחת אחיו בנימן לדעת את אשר בלבבם עליו * וכאשר ראה כי קרעו שמלותם והכניסו עתם עליו להיוסם עבדים באמרם הננו לך לעבדים השיבם דרך ערמה ואמר אע"פ שהדין כותן זה כשהאחד מן החבורה חוטא כולם נתפשו חלילה לי מעשות זאת ושאר הענין וכל זה להכביד עליהם לדעת כוונתם באמת וזה יורה על חכמתו וערמתו * הלא תראה כי אחרי פתרו החלום אל פרעה הכניס עצמו לתת ענה למלך ועבדיו במה שלא שאלו ממנו הוא אמרו ועתה ירא פרעה איש נכון וחכם וכל זה לרוב חמלתו על העם ואמונתו הטובה * ועל זה באמ' עליו הנמצא בזה וגו' ואמ' עוד אין נכון וחכם כמורך שהטעם אין נכון כמורך לפתור החלומות ואין חכם כמורך לתת ענה הנונה ומה שהקדים נכון לחכם רופה בו איש מוטבע בתכונות שילמוד דבר מתוך דבר ולדמות דבר לדבר מעצמו כלומר מנח הבנתו * וחכם לפי מה שלמד מרבותיו ראה והבין כמה תועלות למדנו מזה הסיפור * ולכן ראו לכל הדם שילמוד מוסר וחכמה ומדות טובות שיועילו לו בכל זמן זר ויגיעוהו אל מעלות רמות נכבדות כמו שהועילו המדות טובות ליוסף הדיק בהיותו עבר בבית אדוניו וכמו כן בהיותו בבית הסהר שמרוב חמלתו על האסורים היה מבקר אותם בכל

מבחר המאמרים חי

יוס בנקר ומחוק את לבם בדברים טובים ומתעסק בלרכיהם
ומשרת אותם כל אחד לפי כבודו וה בעל גמולות גמלהו טוב כל
ימי חייו ובמותו עד ששמוהו אנשי מלרים בארון עם המלכים
והעלוהו יולאי מלרים עמהם והתעסק בזה הדון הנביאים על
שארוננו היה הולך עם הארון הידוע הנק' ארון הכרית עד
סקברוהו בשכם * והטעם בקבורתו עם להודיע כי היה ירא
הטא לא כאנשי שכם הסטופים בזמה שעינו את דינה אחותו
לעשות נבלה ביש' ודי בזה חרפה גדולה עליהם ושכח גדול
בחק הלדיק שהרי השת אלדוכיו החשובה והנכבדת מנקשת
ממנו לשכב עמה ולא רץ: ונמנע מפני יראת אלהים לא מפני
דבר אחר לזה קברוהו במקום שידוע מדה כנגד מדה כמו
שנקבר ארון הנביאים מול בית פעור * ולכן נאמ' אשרי כל
ירא ה' ההולך בדרכיו:

פרשת ויגש

אמר המחבר ראוי לכל חכם לב להסתלק מהערכות
ומתקיעת כף כפי יכולתו * וידוע כי ענין הערכות
הוא דבר שמתערב אדם בו עם אחרים ללא צורך בו והוא
משמעבד למלוה בדבר הנלוה על מה שהלוהו ולא יגיע לערב
הנאה כלל והמרניל עצמו בדבר זה יכסל לעתים מפני שיכנים
עצמו בשיעבוד בשביל אחרים * בשביל שלא ירצו לפרוע חובם
ולזה נאמר אל תהי בתוקפי כף וגו' וכבר קרא אותו החכם
חסר לב באמ' אדם חסר לב תוקע כף וגו' וכשיצטרך האדם
לפעמים להנכס ערב בעבור קרוב או אהוב או זולתו ישתדל
בכל יכולתו לזאת בשלום אם בפיוס אם בפשרה אם בהכנעה
כמו שאמר החכם בני אם ערכת לרעך וגו' ושאר הענין שרובה
בו שיכנע לפניו ויתן גאה וגובה לרעהו שהוא המלוה כדי
שיחמול עליו ויאריך לו הזמן עד שיוכל הלזה לשלם * ואריך
כזה שתי עצות טובות האחת היא שיכנע לפניו * והשנית
שישתדל בכל כחו להוציא כל זמנו בחריצות שלא יכנס פעם
אחרת

מבחר המאמרים

אחרת ערב כמו שנא' אחריו אל תתן סיבה לעיניך וגו' הנלל כלפי
מיד וגו' וילמוד זה הענין ממה שסיפר הכת' על יהודה שהכניס
עצמו ערב בעבודת בנימן וקיבל על עצמו להיותו מבודה בשני
עולמות אם לא יביאנו אליו ומפני זה הכניס עצמו בסכנה
גדולה לדבר עם האדון המושל בדברים קשים תחילה והגיע
דברים אחרים והזכיר בהם תחיית המתים באמרו כי עבדך
ערב את הנער • ואמ' ונפשו קשורה בנפשו ועוד באמרו כי
איך אעלה אל אבי • וכל זה ממנו תחבולה טובה דרך הכנעה
בדברים רכים שמעוררים רחמי האדם • וכל דבריו היו דרך
מוסר כדרך דברי העבד עם אדוניו עד שנכמרו רחמיו של המלך
ולא יכול עוד להתאפק וגו' וזאת התחבולה הטובה היתה
סבה לחמלת יוסף השלימה עמהם כי אחר שבחן אותם בבנימן
אחיו ידע כוונתם ולבבם הטוב לפי שראה שלא רצו ללכת
מבלעדיו וידע כי הם בעלי תשובה לפי מה שלובבמכרם יוסף
פרעו בהתאמנם להכיל בנימן מהיותו עבד • ומפני זה נשא
קולו בכי עד שנשבע קולו בארמון המלך כאשר התודע אליהם
ואז נבהלו מפניו מרוב הבושת ולא יכלו לענותו • והוא המלך
בראותו כן חזר למשכב בדברים ואמ' להם נשו נא אלי ויגשו
וגו' וחיוק לבם בדברי נחומים מפני שידע שהיו דואגים על
מכירתו והודיעם שאין בלבם עליהם דבר רע היא אמ' ועתה
אל תעזבו וגו' ושאר הענין • ועם כל זה היו מאד תמהים
ונבהלים עד שנפל על כוארי בנימן אחיו ובכה ואז שקט
המיית לבבם בדברו אחס כי הדבר היה מאד זר בעיניהם איך
יגיע נער עברי עבד להיותו מושל בכל ארץ מצרים • לפי
שכשנפרד מהם היה כלא חתימת זקן ובעמדם לפניו ראוהו
בתכונה אחרת • הלא תראה כי יעקב אבינו ע"ה כאשר הגידו
לו עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים לא האמין
להם בדבר הממשלה ובדבר החיים היה עגב מסופק ולכן נאמ'
ויפג לבו שהטעם רפיון וחולשה כמו שנא' על כן תפוג תורה
בפוגותי וגדכיתי • ובראותו העגלות שקט לבבו וסר ממנו
הספק כי היה יודע בודאי כי העגלות הנגררות בכח הסוסים

מבחר המאמרים יט

מוליאים ממזרים במחיר גדול במות המלך כי אפילו מלכי
 ארם וזולתם היו מוליאים הסוסים ממזרים ללירך מרכבות כל
 אחד מהם בכסף כמו שנאמרות לא ותעלה מרכבה ממזרים בשם
 מאות כסף וגו' לפי שכל מרכבה זריכה ד' סוסים • ומה שאמ'
 ז"ל שרמו לו בעגלות ופניו שהיה לומד לפניו כשנפרד ממנו בעגלה
 ערופה הוא סוד גדול ופי' לפי שאמר עליו טרוף טרוף יוסף
 והעגלה הערופה נערפת כעבור החלל • וזה לפי שראו בחלום
 הצדיק והנה השמש והירח וגו' שהטעם כפתרון האמתי שאחר
 שהעולם העליון מתגלגל ואינו עומד אם כן צריך בהכרח
 שיהיה העולם השפל מתגלגל אחריו • ומי שהוא היום גבוה וספל
 והשפל אפשר שיהיה למחר רם וביא רם כמו שאמ' הכת' השעלה
 הגבה וגו' והמשילם עוד הדבר לענין עגלה ערופה שבה לרמוז
 כי ענינו דומה לענין עגלה ערופה על החלל הנמצא באדמה
 שלא נודע מי הכהו • והאקנים אחריו הטורח הגדול מעידים
 ואימ' ידינו לא שפנו את הדם הזה וגו' ולכן העגלות העידו
 עליהם שהם נקיים משפיכות דמים כי קודם זה היה הדבר אלל
 הזקן בספק והיה אומ' שהם סבולו המיתה המאונה וכראיותו
 העגלות מיד ותחי רוח יעקב אביהם שבעוד שמש'פק היה לבו
 כמת כמו שאמ' הכת' וכשמה לא בארה כי ובעת סוד הספק
 חיה • ראוי והבן אלה התחבולות • וציון כשכלך בענין המועלות
 והתכוון במאמ' העגלות • עד שידריכוך העגלות • והואר לך
 מערוב ערובה כי רעצה רבה • וכאשר תפול כמזדמה תשתלל
 להנצל מרעצה • וכאשר תזכה לדעת ערך מעלתך • ותתנהג
 באמונה עם בעלי כריתך תזכה ותשיג כל תאוותך • וימלא
 ה' מאלותיך • ותלמוד זה מתעשה יוסף הצדיק בבית אדוניו
 שהתנהג באמונה כל ימי חייו עד יום מותו בעידונו עבד
 וכזמן ממעלתו כמו שאמר הכתוב ויבא יוסף את הכסף ביתה
 פרעה אפילו מקניהם ואדמתם ונפיהם כולה לקחם בשם פרעה
 כמו שאמ' הכת' הן קניתי אתכם היום ואת אדמתכם לפרעה •
 ונאמר ותהי הארץ לפרעה • וכאשר ידע כי לא נאמר להם
 כלום הספיק להם מחיתם ונתן להם עוד זרע לזרוע האדמה
 וריחמם

מבחר המאמרים

ורחמם והקל עוליהם כמתו להם ד' היות ולמלך חלק אחד
אז"ע שכולם היו משועבדים למלך הם ואדמתם ומהדיון היה
לקחת הם חלק אחד כמו הארזים ומהלך ארבעה חלקים •
וכל זה עשה דרך רחמנות כדי שישתדלו לעבוד את האדמה כמו
שעשו טרם לכן וכלכל את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו
כל ימי הרעב הכבד לחם לפי הטף • ועליו נאמר טוב איש
חונן ומלוה ואומ' מלוה ה' חונן דל • ראה והבן כי המחונן
חלל והוא המכוח יתרון תאותו לחניכות הדל שהוא ילד מסכן
הוא באמת מלוה ה' שרובה בו מלוה השפע האלהי הכתון מאת
ה' יתברך • או יראה בו שה' יסלם לו נמולו הטוב כעבור
סהל אין בו יכולת לסלם • ולזה נאמר ג"כ טוב עין הוא יבורך
וגו' והוא ברכת ה' כמו שנאמר ברכת ה' היא תעשיר • והוא
באמת השפע האלהי השכלי הבא מאת ה' יתברך • ג"כ לזה
רשע ולא יסלם וגו' שהטעם שהיזר הרע לזה מאת השכל הדיוק
ואינו משלם וזה לפי שכל המעשים קודם עשייתם לריכוס למחשבה
ועיון שכלי וזו היא השלואה שהיזר הרע לזה מאת השכל הדיוק •
ואמ' ולא יסלם ד"ל שלא יפח השכל להתעסק במושכלו אפי'
שעה אחת רק יזכירנו לתת לו עשה למצוא תאוותיו ואמ'
ולדיוק חונן וכותן הטעם • שהשכל הוא לדיוק חונן וכותן לו משלו
אז"ע שלא יזטרך ללוח ממנו באמת • ולזה נאמר כל היום חונן
ומלוה וזרעו לברכה :

פרישת ויהי

אמר המחבר דע ישכילך האלהים כי יעקב אבינו כאשר
ראה העגלות הידועות חיתה רוחו ונכסף מאד לראות
פני בנו החביב אליו שכבר חכדה תקותו ממנו • וכאשר כסע
הוא וכל אשר לו וכא עור באר שבע וזכר וחסד בלבו איך ארד
למכרים ואניח הארץ שהכטיח ה' לאבותיו לתתה לזרעם ואיך
אניחה ואגור בארץ זרים אנו וביתנו וזקנה אחוזה בארצם ומי
הוא אשר יזיחני מכור הברזל ויחזירני לארץ כנען וידוע כי
כל

מבחר המאמרים כ

כל מי שיהיה ממנו בדרך מצרים שנה אחת ויום אחד היה
 נכתב בפנקס המס ונקרא אזרחי יתן דבר ידוע בכל שנה ושנה
 והוא הנקרא כסף גולגולתא ולא יוכל לזאת אנה ואנה אפילו
 בסחורה לבד אם יתן ערב ומפני זה היה קשה על יעקב מאד
 לרדת מצרים והוא נראה לו המלאך בחלום הלילה לחזק את לבו
 ולהודיעו העתידות הוא אמרו אל תירא מרדה מצרימה וגו'
 אנכי ארד עמך וגו' ובהקיצו מהמחזה שקט מחשבתו ויסרה דאנתו
 ובטח בה' ובא מצרים הוא וכל זרעו אהו לקיים מט שנאמר כי
 גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' והטעם עזה כדי שיעמדו
 במצרים זמן רב בין הכופרים וסבת יציאתם עלידי הנפלאות
 היתה לבטל האמונה הפחיתת וכמו כן היתה סבת עמידתם בארץ
 כנען לבטל דתותיהם המסונות ופעולותיהם המגונות * וכאשר
 קרבו ימי הצדיק למות השתדל בזמן ידוע קודם מותו לזוות
 את יוסף בני בעביר יכלתו וממשלתו לנשאו ממזרים ולקברו
 בקברי אבותיו והשביעו באמונתו כדי שינטח בו וכאשר הבטיחו
 לעשות רצונו נתן אז שבת והודאה לה' על שזכה להקבר עם
 אבותיו בארץ * וזה הסיפור בא להודיענו מעלת ארץ ישראל
 על כל הארצות לחיים ולמות הלא תראה כי ארון הנביאים
 ע"ה התחנן אל ה' לעבור את הירדן ולראות ההר הטוב הזה
 והלבנון הע"פ שראה אותם במראה הנבואה כולם על נכון *
 כמו שנאמר ויראהו ה' את כל הארץ וגו' וכבר אמ' דו"ל כל
 הדר בחובה לארץ כאילו עובד ע"ו שנאמר כי גרשוכי היום
 וגו' וידוע ג"כ כי היא ארץ חטה ושעורה וגו' ארץ אשר לא
 במסככות וגו' וזו לפי שנרכות הטובה ייטיב לב בני אדם וימצאו
 פנאי ללמוד ולשמור ולעשות מה שיביאם לידי תכלית הטובה
 הנפונה כמו שכתוב מה רב טובך אשר זפנת ליריאתך וגו' אם
 כן ארץ ישראל היא מבוא גדול להשנת הטובה שאין לה ערך
 ודמיון ולכן נקראת ארץ החיים וארץ הצני וארץ חפץ והכל
 ענין אחד * ודו"ל אמ' שמתי חובה לארץ אינן חיינן אלא כלער
 גלגול מחילות * הלא תראה כי הצדיק ע"ה התגלל בעבור קבורת
 רחל שמתה עליו בדרך פתאום * ובסוף דבריו אמ' הנה יבני

מבחר המאמרים

מת והיה אלהים עמכם שהטעם על זרעו ורמו לו בזה שעתידין
ישראל להיולא עצמותיו עמהם ולקברה בשכם הוא אמרו ואני
נתתי לך שכם אחד וגו' ועוד לא הספיק לו כזה הענין עד
שזיה כל בניו ביחד באמר' אני באסף אל עמי וגו' והטעם
שלא יעכב אחד מהם ללכת עם מטתו והנה אחרי החגיגה
והנביא הראויה יתר על החק כקט יוסף דרך מוסר מפרעה
רשות והתחנן לו על ידי משרתיו בזה הוא אמרו אם נא מצאתי
חן בעיניכם וגו' ופרעה לא עכבו שהיה ירא לומר' עכור על
השבויה שלא יבגוד בו ויקשור עליו בהתירו שבושתו שנשבע
לו • ולולי זה לא היה מניח לו ללכת להפסיד עליו החק
הידוע בארצו ומצאנו כי יוסף קיים מצות אביו הוא ואחיו ובאשר
חזר למצרים דאנו אחיו כלבם שמה יטיר להם חיבה גדולה
וינמלס רעה כמו שנמלוהו ולזה הוצרכו לעשות תחבולה טובה
הנקראה ערמה צנוותם אל אחד ממשרתיו הקרובים אליו לדבר
אליו בדרך המיית רחמיו ואמ' אביך נזה וגו' כה תאמרו וגו'
חליצה חליצה שהיה יוסף הצדיק נחמד אלל אביו בזה ולא בכיולא
בזה ועוד מדרך תחבולה הטובה הלכו אחיו להשתחוות לפניו •
והוא הצדיק הטוב לטוב מוסרו ועצמו הטובה השיב אותם
בדרך חמיה התחת אלהים אני הנמקום אלהים אני שאתם
משתחוים לפני ותאמרו הננו לך לעבדים ודבר על לבם דברים
ניחומים וזה להעלות עצמותיו עמם כאמ' פקוד יפקוד אלהים
אחכם וגו' וידוע כי במותו חנטוהו הרופאים וסמנוהו בארון
במצרים שהטעם בארון הידוע שהכין לעצמו • ראה והכן כמה
תועלות למדנו מזה • ולכן ראוי לכל איש ואיש להכין קבר לגופו
בחיי קודם האספו ומקום הנכבד לנפשו כי הוא שרשו כי
האדם השלם חומל ומרחם על צורתו וחמרו ונחן לכל אחד
מהם צרכו בעתו וזה תכלית האדם השלם שיעליו בחייו דבר
ה' ויבא בשלום על משכבו כמו שנאמר יעלנו חסידים בכבוד
וגו' וכת' יבא שלום • והטעם יבא בשלום השכל והעצמות שהם
איברי הנוף ינחו על משכבותם ובאמרו הולך נכוחו חוזר על
השכל ששם האמת נכוחו • עוד ידענו בפרשת הזאת כי כל
הנביאים

מבחר המאמרים כא

הכניאים והחכמים משתדלים חמוד להשיג שלימותם כפי יכולתם
 ובהשיגם די ספקס יתאוו עוד להשלים אחרים ראויים ולהשפיע
 להם משפעתם וכחודמן להם אדם ראוי לקבל מהם ישפיעו די
 ספיקו וימלאו בו נחת רוח כאשר תמצא הפרה מנוחה בהנקת
 העגל * עוד כאשר יגיע עת האספס אל עמס ישחוקו מאד למצוא
 נאמן רוח למסיר לו סוד אמונת הייחוד טרם תאכר באדם
 ורחוק הוא סימלאוהו זולתם * ולכן יהיה דבר ה' בלכנס כאם
 בוערת לא יוכלו לסבול עד שיצטרכו למסור אותו לתלמיד אחד
 הגון או למי שהוא ראוי מכניו לירשו * ולכן קרא יעקב אבינו
 את בניו קודם האספס והתחיל למשכס בדברים ונקס לנלות להם
 את הקץ וינעלם ממנו ובהתאספס עמו עוד היו נפרדים זה מזה
 עד שהירך לומר להם פעם סניה הקבצו ושמעו וגו' שהטעם
 לסו' הזונה ואמ' ושמעו אל ישראל אביכס הטעם לשון קבלה *
 ומתוך זה טראה שהיו נפרדים זה עזה התחיל לדבר עמס
 דברים קשים והס דברי תיבחה שמשכרין את הלב הזוכה הוא
 אמ' ראובן בפירי אתה ואר הענין ורו"ל אמ' כי כשרפה יעקב
 אבינו לכרך את בניו אמ' להם בני שמא יש ביניכס שמן
 פסול שאינו עומד עמי באמונת רונה בו בייחוד ארון כל העולם
 וזה רמו באת' הקבצו ושמעו בני יעקב שהטעם זירוס על
 מלות שמע וסיהיו לאגידה אחת * ועיד פתחו כולם ואמ' שמע
 ישראל וגו' שהטעם שמע אבינו ישראל כשה שאין בלבך אלף
 אחד כך אין בלכניו אלף אחד * והפסוק הזה הורה ג' ענינים
 והטעם לדעת סיס שס כמלא מתייב המליאות ושהוא מושל
 כפל ומכניו * ושהוא אחד אמתי לא גוף ולא כח בניף * וזה
 האחרון צריך שמירה רבה כי הוא שמעו בו רבים עד פתה
 ואשרי מי שימלט מהמעיייה היא * ועל האמונה הזאת ראוי
 להודות ולזה נאמר שמיד פתח הוקן ואמר כרוך שס כבוד
 מלכותו לעולם ועד * ולזה רמו הכת' באמ' הקבצו ושמעו בני
 יעקב ושמעו אל ישראל אביכס * וכן מצאנו שרמו הכת' על
 ארון הכניאים ע"ה שהקיל את העס קידס האספס והכניסם
 בכרית ה' ובאלהיותו וזירוס על ייחוד ה' וקבלת עול מלכות ונס

מבחר המאמרים

אזהרת ע"ז לפי סו"ר רננד זו • ועוד נמלא שמטר סוד הייחוד
ליהושע תלמידו ששימש אותו בהתמדה כמו שנאמר ומשרתו
יהושע בן נון נער וגו' ונתן מהודו עליו וזכו לשמרו כאשר
בלטוה הוא מפי ה' שרובה בו משודו ולא כל הודו שהטעם כפי
מה שהיה ראוי אז • ומה שנאמר ויסמוך מטה את ידיו עליו
רובה בו שני הסלימות הראשון והשני • או רצה בו דבר שיספיק
לו ולאחרים עמו • וידוענ"כ כי כל מעשה הנפלאות מתחדשים
על ידי השלמים לא בדבור בלבד רק במעשה • הלא תראה כי
באמ' וישלח ישראל את ימינו וגו' עד סדקק בין ימין לשמאל
בברכת שניהם • וכל זה להודיע שהמשכיל השלם יכוון לבו
לשמים ויבונן פועל שכלו כפי מעשיו בעת ההיא • מזורק אל
זה הדעת המפורסם אלל הראויים למען כי כן הוא צריך הנביא
בכל עת לעשות מעשה להראות לפס • וזו היא הסבה לסמוך
מטה את ידיו על יהושע תלמידו לפני כל העדה ולפי' שמשו
אליו כל העדה והוא היה ראוי לכל זה באמרו איש אשר רוח
אלהים בו שהטעם רוח חכמה כמו שנאמר עליו מלא רוח חכמה
שהטעם שלימות הנפש החכמה אשר לאדם • וידוע כי רוח חכמה
אינו נוף ממלא הנוף ואילו היה הענין כך היה ריקס מחזיק
מלא אינו מחזיק והדבר בהפך • ועוד למדנו מזה כי כפי
יתרון שלימות הדון הנביאים ע"ה על זולתו מסר ליחידים מהטעם
ראשי הסוד היא אמ' תורה זוה לנו מטה וגו' והכוונה כמורסה
להחזיק בלימוד ולהבין דבר מהוך דבר עד שיוסג המכוון •
כי לשון ירוסה ונחלה נופל על דעות מקובלות או דת מקיבלת
כמו שנאמר אך סקר נחלו וגו' וכן עשה יהושע תלמידו קודם
מותו בקראו לזקנים ולראשים ולשופטים ולסוטרים כמו שנאמר
וכל ישראל וזקניו וגו' ואמ' להם וחזקתם מאד לשמור ולעשות
את כל הכת' בספר התורה וגו' עוד נאמ' ועתה יראו את ה'
ועבדו אותו וגו' וזאת העבודה לא תהיה בלתי ידיעת הייחוד
כמו שנאמר ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך וגו' וכן עשה
דוד המלך כזוהיו את שלמה בנו באמרו ושערת את משמרת
ה' אלהיך וגו' ובאתת כי סוד אמנת הייחוד הוא המשמרת וצריך

מבחר המאמרים כב

שמירה רבה • וקרה נ"כ לאליסע עם אליהו בזה לפי שסימנו
 בהתמדה כמו שנאמר אשר ינק מים על ידי אליהו שהטעם שלא
 רחק ממנו כלל אפילו בזמן עסקי הג' לפיכך זכה ונטל פי
 שנים ברוחו על שאר תלמידיו אע"פ שרבים היו אליסע שהיה
 ראוי למסור לו זכה ונתנה לו הנכורה בגדולות אשר עשה והוא
 שלימות הנכואה • וכבר נאמר עליו ויהי נא פי שנים ברוחך
 אלי סר"ל נחלת חכמה במה שיספיק לו ולאחרים עמו • ולא
 שביקש ממנו כפלים מרוחו כי זה דבר נמנע • ועוד שהוא גאון
 מהמבקש • עוד צריך לדעת כי מה שסיפר הכת' בדרכת ראובן
 כחי וראשית אינו כא להורות על תכלית יראת החטא מיעקב
 איניו ואע"פ זה להוכיח בנו בעבור שחלל יציעי איניו • ומפני
 זה נספקה ממנו הנכורה ונחמה ליוסף בעבור יראת חטאו •
 ובאשר פסק מתוכחת ראובן התחיל להוכיח שמעון ולוי ביחד
 על מעשה שכם אף ע"פ שכוונתם להסיר החרפה מעליהם •
 ודי בזה הערה לראובן • ועם כל זה סיפר הכת' שלא עשו בעלתו
 והיה הדבר מאד קשה עליו בעבור שהרגו במרמה האנשים רבים
 מבני חטא ובאמרו ארור אפס הטעם שיחסר אפס וטוב להם •
 וככה החלקם ביעקב טוב להם מהיותם קרובים זה אל זה אף
 על פי שטוב שבת אחים גם יחד לרוב הסכמתם הרעה • ולמדנו
 מזה עוד שהתוכחה מהמת מיתה מועלת מאד לפי שהאדם מחשב
 ססופו למות ומתחרט על מעשיו • ועוד כי אינו יכול להתוכח
 עם המוכיח ודי בזה טובה גדולה • ומה שאמ' אחריו יהודה
 אתה יודוך אחיך שזה דרך נכואה או חפלה למדנו מזה שיהיה
 אחר מהחכורה מושל ורודה וכולם יהיו סרים אל משמעתו ובוזה
 יתמיד עוד היישוב המדיני • ושאר הדרכות יראה מעניינם כי
 הם בדרך נכואה כאמרו וכולון לחוף ימים ישכון • ויש מי שפירש כי
 כאשר פסק הנביא מהוכיח שלשת בניו בירך כל אחד מהם בדרך
 שהוא קרוב לשמו וראוי לו כמו שנאמר איש אשר כנרכתו בירך
 איתם שהטעם לפי מה שהיה ראוי כל אחד מהם • הוא אמרו
 יהודה אתה יודוך אחיך • גד גדוד יגורנו • דן ידון עמו •
 ישכר חמור גרם • שדימהו לחמיר חזק שנושא משא כבד ושכר

מבחר המאמרים

דב • וכן וכולין לחוף ימים ישכון שהטעם לסוף וכול • וכן
מאשר שמנה לפי שהדבר הטוב מאושר בעיני רואיו • וכן נפתלי
אילה שלוחה • וכן כאמ' ונפתלי על מרומי שדה • וכן בן שורת
יוסף שהטעם כמו סעיף פיוסיף אומץ ויעשה פירות והעד בכות
לעדה עלי שור :

נשלם כפר בראשית •

בעזו מגיד אחרית מראשית :

ספר ואלה שמות

דע שזה הספר השני מחמשה חומשי תורה הוא סוכב
בדרך כלל על ענין מעשה המרכבה הנק' חכמה
אלהית • וענין ההשגה הפרטית בראיויים לה ולזה החליל בואלה
שמות בני ישראל וסיים לעיני כל בית ישראל • ועוד כאמר
שהספר הראשון סוכב בדרך כלל על מעשה בראשית הנקרא
חכמת הטבע ולזה פתח הכת' בלשו' בריאה והוייה וסיים בדרך
כילוי והשלמה • ומשה היה רועה דע כי זה משה האיש
אדון הנביאים בכורחו מפני פרעה המכונה בחומר ההיולי העפרי
שקטס להרנו בעבור שהרג איש מזרי שהרג איש עברי מאחיו
שר"ל בעבור שהרג את יצר המלוה שהיה מבקש להכות בא אחד
מהכות השכליות והוא הנקרא איש עברי מעבר הנהר ישב
לו על הכר כלומר על מעין גנים באר מים חיים המכונה
במקום חכמה והליל ז' בנות כהן מדין כלומר שבע חכמות
ססוכבות על הלמודיות והטבעיות והמושכלות שחולקות על
האמונות הפקריות שתקנו אותם המנהיגים את העם באותו
זמן לפחותם בטענותם מסיפקות ולגרש אותם מכל דבר מושכל
בענין שנאמר ויבואו הרועים ויגרשו ונו' ומשה רבינו ע"ה
הושיען בטענות טופתיות אמתיות וכראיות מושכלות וביטל כל
מחשבותיהם

בכּחַר הַמְאִמְרִים כּב

מחשבותיהם וכאשר נחה דעתו ונשא אשה הגונה יפה וצרה
שהיא לפורה המכונה בנפש המשכלת המבקשת תמיד להשיג הדברים
העליונים הרוחניים ותרג' בקר לפרא • וילדה לו בן יקרא שמו
גרשום רמו שהנפש המשכלת הרה במחשבתה וילדת שכל אנושי
שהוא נר בנוייה הנכריה • ועוד בא לרמוז שזה מזה האיש היה
בתחילה רועה לאן יתרו חותני כהן מדין שהטעם מנהיג הכחות
היתרוניות בדרך הסייווי והיושר כפי המנהג הטוב • וזהו ויכהג
את האין אחר המדבר • תרג' ויכהג ודבר • וטע' יוכא עד הר
האלהים חורבה היה מסלק עצמו אז מדבר לדבר וממעלה
אל מעלה עד שהגיע אל ראש המעלות השכליות שאי אפשר
לעברם וזהו הר האלהים באמת • וטע' חורבה שאין בה לחות
כלל ללחלח ארצו להיותה מעפשה רק יבישה ונקייה מכל בלאוש
והפסד וזו היא באמת המחשבה הנקייה המוסכלת הפשוטה •
וטע' וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה הטעם נגלה
אליו השכל הפועל בפנימיות המחשבה מתוך כח החוס הטבעי
שנלב לפי שראה שכל הפעולות וההרנסות כולם תבאנה מר
הלב שהוא מקור החיים והלב אינו מקבל מן האברים שום
פעולה ולא תנועה וידע בדרך ההקש שצריך על כל פנים להיות
לכל הדברים הנמצאים ראש והתחלה עד שמשפעת כל שפע
טיב ומשגחת ככל מראש ועד סוף והיא אינה מקבלת מולתה
שום דבר • וטע' והסנה איננו אוכל כלומר שהלב הנוצר בחמימות
האש הטבעי אינו מתאכל ולא נשרף בעצמו וטעם ויאמר משה
אסירה בא ואראה שהטעם שחייב בדעתו להשיג פכת הענין
הגדול בענין הלב הנקרא סנה באמת • וטע' וירא ה' כי יסר
לראות מלאך ה' כשראה כי משה ע"ה היה פונה לסיין במחשבתו
על זה הענין קראו בלשו' הספל משה משה כלומר בענין
אזהרה וכיחין גדול ושמירה רבה • ויאמר אל תקרב הלום של
בעליך מעל רגליך וגו' שהטעם אל תדקק במחשבה הזאת לדעת
סבתה ופנימיותה בעודך מורכב מניף ונפש וסכל • וטעם של
בעליך מעל רגליך וגו' הטעם דע שהנעלים הם כיסוי לרגלים
וכבר ידעת שיחוף מולת בעל ורגל ומיניהם ויש מי שיוכל
להסיר

מבחר המאמרים

להסיר את שזיהם ויש מי שאינו יכול להסיר אלא כל האחד
בלעד כי ידגב בלכתו כפסח בין הקוליס וישען על רגל אחד •
ויש מי שלא יחוס ולא ירנוס כלל כי הוא הולך בדרך סלולה
מפינה מכל קץ ודרדר • והטעם בנצלים כח הדמיון וכח
המורגש שראוי להסירם לגמרי כשישיג המושכל באמת שמעלתו
קרוסה וזה שנאמר כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת
קידש הוא וראה והבין בטוב כי במשה רבינו נאמר של נעליך
אבל ביהושע נאמר של נעלך לכד וזה לפי כח כל אחד מהם
ומעלתו • וטעם אנכי אלהי אביך ונר' אחר שזיהו של נעליך
מעל רגלך ונר' ודקדק לעשות כמו שנלטה כודככה מחשבתו
כראוי וכמעט היה נפרד מהרכבתו • ולזה נאמר ויסתר משה
פניו כי ירא מהביט אל האלהים לדעת מהותו • וטעם פניו
פניו מחשבתו • אחרי כן השיג במחשבתו ענין השליחות להציל
את העם ונמשך הטעם באותו הזיווי בעניינים רבים עד שאמר
הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרו לי מה שמו • שהטעם
מה חוקפו ובגורתו של זה האל • ד"א מה טיבו ועניינו כטע'
שנאמר מה שמו ומה שם בנו כי מדע • שהטעם טיבו וענינו •
ובין כפש חיה היא שמו ענינו וטיבו • ויאמר אלהים אל משה
איה אשר אהיה ונר' • רבינו משה ז"ל במורה הנבוכים פי' שניאר
לו כי יש כמלא מחוייב המציאות שלא היה מעולם בעדר ולא
יעדר לעולמי עד ולנכח נכחים כי אין חליפית וכנא שמו •
ולפי' יקראו כל הזמנים אללו כשם אחד שמורה על חיוב העציאות
כלומר הנמצא שהוא מחוייב העציאות • וזה לפי שכל נמצא
זילתו איפשר המציאות לא מחוייב המציאות ולזה נכפל זה השם
בתוספת אשר אהיה המסלקת כל תוספת רבו מעליו • ועוד
לפי שהזמן הפקר והעמיד הם כולם בכורא יתכרך כמו הזווה
לפי יקראו בו הזמנים כשם אחד שמורה על חיוב המציאות כמו
שנאמר והטעם כזה כדי שילמדם סוד השם הוא שמורה על
חיוב המציאות האמתי כדי לנטל מלכס וממחשבתם ידיעת
הקדמות שהיתה מפורסמת בעולם כפי דעת הפילוסופים או
לנטל מהם דעת האפיקורוסות לגמרי והוא שנטל המציאות

מבחר המאמרים כב

כלל * וטעם שאמר הכתוב עוד ה' אלהי אבותיכם אלהי אברהם
אלהי יצחק ואלהי יעקב עלחני אליכם להכניסכם בקבל' המסור'
ביום מאכותם כי ה' יפקיד אותם כמדת רחמים ויטיב אותם
אל ארץ אבותיהם * ויאמר ה' אליו מזה בידך * כלומר מה
כה יש ברשותך ויאמר מטה * כלומר דמיון שקמיר מתהפך ונוטה
אחר ההרגשות ומטה האדם מדרך הישרה * ויאמר השליכהו
ארכה והשליכהו מעליך ואל תחפסוהו בידך כי נחש יכחש תמיד
ויזיק אותך כנחש וימיתך פתאום * וטעם שלח ידך ואחוז
בזנבו שלא ילך לו להזיק אחרים * ד"א בזנבו לא בו * כלומר אל
תניחהו לגמרי לפי שלא תוכל רק תפיש ממנו קצת כפי הצורך
והחזיק בו שלא ישליט בך וכשאמר הכת' וישלח ידו ויחוק בו
ולא בזנבו לבד ובאמר ויהי למטה בכפו כלומר חזר להיות
ברשותו כמו המטה שהוא ביד האדם להשתמש בו כרצונו
ודעתו :

פרשת וארא

כבר הודעתין כי לשון אלהים נופל על המלאכים והוא
כשהוא נאמר על לשון יחיד דוּכָה לומר בעל הכחות
השכליות והנה נאמר על השכל הפועל שמדבר כלשו' שולחני'
כמנהג לשו' הקודם :

פרשת בא

רע שתחלת המלות היו על ידי עשה ואהרן כי הם לבדם
נביאי החירה ואחריהם לא נחחדשה מלוה רק אם היתה
לצורך עשה כדבר גדעון ואלישו * ואל יעלה על לבך דבר
השיר שהיה בימי דוד כמו תיקון הים ומוסד סיסד דוד ושמאל
וכן הכת' אומ' כאמונתם ולא נכבדוהם * וטעם החדש הזה ר"ל
על חידוש הלכנה שמתחדשה לקבל האורה בכל חדש וחדש
מהשמש כי היא בעלמה אין לה אור ולפי קרבה ורחקה מהשמש
תמלא

מבחר המאמרים

תמלא ותחסר והיא בשנים העשר • ולפי שהיא הקרובה אל
העולם הזה משאר הז' כוכבי לכת והיא עלות ברורה על
חידוש העולם לפי מלואה וחסרונה פעם בכל חדש וחדש
והסתרתה והראותה והגלותה ביום ופליטה מה שאין כן בשמש
ושאר הכוכבים שזה מירה על אדון ומושל משנה אותו כרצונו •
מפני זה באה המנוחה הראשונה לישראל על ידי משה ואהרן
בידיעתה וקידושה מה שלא בא כן על שאר הכוכבים • ולזה
הענין נקבע בה סוד העיבור • ותקנו המועדים בזמנם •
ותקנו ז"ל לכרך עליה הכרכה הידועה המעידה על חידוש
העולם • ובארץ ישראל היו בית דין מקדשין את החדש ואומר
מקודש מקודש לפי הראייה האמתית מפני עדים כאמנים או
על פי חשבון • ועוד שהרמז בא בלשו' החדש הזה על אמונת
חדש העולם • ובאמ' ראש חדשים ר"ל ראש האמונה והתחלתם
ובאמ' לכם ר"ל לצורך אמונתכם שבה יתקיים העולם ובאמ'
ראשון הוא לכם ר"ל ראשון לחדש וראשון לחידוש גאולתכם
ויגליחכם משעבוד הנפשות והנפשות לתירות הגמורה כשתיהן
וכאמרו זה חדש ניסן רמז לניסים שנעשו בו והוא גם כן
לשון הרמה וגדולה מלשו' ה' נסי • וכנס על הגבעה • לפי
שיצאו בו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים • ולחוק זה
הענין ולהאמין בו באה ג"כ מצות סכת לשכות מכל מלאכה
להעיד עדות גמורה בו ששת ימים עשה ה' את השמים וגו'
ועוד מצות ובחדש השביעי באחד לחדש הנקרא ראש השנה
להעיד עדות ברורה ולהאמין בהשגחת ה' על הכללים והפרטים
והאישים מראש ועד סוף לפי מה שהם ראויים לקבל ממנה
כל אחד לפי מת שהוא • ואע"פ שההשגחה הוא ענין אחד
אין בה שינוי כלל רק מצד המקבלים • והאמונה בהשגחה
מורה על אמונת השכר והעונש מה' יתברך ולזה נקרא יום
הדין וכן הוא באמת • הרי למדנו מסיבוב הימים משבעה
לשבעה וחידוש החדשים ותקופת השנים אמונת חידוש העולם
והובאתו ממין ליש וההשגחה בו תמיד מאין הפסק • ואם
תרצה לדקק עוד במלת החדש הזה וענינו ידריכך השכל
להבין

מבחר המאמרים כה

להבין ולהשכיל כי הוא רמוז לשכל האנושי המקבל שפע מהשכל
 הפועל הפועל תמיד כמו שמקבל הירח מהשמש כמו שביארנו
 ופעם ימלא וישלם ופעם יחסר והיה כעלם לפי נטיחו מקו
 היותר והנוכח. ובאמ' ראש חדשים ר"ל ראש והחלה לחידוש
 המחשבות והרעיונים היסורים ובאמרו עוד ראשון הוא לכם
 לחדשי השנה הטעם לכל חדשי השנה ר"ל לכל החדשים המשתנים
 מענין לענין ומדבר לדבר ודי בזה למבין. ואם תרצה לדעת
 סוד כל דבר שבא בזה הענין יקשה הדבר מאד עליך ותהיה
 נבוך ולא תדע אי זו הדרך תלך בה ודי לך להאמין כמו
 שהודעתך פעמים רבות כי אע"פ שהענין היה כפשוטו עכ"פ
 שהוא דומה לענין החומר ההיולי גורתו הנסתרת היא דקה
 מאד ונסתרת. ואם תשליט ירך הטוב ושכלך לעיין ולגיייר
 יותר ממה שיש בכחך יחלש השכל ואז יגבר הדמיון עליך
 ויבלבל מחשבותיך ולא תוכל לחזור כמה שהיית בו מקודם
 כי כל דבר מורגש ומוטבע ומושכל יש לו גבול והרובה לעברו
 ולהרום גדרו יפרוץ בו השכל פרצה גדולה וכמו שיארע לנוף
 במשא הכבד שייטף וייגע ויחלש כמו ומקצר רוחו כן יארע
 לנפש המשכלת בחשבה בדברים העליונים הרוחניים בעומק
 רב ותכלית מושגה שתלצה ולא תוכל לשוב לכחך הראשון.
 וכן יארע למעיין בחלי היום לאור השמש בחדוד ראה שתכפיכה
 עיניו מראות ולא יוכל לראות מה שהיה דואה מקודם והוא
 באמת. ואע"פ שתוכל להבין כי חדש ניסן מולו טלה לפי מה
 שהסכימו עליו חכמי החכמה מוזמן רב וכן שאר החדשים
 הולכים על דרך המזלות. ולפי שזה המזל הוא בית בכורו
 של שמש לפי שהוא זמן השינוי הישר בזמני השנה ובו יתחיל
 היום להאריך בתוספת האור על החושך ובהפכו חדש תשרי
 שיתחיל הלילה להאריך ויחסר אור היום והיה קצר. וידוע
 כי מזל טלה הוא בית מאדים שמורה על שפיכות דמים ועל
 כל דבר אדום. ולפי בחמלת ה' על עמו הושיאם בזמן היותר
 והשינוי ומפני היות החמה במזל בכורה שהוא מורה על
 הממשלה והמלכות והגדולה והשררה גמון הדון להרוג הבכורות

מבחר המאמרים

מזכור פרעה וגו' ובעבור היות המזל טלה לזה לקחת שה
מזכור ובעבור שהמזל כוכב מאדים לזה ה' לשחטו ולזרוק
מזמו על המנווות ועל המסקוף של בתי האוכלים מבחון •
ובעבור שטבע החמה וכוכב מאדים החום והיושב רמז הכת'
לאכול את הזה ללי אש על מצות ומרורים בחפזין וזה מנהג
להולכי דרכים שאוכלים מאכלם בחפזין שהוא לשון בהלה
כדי שלא יכחו החבורה ויפלו ביד הליסטים • וזהו שאמר
הכת' מחניכם חנורים נעליכם ברנליכם וגו' ועוד יש לומר
כי בעבור שזול טלה בחמש ניסן בכחו הגדול כי הוא המזל
הזומח עם עלות השמש לפי לזה לשחט טלה ולאכול אותו
שלא יאמר שבכח המזל ילאו משם לא בגזירה עליון • ועל
דעת רז"ל שהיו מזרים עובדים אותו מזל ובא הכת' להודיע
במצוה זו שהשפיל כח אלהים בהיותו בבית בכורו במעלה
העליונה • וכן נבראשית רבה קחו לכם לאן ושחטו את אלהים
של מזרים • וטעם פסח הוא לשו' דילוג ופסיחה מגו' אז ידלג
כאיל פסח • והטעם שהמלאך המשחית ידלג מעל הפתח
בראותו הדם ולא יתן המשחית לבא וכן הוא אומ' ופסח ה'
על הפתח שהטעם מלאך ה' המשחית • וטעם ועברתי בארץ
מזרים בלילה הזה וגו' המשל כמלך העובר ממקום למקום
ובהעברה אחת וברגע אחד הכל לוקים ובכל דברה תורה
בלשו' בני אדם • והטעם האמתי על מאמ' חני יוצא בתוך
מזרים ועברתי והכתי ושאר הענין רמז לגזירות היוצאות
מאתו ברצונו והם העוברות לעשות שליחותו בכל אשר יצוה
על פני תבל ארצה • וכן וירד ה' לראות את העיר וגו' הנה
נרדה וגו' ארדה בא וגו' והדומים לאלו הכל כלשו' בני
אדם • ועוד אמ' ז"ל בענין זה החדש הזה לכם ראש חדשים
סימן הוא לכם שאתם מונין ללכנה ואומות העולם לחמה •
הקטן מוכה לקטן והגדול לגדול • וכשם שהחדש מתחדש כך
ישראל מתחדשים בכל זמן • וכמו שהלכנה אין לה כח ביום
אלא בלילה כך ישראל אין להם כח בעולם הזה מפני האומות •
וטעם ואתם לא תלאו איש מפתח ביתו לפי הכסתר שלא
תולאו

מבחר המאמרים כו

תוליו מפיכם דבר לנוור על ענין עד שיחזר לכס הדבר
בדיאר וזהו עד בקר * וכמוהו דינו לבקר משפט ונו' וטעם
ובכל אלהי מזרים אעשה שפטים * הטעם כשרי מעלה הממונים
עליהם כענין שנאמר יפקוד ה' על זבא המרום במרום ונו'
וטעם והיו לאות על ידך ולזכרון בין עיניך כדי שיזכור
תמיד ויעיד כי ביד חזקה הוליא ה' אותו מזמרים * וטעם
קדש לי כל בכור בישר' הנמצאים כי בעבור שהכה כל בכורי
מזרים ופדה בכורי ישראל ממות אלה שיהיו קדושים לו לעבוד
עבודה לכל אשר יצוה בהם ולא נתן להם עתה פדיוס עד
שהחליפם בלויים ואלה בפדיונם והמזוה בנולדים לא נהנה
במדבר ואלה כשיבואו אל הארץ שתתנהג באלם ובבנהמה ובפטר
חמור ואלה בפדיונה לדורות * וטעם ולטוטפות בין עיניך
כענין לין שהיה מונח בין העינים שהיא ראשית המוח ובו
תחלת הזכרון ובו מעמד הזורות אחרי הפרדס ממנו ולשו'
בין עיניך כדי לבאר שהמזוה בגובה הראש שיונחו סם
בטוטפת ואמר הכת' לשון רבים לפי שהם ד' בתים כאשר
קיבלנו מאבותינו הקדושים * והנה סוד המזוה הזאת בכללה
שנתיב כתב יציאת מזרים על היד ועל הראש כנגד הלב
והמוח שהם משכנות המחשבה * והנה באה המזוה הזאת בפרש'
קדש לי והיה כי יביאך לפי שנלטונו לעשות יציאת מזרים
לטוטפות בין עיניך * ובפרשת שמע והיה אם שמוע נלטונו
נ"כ בטוטפות ולפיכך אנו כותבים אלה השתי פרשיות בהם
לפי שיש בהם מזוה הייחוד וזכרון כל המלות ועונשן ושכרן
וזהו סוד האמונה :

פרשת בשלה

ויסע מלאך האלהים * אמר המחבר דע כי יוכלך בוראך
שכל סיפור וסיפור שבא בתורה כענין מה שאירע
הכל היה כפשוטו ואלה ה' לכתבו ולהנות בו חמיר יומם
ולילה

מבחר המאמרים

ולילה מאין הפסק להודיע בכל דור ודור האמונה האמתית
המופתית המורה על חיוב המליצות ה' יתברך ואחדותו
הפשוטה שאין כמוהו אחדות בעולם ואין זולתה ואין בה שינוי
כלל ולא העתק וזו האחדות הפשוטה יודעת ומשנחת בכל
הברואים מראש ועד סוף ויש בה יכולת בלי תכלית ולא
חקר ולא קצבה לעשות כל דבר בעולם • והיא לא תשתנה
ומורה ג"כ על חידוש העולם וקדמות ה' יתברך המחשבו
ועל השכר והעונש מאתו יתברך לראויים ובאלו האמונות
המופתיות יתקיים הייסוב המדיני בעולם הזה ובמין האנושי
שהוא תכלית העולם הזה • וידוע לכל שיש אלוה נמצא מנהיג
העולם במאמרו וחפצו שאינו תוספת על עצמו יתברך רק
הכל דבר אחד ושהמליצות מראש ועד סוף מתנהג בדרך
ובמשפט ובחסד וברחמים וזהו כבוד ה' • ובתפך מזה האמונות
האזרות השקדיות הכוזבות שבהם הפוך סדר העולם והעדר
ידעת הבדולא יתברך והשגחתו בנבראים ויכלתו ומפני היות
האדם עולם קטן בכללו אף ע"פ שזה גדול וזה קטן יוכל
המשכיל לצייר בשכלו כל המאורעים הנכתבים שאירעו בכל דור
ודור כפשוטן שהם תמיד סובבים בעולם בכל דור ודור ובכל איש
ואיש בדרך רוחני דק מאד • וזה לפי שהדברים החמריים
מקבלים צורות התם כפי מה שהן • וכבר הודעתך שכל הדברים
החמריים הנמצאים בעולם הזה יש להם צורות כדלות בעולם
העליון אלה מורגשות ואלה מושכלות ושתיהן אמת • לפיכך
יוכל המשכיל לצייר בשכלו ענין מחנה מצרים ומחנה ישר'
ופרעה ורכבו ופרסיו ומשה ואהרן וקריעת הים למחנה ישר'
והילוכם בו ביבשה והמים להם חומה מיעינם ומשמאלם
וטביעת מחנה מצרים ופרעה וחילו בתהומות רבה ולא נשאר
בהם עד אחד • וכל העולם מראש ועד סוף על דרך ציור
מושכל הנמצא באלם ובלבד שייחס לאל דבר ודבר מהפשט
הנכתב ענין מושכל הראוי לו כפי מה שהוא סובל • ולא
יפשיטנו לגמרי מפשוטו רק יאמין בזה ובוה ויאחוז בשתי
הקלות כענין שאמר טוב אשר תאחז בזה • וישע משה את
ישראל

כז מבחר המאמרים

ישראל • לשו' הנסיעה ידוע שהיא לשון תשובה יאמ' על הסעת
 הניסות ועל הסעת המחשבות מענין לענין • וטעם וילכו שלשת
 ימים במדבר ולא מצאו מים • הרמו כג' הזמנים הידועים שלא
 נתעסקו בדברי תור' לפי שחוק מלת מים כענין היו כל צמח
 לכו למים • ומפני זה תקנו האבות הראשונים שלא יהיו שיהיו
 ג' ימים בלא קריאת התור' כליכור • וטעם ויבואו מרתה ולא
 יכלו ושאר הענין רמו שהיה תלמוד תור' עליהם קשה ולא היו
 יכולין לקבלו מפני שלא הירגלו בו בתחלה עד שהורו ה' עצה
 ותחבולה ללמדם בדרך קלה כדי שיקבלו ממנו במתיקות לשו'
 החקים והמשפטים שילמדם לעשות • ולזה נאמר שם שם לו
 חק ומשפט ושם ניסוהו שילמלא כן מה ענין חוק ומשפט אל
 מרה • וטעם ושם ניסוהו ר"ל הרגילו מענין אשר לא ניסוהו כפ
 רגלה וחכיריו ועיין שאמר שם שם לו ושם ניסוהו כלשון יחיד
 שהטעם למשה ללמדו ולהרגילו איך ילמד את העם דברי תורה •
 הנני ממטיר לכם • אמ' המחבר כבר ידעת שחוק מלת לחם
 ולזה נרמו בפסוק למען אלסנו הילך ונו' ועוד נאמר ערב
 וידעת' בקר וראיתם • הידיעה בערב והראיה בבקר • ועוד
 נאמ' וילקטו אותו בבקר בבקר איש לפי אכלו סכן הטבע
 מחייב לפי שהדיעות אינן שוות • וטעם וחס השמש ונמס אותו
 הנסאר בשדה שלא היו לוקטים אותו ולא נהגים ממנו • וטעם
 והעל שכבת הטלי במאמ' בעלות שכבת הטל • הטעם נכח החמה
 יתגלה המן ונראה על פני המדבר דק מגולה • וענין מחספס
 מגו' מחסוף הלבן כלומר שלא היה בו ספק • וטעם מן הוא
 הכנת מזון הנפש כענין וימן להם המלך • אשר מנה את מאכלכם •
 וטע' כי לא ידעו מה הוא לקוראו בשם ידוע • וכן ענין הדבר
 המיושב אין אדם יודע מהותו על אמתתו רק מסיים לו שם
 שמורה על הווייתו ואמ' ז"ל במסכ' יומא לחם אבירים אכל
 איש לחם שהמלאכים אוכלים • והטעם בזה שמתקיימים בזיו
 השכינה ועליו נאמ' ומזוק האור וטיב לעינים שישיגי בו טעם
 מתוק וכן כל דבר מושכל ערב ומתוק וטיב לבעלי העיין •
 והענין הקשה שקשה על זה הנסתר שביארנו הוא שאמ' הכתוב

בבחר המאמרים

כי שנת היום לה' היום לא תמלאוהו בשדה • ומדין היה שירד
יום השבת כפל משאר הימים לפי חשיבותו וקדושתו • ובא הכת'
לימר ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה סני העומר ושאר
העניין • והתשובה על זה כי בשאר ימי השבוע צויה אותם ללקוט
איש כפי אכלו וביום הששי משנה על אשר ילקטו יום יום מפני
השבת שלא היה המן יורד בו כלל • והטעם בזה כי ביום השבת
לא יטרחי עצמם ללמד רק יעיניו כמה שילמדו כל ימות השבוע
ויספרו אותה לזה ויזיירו אותו בשכלם ויחסכו וינחו מטירח
הלימוד והשאלה • והעד על זה הענין כי כן בסתרו המושכל
מה שאמ' הכת' על היוצאים ביום השבת ללקוט עד אנה מאנחם
וגו' וטעם מצותי ותורתני לשון רבים לפי שיש להם סודות
בשליפת בדברי הנגמ' לא יבינו רק המשכילים לכן כל תורה
ומצוה פתים נגלה וכסתר ושתיהן אמת בלי ספק • וטעם
ויקראו בית ישראל את שמו מן והוא כזרע גד לכן וגו' רמז
הכת' בו חביבותו שהוא כזרע גד לכן כלומר עגול ולכן • וכן
כאמ' ועיני כעין הכדולח שהוא שפרי ומקבל כל גוון וכן
עינולו שמתנגלל חמיד וסוכב • וכן טעם כלפיחית בדבש •
שהטעם ברקיקי מצות בדבש • ובמקום אחר כאמ' והיה טעמו
בטעם לשד השמן ר"ל כי כאשר יאכל כאשר הוא הנח הוא
כלפיחית בדבש • ואם יבטל יהיה טעמו לשד השמן וכן
הוא הענין באמת הנגלה ממנו מתוק וערב והנסתר ממנו
אחרי העיון בו הוא לחושמן בענין אנאמר מתוק לכפז ומרסא
לעס • וטעם לשד מנו' כהפך לשדי • והלמד בו סרסית • הרי
ענין השמן יש בו שני דברים טובים מתיקות ועריכות ולחית
ורכות וכן דרך המושכל מתיק וערב בתחלה ורך ושמן בסוף
וכן מאמ' קח לנגלת אחת שהטעם הנגלה כלי אחד שמלנגנין
בו המים בימי הקיץ לשחות משני תגבורת החום • והוא ננזר
מנו' ליה גח חום • ומרג' לליחית והוא ככון • והרמז בו לאמונת
הייחוד שנותנת קורת רוח ומנוחת נפש לכל המאמינים בה •
ובכר כאמר ותן שמה מלא העומר מן • וידוע כי העומר עשירית
האיפה הוא רמז למאמ' הראשון שבעשרת הדיברות • וענין
מלחמת

מבחר המאמרים כח

מלחמת עמלק שנכת' אחר דבר משה ומריבה שהיה כפשוטו
באמת קרוב להבין על דרך הנסתר מראש ועד סוף משיח'י
המילות ודיבור הענין וכבר סיפר הכתוב שהמלחמה היתה
ברפידים שהרמו לרפיון ידיהם באמונת ה' באמת • ועמלק אמ'
ז"ל עם שנא ללוק דמן של יס' וטוב הוא לפי הדרש • וקרוב
להיותו כמו כנס וכשב • ושלמה שמלה וכיולא בהן • ור"ל
מעקל מגו' נחש עקלחון כמנהג הלוכו בדרכים וכן מעשו •
ומה שנאמר ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים גבורים ככח
ובחכמה ושכל • וטעם וידי משה כבידים רמו לכחות השכל
היקרים (ס"א הקרים) וטעם ויקחו אבן רמו ליסוד החכמה
והאמונה • וטעם ואתרן וחדר תמכו בידי משה אחד ומזה אחד
רמו לכח המליצור וכח הדמיון שתמכו לשכלו האנושי • ולזה
נאמר ויהי ידיו אמונה עד בא השמש • כלומר עומד באמונה
עד בא שמש • וטעם ויחליט יהושע את עמלק ואת עמו •
ידוע כי מעלת משה גדולה וכבודת מלהלחם עם עמלק ודי
לו בתלמודו שהוא משרתו • וטעם כי יד על כס יה רמו כי
גבורת השכל הנשען על הכסף הוא נלחט תמיד עם היצר
העמלקי הנמצא בכל דור ודור ועושה מלחמה עם בני ישראל
ברפידים כמו שביארנו :

פרשת יתרו

דע ישכילך האלהים שזה הענין פשוטו ומדרשו ונסתרו
הכל דבר אחד ואני ארמונו לך בדרך
קרה • עיין בו היטב ותדענו • וכבר הודעת'ך פעמים רבות
שבאלה העניינים הגדולים העמוקים דיבר הכתוב בלשון בני
אדם ומנהגם • ומפני זה אמר הכתוב וירד ה' על הר סיני •
וכן נאמר וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל וגו' והנה
שמו הגדול ירד על הר סיני וישכין עליו באש ההוא והוא
מדבר עם משה בשם המיוחד בכל הפרשת • ועיין העלייה לקראת
מקום הכבוד הנורא המורה עליו יתברך והוא שמו והוא ה' הכת'
ואמ'

מבחר המאמרים

ואמ' פן יתרוסו אל ה' לראות שהט' אל כבודו • כי גם אזילי
 בני ישראל לא יכלו לראותו וטעם הראיה ההכנסה וההסגה •
 וכל ישראל שמעו קול ה' מתוך האש הגדולה המכונה במדת
 הדיון • וכן אמ' הכת' וידבר אלהים שהטעם המלאך הידוע
 לפי שמדת אלהים מדת הדיון ולזה נאמר אנכי ולא יהיה לך
 מפי הנבורה שמענו • כלומר מדת הדיון • ובמשנה חוד' נאמ'
 את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם שהטעם מתוך
 האש • וזה טעם פנים בפנים דבר ה' עמכם ולכן נאמ' אנכי
 ה' אלהיך וגו' ואל יקשה עליך מה שנאמר כי מי כל בשר
 אשר ישמע קול אלהים חיים מדבר כי לא אמר הכתוב אשר
 שמע אלהים מדבר אבל קול אלהים חיים מדבר מתוך
 האש הגדולה הידועה • ולכן נאמר קרב אתה ושמע וגו' ומס'
 שנאמר השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש • מלת מדבר
 חיצית אל הקול כמו וישמע את הקול מדבר אליו • ומה תבין
 מה שאמ' ז"ל כי בנ' קולות ניתנה המורה והם הקולות שהזכיר
 דוד בהבן לה' בני אלו • ובמסכ' ברכות נאמ' שניתנה בה'
 קולות • והראוי לומר כי בנ' קולות למטה רבי' ניתנה והוא
 השומע והמתבונן בהם אבל ישראל בקול אחד שמעו דכתיב
 קול גדול ולא יסף • ועוד נאמ' קול דברים אתם שומעים •
 ומה שאמ' וכל העם רואים את הקולות הקלת כת' חס • כי
 כולם קול אחד • וזהו שרמו הכת' אחת דבר אלהים שמים זו
 שמעתי • והנה בארתי לך כל זה הענין בקצרה כדי שלא
 יתחלף לך דבר בדבר ומחשיב כי הדברים יושגו בהרגש חלילה
 חלילה • וענין עשרת הדברות הנאמרות על הר סיני והכתובים
 על הלוחות הראשונים והשניים באצבע אלהים כלומר בכח
 ונבורה • הראשון מהם הוא עיקר כל דבר ועלם כל דבר והוא
 עומד בעצמו • והתשעה דברים שבאו אחריו הם לעגמם מקרים
 לפי שכולם נסמכים אליו וכלוים אליו ומענו יבאו כי הוא
 בדמות אחד בחשבון כי ממנו יבא כל חשבון וככל חשבון ימצא
 כי הוא היסוד והעיקר • והנה זה הדיבור הראשון כולל כל
 מלות הלשון והמעשה כי מי שאינו מאמין בלבו בנס' אין
 עליו

מבחר האמרים כט

עליו מכות לא בלשון ולא במעשה • ולכן חייב אדם בכל רגע
 לכבד ה' ולהזכירו לכבודו ולחשב בלבו חיוב מציאות שזין
 במהו מציאות וכל מה שיעשה ממכות עשה לא יעשו להגדל
 ולא להפאר ולא להיראות רק בעבור כבודו והאכזרי וכי ימנע
 עצמו מלעשות מכות לא תעשה לא יעשה רק בעבור כבוד
 בראו ויראתו ממנו לכד • לפיכך דיבור אנכי הוא היסוד והסיקור
 ועליו בנינו כל יסוד המכות • ואחריו כת' לא יהיה לך כי
 פשע מי שאינו מאמין כשגדול מפשע ע"ז כיהעכו"ס בונתם
 לשמים הלא שגרו מן הדרך בענין שנאמר מי לא ייראך מלך
 הנייס וגו' וכאחת יבערו ויכסלו • ופשע נשכע לשקר פחות
 מפשע ע"ז אע"פ שהוא בזה בגלוי אולי עשה כן בעבור לירך
 או כעס והרי הוא מאמין בה' בלי שחוק עמו • ופשע המחלל
 סבה פחות מפשע הנשכע לשקר לפי שאינו מכוה את ה' בגלוי
 רק מכתה באמונת החידוש שהוא מעשה בראשית • ופשע מי
 שאינו מכבד אבותיו פחות מהמכתה במעשה בראשית • וזה
 העשע לפי שאינו מכבד המשחתים עם ה' ביצירה ומי שאינו
 מכבדם כאילו אינו מכבד ה' • הרי ה' דברים כת' בהם זהם
 מיוחסים אליו • והם האחרים הם כנגד האדם הראשון הוא
 קשה עשאר שהוא להפריד הגשמה מן הנוף קודם זמנו ואשר
 אחריו אינם בניף • ואשר אחריו כממין • ואשר אחריו בלשון •
 והאחרון מחשבת הלב • ועוד שטעם פסוק הראשון שהוא אנכי
 בא להודיע שחייב אדם להאמין ולצייר בלבו ציור אמתי קיים
 כי יש אלהים והוא אלהים ואלהי האלהים כלומר הוה קדמון
 ומאז היה הכל בחפץ וידעה • והוא חייב לעיבור • זמלת
 אשר הולאחיד תור' על המציאות ועל החפץ כי הוא בדיעה
 ובהשגחה ממנו ילאו • ותור' ג"כ על החידוש כי עם האמנת
 קדמות העולם לא ישחפה דבר מטבעו • ותורה גס כן על
 היכולת והיכולת תור' על היחיד • והו טעם אשר הולאחיד
 מארץ מלרים מכות עבדים כי אחם עדים באמנים על אלה • ועוד
 ידעת כבר שהט' הנגללים הסובבים בעולם כנגד הט' מאמרים
 שהם עיקר כל מספר והם הגמ' והאיכות והאנפה וכו' והאחד

מבחר המאמרים

טהעלם הוא כאחד כמנין שהוא ראש לכל מנין ואינו בעלמו
 מנין לפי שהוא עומד ואינו נרוך לזולתו ומה שאחריו ינטרף
 לו כאילו חאמ' השנים הם שני אחדים וכן השאר עד עשרה *
 והנה הדיבור הראשון שאינו מספר הוא כנגד כבוד ה' המדבר
 בדיבור ראשון כאשר הוא האחד במספר עשרה * והדיבור השני
 כנגד גלגל העליון המקיף הכל ומוליך כל הגלגלים הפך תנועתם
 מהמורה למערב ככ"ד שעות * והזכיר בזה אלהים אחרים לרמז
 כי בכח ה' ירוץ הגלגל העליון המקיף ומוליך כל הגלגלים
 ורבים יאמרו כי הוא הצורה בעבור שאינו נוף והדיבור השלישי
 כנגד גלגל המזלות שים בו כל זכא הסמים חץ מו' המספרים
 והוא הנוף הנכבד המקיף וכל הנוסות מקף * ויש עוד מקומות
 בגלגל הזה פנויים מאין כוכב ומקומות יש בהם כוכבים רבים
 קרובים ורחוקים זה מזה ואין יכולת נסום מסביל לדעת זה
 הסוד * ורבים פתאים אומ' כי לשוא נבראו אלו הצורות על
 זאת המחכמת ולה נאמר לא חשא את סם ה' אלהיך לשוא *
 והדיבור הרביעי כנגד שבעי וחמתי המזלות אומרים כי יש לכל
 אחד מהו' מזרחים הממשלה ביום ידוע והוא בעל השעה
 הראשונה והשמינית * ויש אומרים ג"כ שהוא מושל בשעה ראשית
 וכן * וידוע כי שבעי ומאדים הם כוכבים ממונים על הזק
 והשחתה לפי מה שיקבלו השפלים מהם לא שהם בעצמם
 מזיקים ומשחתים כי הם בעצמם טובים ומועילים * ומיה שיקחיל
 במלחכה או יחזיל ללכת בדרך יבא לידו הזק והפסד ולכן
 אמ' ז"ל סניחן רשית כלילי שבהות כלילי רביעית למשחית
 לחבל * וכן לא תמאז בכל ימי השבוע לילה ויום זה אחר זה
 שימשלו אלו ה' מזיקים רק כיום השבת לכן אין ראוי להחמסק
 בו רק בדברי יראה ה' כלבד כדי להגלל מנוקס * והדיבור
 החמישי שהוא כבד הוא כנגד גלגל זרק שורה על כבוד וזק
 וחסד ועלים ולעלם שבר ולכבד מי שהוא חיוב כבוד * והדיבור
 הששי לא הרמז כנגד גלגל מאדים שמורה על שפיכות דמים
 ועל החבורות * והדיבור השביעי לא תגדף כנגד כוכב כונה
 שתולדתה להורות על כל משכב וחסק וזנות * והדיבור השמיני

מבחר המאמרים

ל

לא חננו כנגד גלגל השמש שורה על כל אונס ולהסיר כח
 כל משרת שיתחבר שלא יראה אורו בעבורה. והדיבור החשיבי
 כנגד גלגל כוכב שמורה על הדיבור ולא על הסיחוק וגם על
 הלשון שמדברת פחות והדיבור העשירי לא תחמוד כנגד גלגל
 הלכנה שהוא השפל מכל הגלגלים ויורה על החמדה והתאוה.
 ועוד צריך אני להודיעך כזה הענין הגדול שארכתי בו מפני
 הכורך שאין ספק שבשמיעת הקול הכבדא במעמד הר סיני לא
 היו השומעים כולם במעלה אחת בו כי משה רבינו ע"ה היה
 שומע הדברים כאשר ידבר איש אל רעהו וכל ישראל היו
 שומעים קול הדיבור לכך כאלו ששומע מרחיק איש מדבר אל
 רעהו. והוא יודע שהוא מדבר ושומע הכרת קול הכל אינו משיג
 ואינו יודע הדיבור ולזה היה משה רבינו ע"ה מודיעם כל דבר
 כמו שבאמר משה ידבר ואלהים יענו בקול שהטעם ידבר
 אל העם. ואונק' תירג' ומן קדם ה' מתעני ליה בקל להודיע
 שהקול שהוא היה ככח ואין לו הכטרפות עם ה' רק כבדיחה
 לכך. וכן אומר קול דברים אחס שומעים. כלומר הקול כלכך
 היו משיגים. ועם כל הפנתם אנכי ולא יהיה לך היתה למעלה
 מהשנת שאר הדברות לפי שנודעו אללם במיפת ולא היו צריכים
 לדיעבם למשה רבינו כאשר הפסוק לפי שהכל השיע מאת
 ה' על כל חכם הוא מניד האמת והוא הכקרא כח וגבורה ולזה
 אמ' ז"ל אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום כענין שבא'
 אחת דבר אלהים וגו' סוף דבר כי זה המעמד הנפלא המושכל
 שהיה בתראה הנכבואה האמתית בא להודיעך שני דברים
 השנת אחרותו ית' והאמת הנכבואות לכל עם ובא בלשו' יחיד
 ואמ' אנכי ה' אלהיך שהטעם לדעת ולהאמין שיש אחר מחוייב
 ההייה ר"ל ההוה הנכחי האמתית אשר לא תפול בו איפסרות
 כלל וזאת המכוס באה לבעלי הדת. עוד באה המכוס הזאת
 להודיענו שהוא אלהינו מושל ומשניח בנו חמיר ושיפטנו ומכהינו
 כדרך המושל במשרתיו. ועוד להאמין ולדעת שהוא הוציאנו
 ממצרים על ידי נביאו בעצית הנפלאות בשינוי הטבע מכית
 עבדים ומעבודה הקשה וכדאיים אני לקבל מלכותו עלינו :

מבחר המאמרים

פרשת משפטים

הנה אנכי שולח מלאך לפניך לסמך בדרך בעולם הוא דרך לעולם הבא • וטעם לסמך מכל דבר דע גופני ורוחני • וטעם יעשית את כל אשר אדבר • הטעם משל לאור הלכנה עפניה שהם לכל השמש כולם אור ופניה שהם חוץ ממנו חשך ולא אור • וידענו כי אור הלכנה יאיר האור בלילה ואם אמר אומר שזה אור הלכנה אמר אתמי ואם אמר שזה האור אור השמש אמ' האמת ודי לך בזה ועיין בו היטב ודעו :
ואל משה אמר הטעם השכל הפועל אמ' אל משה עלה במחשבתך הכונה אל ה' אתה ואהרן אחיך ונרב ואביהוא ושבעים איש מוקבי ישראל ועליהם יו ים לה מעלות זו למעלה מזו וזו למטה מזו וכך הוא האמת ולזה רמזו"ל באמ' משה מחיפה כפני עממה וכו' כמו ספי' והעד מה שאמר אחרי כן ונגם משה לכדו אל ה' דעו :

פרשת תרומה

אמר המחבר שהטעם בכרובים שהיו מהכפרת על אהרון ללמד ולרמז על השכלים הנפרדים שמורים על מציאות ה' ועל הכבואה המנעת מהם לכביאים הנאמנים • ולכן היו סניס להודיע כי המלאכים רבים והארון ית' אחד • והרמז בזה שיש בו לוחות העדות שיש בהם' הדברות ומחילתם אנכי ה' אלהיך שזה מורה על היחוד האמתי וחייוב מציאות ה' ית' והכפרות רמז לרקיע שעל ראשי החיות והנה זה הענין במרכבה שראה יחזקאל הוא שבאמר היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל וארע כי כרופים ממה כלומר צורות נבדלות מהחומר ולפי' נק' יוטב הכרובים • והם פורשי כנפים למעלה להודיע שהם המרכבה נוספי הכפזה כי הם כסא עליין וסוככים על ארון ה' ועל העדות שהוא מכתב אלהים • והוא טעם שאמ' הכת' ולמנבית המרכבה הכרובים והב' לפורשים וסוככים על ארון ברית ה' להודיעך

מבחר המאמרים לא

להודיעך כי הכרוכים ערלה יחוקאל כוסאים הבכוד הם תבנית
אל הכרוכים שהם כבוד ותפארת • והכרוכים אשר במשכן
ובמקדש תבנית אחד להם כי גבוה מעל גבוה שמו' וגבוהים
עליהם • ואלה הכרוכים היו כדמות שני נעדים רמו לחי המדבר •
המדבר כח עליון והוא הנכבד מכל בראי מטה ומוסף להם
הכנפים למעלה לרמוז על השפע העליון השופע עליהם וקלות
החניעה ומקירותה בחוק הדיניהם לעשות רצוני ומלותו כמו
הכנפים לעוף • ולא עוד אלא להתרחק מהמוקד וכן הוא באמת •
וטעם סוככים בכנפיהם על הכפורת שנאמר בנתיב יכסה
פניו וגו' וטעם ופניהם איש אל אחיו שמטפיע זה על זה
ומקבלים זה מזה •

פרישת תצוה

אמר המחנך סוד האורים והתומים גדול ומוסלף והטעם
שהיו שמות קדושים שמכחם יאירו האותיות מאנכי
הטוהם אל עיני הכהן השואל אותם במשפט • והמשל בזה
באילו תאמ' כאשר ישאל הכהן מי יעלה לנו להלחם היה הכהן
מכוין בשמות הקדושים שהם האורים ומיד מאירים לעיניו אותיות
ידועות משמות השבטים והוא בהכנה יסדר אותם עד שיעלה
מהם אותיות ידועות כלומר יהודה יעלה או זולת זה • וטעם
תומים שמתמימים הכיוון שמכוין הכהן בשאלה • והאת מעלה
גדולה ממעלת דוח הקודש שהוא למטה ען הנבואה ולמעלה
מבת קול שהיו משתמשין בה בבית שני כשפסקה מהם נבואה
ואורים ותומים • והנה אפודים היו עם הכהנים רק לא חסן
ולא אורים ותומים • והרגיל בדברי האורים והתומים שהיו על
חוסן המשפט הזה יכול להשיב לפאול מדמיון האפוד לבד אבל
לא בכל עת • ואולי שפאגים נעמד להם מפני משה והם היו
משירים אותו לנגנים שבהן • וטעם והיו על לב אהרן לפי
שהלפ הוא שורש הכח המתעורר והאזרוד והמשכנת •
וטעם

מבחר המאמרים

וטעם ל' סורים רמו לל' רוחות העולם ולל' יסודותיו והי"כ
 סמות בני ישראל המפותחים על שתי אבני הפזעם המוסמים
 בכחפי האפור דומים ל"כ מזלות ו' מזלות ו' מזל זה מעלה
 ומטה - או אמיר ימין ושמאל - והי"כ אבנים הקבוצות בחושן
 על ל' סורים דומים לל' רוחות העולם הנחלקים ל"כ אלכסונין
 לפי שכל רוח ורוח יש לו שני כרדין ותוך - הרי האפור והחושן
 כדמות העלין והפעל והמשכיל וכו' :

ועשית יוצא זהו סאמר הכתוב משניה מן החלוקות מלך מן
 החרכים שהטעם עיון והשגחה באומה הקדושה הנבחרת
 מכל אומה כי נוד אלהים על ראשה במעשה תפולין והדומה להן
 והיה על מלח אהרן דע כי בשם הנקבים שהם כמות על המלח
 שם יתחבר כח החמש ההרגשות ושם כח הדמיון ממנו תחל המחשבה
 על כן כתב על הניץ קודם לה' כלומר שיהיה כח הדמיון
 משיין ומדמה בדבר קדוש ומקודש לה' וטעם וכפא אהרן את
 שון הקדשים וגו' בעבור העתנות סנותנים לאהרן ולבניו אולי
 לא יתנוס בעין יפה :

פרשת כי תשא

אמר המחבר מאמ' ראש כענין דע - כמו ולכי ראש
 הרכה חכמה ודעת - ומלת כללאל שתי מלות מורכבות
 וכן אורי מנו' חמיתי ראיתי אור - וכן חור מני' חיר תרג'
 לבן והרי הנ' שמות קרובים זה לזה - והרמו כזה לב' כחות
 סכראש - המדמה - והמלייר - והסומר - וטע' בחכמה ובתוכנה
 ונדעת וככל מלאכה - כל אלו רוח אלהים והיא העלמת צורת
 האדם וזהו ענין ומלא איתו רוח אלהים - וכן ויסוע כן
 נין מלא רוח חכמה - וכן רוח חכמה ובינה רוח עלה ונכורה -
 רוח דעת ויראת ה' - והחכמה היא הצורה האצורה באחורנית
 מוח הראש ותכונה מנו' בין והיא הצורה העומדת בין צורת
 הדעה וצורת החכמה כנגד הנקב האמצעי במוח הראש - והקבעה
 כנגד הנקב האחרון - וסדעת היא כנקבי המוח מהמלא ונק' דמיון

מבחר המאמרים לב

או כח מדמה • וכלשון קדר תכיל • והתבונה היא המחשבה
 וכערבי לפרכה והחכמה היא הזכרון ובערבי לדברי והנה
 בכלל מלא כל חכמה וחסכון ומדות ומערכות שמים וחכמת
 המזלות ומספטי הכוכבים וסוד הנשמה • ויש לו יתרון על
 הנשי דורו סיוע בכל מלאכה כי רבים חכמי לב לא ידעו
 אפי' מלאכה אחת ובמדרש ראה קראתי בשם הראהו ספר
 של אדם הראשון ואמ' לו ראה כי כל ראוי לגדולה וחשיבות
 תקנתו מאותה שעה • ואף בכלל כן • ועוד אמ' ז"ל יודע
 היה בכלל לזרף אותיות שבהן נבראו שמים וארץ ולכן
 נקרא בכלל כלומר בכל אל היה מאותה שעה • וזריך האדם
 לדעת סוד כל המלות שעיקרם בכלל הוא שיאחד האדם את
 ה' בכל נפשו וידבק בו • וזה לא יתכן בטוס פנים אם לא
 יכיר מעשה ה' בעליונים ובשפלים וידע מהם דרכיו בענין
 שנאמר כי אם בזה יתהלל המתהלל וגו' ואז יתברר לו כי ה'
 עושה חסד משפט ולדקה בארץ ולא יוכל האדם לדעת ה'
 הנכבד ולהדבק בו ולהאבדו ולירא ממנו אם לא ידע סוד
 נפשו וכשמתו וגוייתו • ולפי הדעת תהא האהבה • וזאת
 הדעת אינה באה רק כפי הטורח הגדול בקבלת הסודות
 והחכמות העליונות • ויתחיל בלמודיות ואחרי כן בטבעיות
 ואחרי כן במושכלות • וכל מי שאינו יודע מתכונת נפשו
 וכשמתו וגוייתו חכמת מה לו כי אחר שאינו יודע עלמא אינו
 יודע כלתו • והנה רבן של כל הכפויים אמ' לפני מותו אתה
 החלות להראות את עבדך וגו' הרי הוא מודה שעמה החל
 לראות ולהסיג גדולת ה' וידו החזקה וזה אמת ולגדולתו

אין חקר •
ודבר ה' עם משה בתרג' לפי שהוא כבוד כלפי השכינה
 וסבב גדול להונק' הגר' ע"ה שגילה לנו בתרג'
 עוד אמת הסודות בחק ה' ית' כדי להרחיק מעליו פגעי
 הנשמות שידבר בהם הכה' כלסון בני אדם כפי שביארנו •
 וכן נאמר וישמע את הקול ימדבר אליו • לפי שהקול נדבר בינו
 לבין עלמו ומשה סומע מהליו • וכשהוא הומר מדבר בלתי

מבחר המאמרים

שזה מדבר עם זה • וכבר הודעתוך שהמלאך השליח מדבר
בשם שולחו ודעהו • והטעם בלא חמעי • ומה שאמ' הכתוב
באשר ידבר איש אל דעהו • רמו לכח המדמה שלא היה משה
דביו צריך אליו כמ' שאר הנביאים • וטע' ומשרתו יהושע
בן נון ונו' כדי להרגילו בקבלת הנבואה מעט מעט וטעם
נער משרת • וכן כל משרת לאיש נכבד יקרא נער • וכן
נחזי נערו • יקומו ב' הנערים • נערי המלך משרתיו • והנה
משה גדל מישראל בעבור שידבר ה' עמו בהתבודדו באלו
זה היה באמת אחרי שהוריד ה' יוחות השניים והלכו ישראל
לעשות המשכן וקרא לאהלו אהל מועד כי ה' נודע לו שם
עד שהוקם המשכן ומשרתו שהיה אובן פ"ו טבה היה משרתו
סירות נער כי חיה מאה ועשר שנים זו' שנים כיבש • וז'
שנים חילק :

ויאמר ה' אל משה אמר המחבר זה הענין נכבד מאד
מכל ענייני התורה במדרש ובספר • ועם כל זה
אבארנו כפי יכולתי רמו וקיצור • דע כי ראה לטון הבטח
ועיוון והשגחה וחמלה בעניין שנאמר וירא אלהים את בני
ישראל וידע אלהים • וכי ראה את עניים וטעם העל את
העם הזה נסיעה והעלאת משפל לעליון • ואחרי לא הודעתני
מי הוא המלאך אשר תשלח אלי לעזורי בזה הענין וכבר
רוממתי וגדלתני בשמך ומלאתי חן בעיניך במדת הדין הודיעני
נא נתיבות דרכיך כאשר אתה גודע בשמך ואדעך ליחדך
למען אמלא חן בעיניך • ורמו הכת' בענין זה דבר גדול להודיע
שכל מבקש למלא חן בעיני ה' ישתדל לדעת דרכיו ומתוך
דרכיו ידענו וכאשר ידענו ימלא חן בעיניו לא זולת זה •
ובמה הפליג אונק' ע"ה בתרג' הודיעני נא את דרכך ואדעך
להרחיק הג' שמות כמנהגו • ואז ענהו ה' פני ילכו כלומר
מלאך הברית שאתם חפצים בו שבו ידאו פני כלומר יושנו
השגותי ועליו נאמר בי שמי בקרבנו וטעם והניחותי לך שלא
אתנהג עמך במדת הדין ענה לבדה אלא כלולה במדת רחמים
מלשו' מנחה • ואז ענה משה אש אין פניך הולכים בעמך
וכבודך

מבחר המאמרים לג

ובכבודך הולכים עמנו אל תעלה מזה כדי שתהיה עמנו פנים
 בפנים • והנה משה יבקש מה' שיעלה ארום אל הארץ בכח
 גדול וכיז חוקה כאשר הולכים ממזרים • וטעם ונפלינו
 סיהיה חלקנו במופלה ובנסתר ויותר מכל העם • וכראות משה
 כי נתראה לו ה' בקם לראות כבודו • וטעם זה הסוד הוא
 הכבוד הגדול מחוץ האיספקלריא המאירה והיה רצונו לדעת
 פני הכבוד הפנימיים • והו' ענה אותו ה' באמ' אנו אעביר
 כל טובי על פניך הפנימים שתשיג בכל טובי יותר מכל אדם •
 אבל מראה פני הכבוד ששאלת לא תוכל לראותם לפי שאתה
 מורכב • וזהו טעם כי לא יראני האדם וחי • שהטעם קודם
 שתשיג לראיה זו תפרד נפשו מעליו • וזה אמת כי אפי' ראיית
 המלאך במראה הנכואה נאמר בו במראה נהפכו לירי עלי ולא
 יכול לעמוד כח כל שכן וכל שכן בענין אל עליון • וטעם
 הראיני נא אינו במראה העין וכן ויראו את ה' ואלהי ישראל •
 וראיה את ה' • הכל במראות ה' הנקרא מראה הנכואה
 ודעהו • וטעם וקראתי בשם ה' לפניך הטעם מדת רחמים בשם
 שבודעת לך לבדך משאר האבות • ומדע בקריאה ההיא
 נודת החנינה והרחמים אשר יחוננו וירוחמו בשמי ובטובי כל
 הראויים • וטעם וראית את אחורי כתרנ' חונק' וכן ופני
 לא יראו • כלומר פני האור המאירים והמזהירים מכל • אבל
 אחרי האור אפשר להשיג • וזהו טעם ותחזי ית דבתרי ודקדמי
 לא יתחזון שטעם דבתרי הנבראים שהם כל טובי וגאמר
 בהם וירא ה' את כל אשר עשה והנה טוב מוכל להשיג
 וטע' ודקדמי לא יתחזון לפי שיש נבראים שאי אפשר לחי
 המורכב להשיגם לפי שהם נפרדים ונבדלים וידוע כי
 המורכב לא יוכל להשיג אלף המורכב • אבל הפשוט ובלתי
 מורכב או אפשר להשיג בעודנו מורכב • וראית את אחורי
 מה שאחרי הכבוד הזה ששאלת אבל לא לפניו לפי שהם כאילו
 הם פני • לפי שהוא תחלת הליכותי ושפעתתי • ופני לא
 יראו שהם פני הכבוד הזה מפני הוזהר הגדול והחזק מאד
 שאין כח בחי המורכב לעיין בו בעיון מושכל בעוד שהוא

מבחר המאמרים

מורכב כי מיד תהיה הסרכבה נתכת וימות * אך אמר לו
הנני עושה סוכה מענני להגן בה עליך עד עבוד כבודי על
פניך הפנימיים ואסיר הענן ותראה אחורי הכבוד הוא *
והטעם והיה בעבוד כבודי כלומר לפני עברי אסוכך עליך
בכפי * הטעם כדמות סתר שלא תפרד הנשמה מן
הגויה * והו' וסמתיך בנקרת הלור שהיא המערה לפי פשוטה *
והמשל במסתיר עלם השמש בכפו שלא יזיק לאור עיניו *
וטעם וראית את אחורי * מפאת שהוא הכל וכבודו מלא הכל
ותחתו הכל וכל תמונת כל זה וראית אחורי וכן נאמ' ותמונת
ה' יביט ודעהו והביגהו * הי' ג' מדות תחילתם ה' ה' עד ונקא *
ה' ה' שמים * אל ג' רחוס ד' חנון ה' ארך אפים ו' רוב חסד
ז' ומלת רב תשרת שמים כלומר רוב אמת הרי ח' נולד חסד
לאלפים ט' נושא עון י' ומלת נושא תשרת לג' לעון ולפשע
ולחטאה * ונקא י"ג ועל דרך הפשט ונקא לא ינקא מדה אחרת
כמו אט ענה תענה * ונקא שם הפועל * ולמדנו מזה ונקא
לשבים לא ינקא לשוכבים * ומלת פוקד עון אביח מדת רחמים
היא לפי שכל בה על שלשים ועל רבעים לכד * והנה השם
מקרא קרא עלינו ב' פעמים כדרך אברהם אברהם * יעקב
יעקב * משה משה * שמואל שמואל * לפי שהוא כולל העליונים
והשפלים במעלה ומטה * ומלת אל תקיף ויכול שיעשה רכובו
בראוי לחכמתו * ורחוס כדרך כרחם אב על פנים כלומר שישמרם
שלא יארע להם נזק * וחנון כדרך ושמעתי כי חנון אני
להושיע מי שנפל ולא יוכל קום * ארך אפים שלא יבעוס
מהרה על הרשע * ורב חסד לזדיק ולרשע * ורב אמת שימלא
ויקיים כל דברו * נולד חסד * הטעם ששומר חסד האבות
לבנים אחריהם אם היו טובים * נושא עון כלומר סובל ומכפר *
לפי שהעון הוא מלשו' עיוות ונטיה מהיושר * והפשע קשה
מאד מהעון * כי הפושע כאילו מורד ויולא מתחח הרשות
כמו אז תפשע אדום והעון פחות ממנו והוא במעשה או
בלשון * וחטאה בוללת כל סגנה וכל מחשבה כמעשה * ומרוב
ענותותו

מבחר המאמרים

לד

עניתניו של משה יבגים בפני עם ישראל לומר יסלחת לעוונתי
 ולחטאתי ונחלתנו • ולא אמ' ולפסעו כי לא יתכן זה בחקו
 ובכבודו ועתה אל תחשוב בעצמך שמשפ דבינו אדון כל הכביאים
 בקט לראות דבר נשע באמ' הראני נא את כבודך סיראם
 מהפצט סיראם לדעת מהות ה' יתברך לפי שהוא דבר נמנע
 ואי אפשר בשום פנים להשיגו • ואם הוא בקט הנמנע איך
 יהיה נביא שלם ויודע עתידות • ואם היה הדבר איפשרי למש
 נמנע ממנו והוא ראוי לכל הפנה מעולם ונכבדת • ולכן ראוי
 לומר שלא בקט לראות ולהשיג במראה הנבואה אלא הדבר
 האיפשרי באמרו הראני נא את כבודך שהטעם הכבוד והלכא
 ורכבות המלאכים ואלפי סנאן וכבאות המרכבה ומשרתי המלכות
 ועושי המלאכות וכל אלה הם טכסיסי מלכות כענין שבאמר
 באליהו לא ברוח ה' לא באש ה' ואחריו קול דממה דקה •
 וכל זה משל על המלאכים והחשמלים והאראלים וכל מה שזכ'
 בענין אינו לגבי הכבוד אלא משל דמיון שהוא יתב' מרומם
 על כל מחשבה ודמיון ואין לומר עליו לא לפנים ולא חץ
 לא מקיס ולא תביעה ולא מנוחה אלא שיש דבר שמלמד עליו
 כאילו הוא קודא ומשמיע בקול • והוא כסא הכבוד ומלאך
 הפנים ואלפי סנאן ורכבות לבא כמו שמורה על מלך בסרודם
 הדגלים והנסיים והמערכות והמרכבות והפרשים והרגלים
 והמשרתים • וכל דבר שיוצא מפני המלך ברכו • ויאמ' הסומע
 כבר לזה המלך כך וכך • ויאמר הרוח המחל כבר ראיתי
 המלך שאמ' לי כך וכך ואמ' לו כך וכך ובקשתי ממנו כך וכך
 וזהו סוד העולם ודעהו • ומלת ויעבור ה' על פניו ר"ל כבוד
 ה' על פניו הפנימיים של משה ואע"פ שאונק' תירג' אחוה פועל
 יוצא • כמו ויעבר קול טוב הוא וקרוב מס שאמ' וזהו שייעד
 ה' באמ' והיה בעבור כבודי וכן אינו אעבור כל טיבי על פניך
 והוא הכבוד • וכן וימלא כבוד ה' את כל הארץ • וטעם לא
 מוכל לראות פני פני האור :

מבחר המאמרים

פרשת ויקהל

קחו מאתכם תרומה לה' • אמר המחבר דע כי תרומת ה' לפי הנגלה הידוע היא הפרשת ממון לצורך המשכן ושהמביא אותה ברצון נק' כריב לכ בהכרח • ולפי הגמרא כל כריב לכ ישמלל ויתכרב לתת תרומת ה' לשסוזה רמו לכזמה העליונה שהיא תרומת המשכן והאהל • ולזה נאמ' יביאה ולא נאמ' יביא • ונאמ' זה ובסוף וכחשת רמו לנ' נפשות סבאדם • חיה • ולומחת • ומשכלת • ודעכו :

פרשת פקודי

המשכן משכן העדות רמו לעדות מעשה בראשית שהיא האמונה האמתית בחידוש העולם וככל מה שימשך אחריו מהאמונות הטיבות שבהן יישוב העולם וקיום הנפשות והשארות הנשמות לחיי עד • והרי הכיור וכו' כנגד כל מימי בראשית שבועלם • והמנורה כנגד המאורות • ז' נרו' כנגד ז' משרתים שבכס העולם מתנהגו סימן חנ"ל של"ס והן חוזרות חלילה • ומזבח הקטרת כנגד כל הנפשים שבועלם • והשלחן כנגד כל התבואה • ומזבח העולה כנגד כל הבהמות • וב' כלים במשכן מוזכרים ארון ושולחן ומזבח הקטרת כנגד נ' כתרים • כתר חורה וכתר כהונה וכתר מלכות • זה הארון רמו לתורה • זה השולחן רמו למלכות • וזה המזבח רמו לכהונה ועוד יש במשכן ז' כלים ארון • וכפרת • ושולחן • ומנורה • ומזבח הקטרת • ומזבח העולה • והכיור • ואלה רמו לו' ימי בראשית • הארון רמו למה שנברא ביום ראשון והוא האור • הכפרת והכרובים כנגד המלאכים שנבראו בשני • השולחן כנגד התבואה והעירות שנבראו בשלישי • המנורה כנגד המאורות שנבראו ברביעי • מזבח הקטרת כנגד הנפשים שעלין מן הים שנבראו בחמישי • מזבח העולה כנגד הבהמות שנבראו בששי • הכיור כנגד טהרת השנת • ועוד כל אלה רמו

מבחר המאמרים לה

רמז למה שיש באלים כי המצבן והאדם והעולם דומין זה לזה ודעהו :

נשלם הספר השני הנק' מעשה מרכבה *
בעזרת אל דגול מרבבה :

ספר ויקרא

והוא הנקרא ספר רפואת הנפש

וסמך ידו על ראש העולם * רמז על המחשבה העולה על הרוח * וכן קרבן החטאת * בעבור החטאת * ואם בעבור אשמה * וזבח שלמים קרבן המטיל שלום בעולם למזבח ולכהנים ולבעלים * ועוד לריך אתה לרעת ולגידך בשלך מה שאומ' לך בקרם * דע שמעשה בני האדם נגמר במחשבה ובדיבור ובמעשה * ולכן לזה ה' כאשר יחטא האדם שיגרו דע מעשדיו והוא מוכן לחטא שיביא קרבן ויסמוך ידיו עליו כנגד המעשה * ויתודה כפיו כנגד הדיבור * וישרוף באש הקרבן והכליות שהם כלי התאוה והמחשבה * וכרעים כנגד ידיו ורגליו שצושה בהם מלאכתו ומתהלך בהם ללרכו * ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו כנפשו * והטעם בכל זה כדי שיחשוב האדם כי חטא לכוראו כגופו ונפשו וראוי לו לשפוך דמו שהוא כנפו ולשרוף גופו לפני בוראו להגיל נשמתו משחת * לולי חסד ה' שיהיה לקחת ממנו תמורה וכופר נפש בקרבניו כדי שיהיה דמו תחת דמו * ונפשו תחת נפשו * וראשי איברי הקרבן כנגד ראשי איבריו שחטא בהם והמכות להחיות בהם הבהנים המכפרים עליו * וקרבן התמיד בעבור חטא הרבים שלא יוכל אדם ממנו בכל יום * וטעם הקרבן על הנפש השניגנת מפני שכל העונית יולידו גכאי כנפשו והם מוס בה * כי לא תזכה להקביל פני יוצרה

מבחר המאמרים

דק בהיותה נקיים מכל חטא ואשמה • ולכן מלטרך הנפש
הסיגנת להביא קרבן כדי שתזכה לקרבה אל האלהים שתכנה •
והנה תועלת הקרבן כי בהעלותם נפש תחת הנפש שהיה ידמו
בנפשם שנזכרה עונה • ומעתה יתקרבו אל ה' • ולולי המחשבה
הזאת בישראל במעשה הקרבן היו כולם נושאים מהתשובה
שהיא רפואת הנפש ולא היה קיום לאמונה • ובזה יהיה הקרבן
סכה ומבוא לקיוום התורה בכללה • והמבוקש מהאדם בקרבן
הוא שיודם לה' לכדו כמו שנאמר וזבח לאלהים תודה וגו' :

פרשת צו

היא העולה רמז למחשבה העולה על הרוח כלילה
צעת סיניחו האיברים והנפש מהעבודה •
וטעם עד הכקר שיבא אדם לפעלו • וטעם ואם המזבח חוקר
בו רמז ללב שממנו תעלה המחשבה למיח הראש • ורמז כל הלילה
למחשבה הנוטה אחר ההרגש והדמיון • וטעם עד הכקר עד
סותכרר הדבר כראוי ותודרך המחשבה • ואז ילכז הכהן המזרת
מדו כד ומכנסו כד ושאר הענין • שהטעם התבודדות לעבודת
ה' ית' וכעת שיטרך להרים את הדשן אשר תאכל האש שהטעם
הדברים הנפוניים יפשוט את כנדיו וילבש בנדים אחרים הראויים
לאותו ענין ודעהו :

פרשת שמיני

ויקחו שני בני אהרן • אמר המחבר דע שכבר סיפר הכת'
כי משה אמר לעם זה הדבר אשר ליה ה' תעשו •
סתתנו סעיר ועגל וכבש וסור ואיל לקרבן ואז יראה לכס כבוד
ה' שהטעם בהם ההרגשות וטעם ותלא אם מלפני ה' • מתוך
אזל מועד • וזה רמז לספע השכל האנושי שמלחך את העולה
ואת החלבים שעל המזבח שהוא סלב • וטעם העולה • המחשבה •
והמלכים • התאזת • ולזה נאמר וירא כל העם וירוט ויפלו
על

מבחר המאמרים לו

על פניהם • מאימת כח הסעף השכלי • ונדב ואפיהוץ חשבו
מחשבה רעה כי רצו להקריב את זרה ולא קטרת זרה רק האש
לכד ובהכנסם לפני ה' יוצא את של מעלה ואכלתם • וכן יקרה
לכל מי שרופה לטיין בדבר המושכל מכלי סדר • וכן נאמר
וימותו לפני ה' כעין מיחה שהנשמה נטרפת והנוף קיים •
והעד ויקרבו ויפאזם בכמתות • ואם על הקרובים כך על
הרחוקים על אחת כמה וכמה • ואמ' ז"ל שהאש שלמעלה שורפת
ואינה אוכלת • וכי היה הכהן לוקח האש שיורדת מן השמים
מעל המזבח ונותן במחתה ומשים הקטורת הידועה ונכנס לפנים
להקטיר לא הייתה האש יוצאה להזיקו ולהמיתו לפי שהיה בה
רוח מהאש של מעלה וכאילו היה כולה אש של גבוה •
ונדב ואפיהוץ לא ידעו זה הסוד ולא נתגלה להם ולכן נטרפו •
וכן אירע לחמשים ומאתים איש כמדויבת קרח ודעהו :

פרשת תזריע

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת • רמז לנסות הרוח ולנאוף
ספחת רמז לכיבוד הלכ וקושי העורף מגו' ויקו
למשפט והנה מספח • שהטעם העול והעזות • בהרת • רמז
לעזות הסנים • וטעם שאת מגו' ועל כל הגבעות הנשאות •
וספחת מלשו' טפלה מגו' ספחני נא • וכן העול והעיוות •
והבהרת מלשון בהיר הוא בשחקים לפי שהיא בהרת עזה כשלג •
ויחלט ממנה כח הראות • וכן עזות המפח מלבנת פני האדם
בנוטה • וכל אלו המדות מביאות האדם לידי זרעת ורמז הכת'
כי העומק והשפלות שתיהן סימן טובא ואין בהם טהרה •
והנה הכת' טוב בטהרת בני ישראל ונקיות נופם • וטעם אל
הכהן בדרגתו או כפל כרחו יובא לידי הדופא הגדול הרוחני
לרפאתו ממחלתו ולהסנירו שבעת ימים ולראותו פעם שנית
אחרי כן ולטיין במחלתו אם מקבלת בדיאות אם לאו •
ועוד יסנירו פעם שנית ז' ימים אחרים ויעיין בענייניו אם
דואה סימן טוב יטהרנו ואם לא טמא יטמאנו הבהן בראשו
ננעו

מבחר המאמרים

ננעו • זכין הענין באמת במדות הרעות יש מי שיקל עליו
להתייחס לנמרי ולחזיר ולהתנהג במדות הטיבות ויש מי שיקשה
עליו ולא יוכל לחזור מפני שנשחקט בטיט חומר ההיולי כפי
מה שרמז הכת' ומראהו עמוק וגו' ולזה רמז הכת' והלרוע
אשר בו הננע בנדיו יהיו פרוצים וגו' כל ימי אשר הננע בו
יטמא וגו' • ואין זרעת בעולם יותר קשה מהמדות הרעות
הנפשיות • ואן טומאה בעולם יותר מטומאתן • ולזה נאמר
בראשו ננעו • וכאמר מחוץ למחנה מוסבו שהטעם מחוץ למחנה
שכינה יהיה מוסבו ויטב בדרך כי תסתלק השגחת ה' מעליו
ודעו • ועל זה הדרך מוכל להכין בשאר הננעו' שהזכיר בראש
ובזקן ובנגד ובשור ובנחמק ובמירוט שער הראש ויף על פי
שהננע בבית ובנגד אינו טבעי ולא טוהה בעולם רק על דרך
פלא הטעם בזה הוא בהיות ישראל נקיים ושלמים יהיה שפע
ה' עליהם ורואו להעמיד גופם ובגדיהם ובתיהם במראה טוב
נאה ובחמד וכאשר יקרה באלה מהם דבר חטא ושון יתראה
בו כיצור ודבר מגונה נבישו או בכנעו או להראות ולהודיע כי
ה' סר מעליו ואינו אמו • וזה לא היה טוב אלא בארץ הקדושה
שהיא חלת ה' מפני שה' הנכבד שוכן בתוכה ודורס אותה תמיד
כי ידוע שהנכחו לא יראה אלא במקום הנקי מכל דבר רע •
אבל במקום שהוא כולו נכחו לא יראה בו כי לא יהיה ניכר וידוע
ומפני זה היו ניהגים בנגדים לבנים ולא כבועים כי לפי שהלען
מקבל כל כנע ויראה בו מיעוט הנכחי ולא כן הפרוע ולזה
נאמר בכל עת יהיו בנגדי לבנים וגו' ואע"פ שהרמז בנגעי
הכתים והנגדים לכחות הדמיוניות והמורגשות באמת להודיע
כשהיו נפסדות ומחולבלות ומלובלבות יראה הכיעור והננות
ואז יקרה הנגד וישרוף ויהרס הבית אחר קילוף קלת אכניו
ולכן ראוי לכל משכיל להתעורר ולטהר גופו והוא הסלימות
הראשון ומטהרת הנפש ומיחוס התאות שהדמיוניות יעלה הסלמות
האחרון שהיא טהרת הנפש המשכלת :

מבחר המאמרים ד'ז

פרשת מצורע

זאת תהיה תקנת החוטא כנפשו שהוא המצורע והכל כדלן ממנו שיחזור לתורת ה' ויאמין בה וטעם ולקח למטהר שתי לפרים חיות טהורות רמו לנפשי הנפשות האחת בעלת הכעס והגאווה ונקרא נפש חיה והשנית בעלת החמדה והתאוה וכן נפש הזוממת ומפני שהם סבת העוונות והחטאים לזה ה' להקריב אחת מהן ולשלח אחת והמשולמת היא החיונית בעלת הכעס והגאווה וכן ראוי לה לשלח לעזאזל המדברה והנכשטת רמו לנפש הזוממת שצריך להיות מדמה על המצורע שנרפא נגעו לטהרובאגודת עץ ארו ואזוב ושני תולעת הארו לפי שנתגאה ושני תולעת לפי שנתעסק בלשון הרע כתולעת שכהה בפיה ואזוב ושני לפי שדבר בחטאי אחורי הקיר כעגין שנ' ועד האזוב אשר יולא בקיר אחרי שנתגאה כעץ ארו שהוא גבוה ד"א עץ ארו רמו שישוב ממחשבתו הרעה שמתיעץ ברו עם נפשו ושני תולעת יכיר כנפשו שהוא משתנה באחריותו לתולעה ורמה וטעם ושחט את הצפור האחת אל כלי חרס על מים חיים רמו לרוח נשברה ככלי חרס על מים חיים רמו לתורה שהיא מקור מים חיים :

פרשת אחרי מות

ונתן אהרן על שני השעירים לרמו על המחשבה ועל המעשה והם כנגד שני מיני החטא האחד הוא כנגד התאוות הנפשיות הנמשכות אל טבע הגוף הכלה והאובד והוא שראוי לדחות בשמאל ולקרב בימין ולא לשלחו כלה וראוי להכניעו ולהשתמש בו לשם שמים כפי הראוי וכנגדובא גורל אחר לה' לפי שהוא הנשחט והמקודש לה' לא הנשחט לעזאזל המדברה שרמו בו המחשבה הדמיונית השקרית שהיא המינות כמו שפרטנו למעלה בפרשתנו וכן את אהרן וטעם

מכתב הזמרים

וכן אוחס על ראש השעיר דרך משל כאילו הוא נושא עונם •
וכן כאשר נשא השעיר עליו ואין הכונה בשעיר המשתלח
שהיה ממנו קרבן לה' חליבה וחם רק שתהיה כונחנו לשלוח
מעלינו אל ארץ נזרה המינות כמו שביארנו שהיא סבת כל
העונות • וטעם ושלח את השעיר במדבר • כטעם הלפור
המטהרת מהלרעה • ועוד בא הכת' לומר ולא יזנחו עוד את
זנחיהם וכו' • שהם המחשבה והמינות כמו שביארנו וכו' ל
רמזו בזה הסוד • וכן אונק' תירג' לשדין • וקרא' כן בעבור
שיסתער האדם הרואה אוחס • ואולי יראוס המסוגעים כדמות
שעירים מנו' לא שפרוס אבותיכם • שהטעם לא נסחערו מהם
ולא פחדו • ומלת עוד לעד • וראייה גדולה שכן היו עושין
מקדם במזרים • וטעם אשר הם זונים אחריהם כי כל מי
שיבקש אוחס ויהמין בהם הוא זונה מתחת אלהיו כי יחשוב
שים מי שיוטיב לו או ירע חוק מה' הנכבד ואת אמונה
רעה ופחותה מאד • ונקראו השעירים שדים לפי שמסכנותם
במקום שדוד כמדבר והדומה לו • והנכון שהם המחשבות
הסקריות הדמיוניות שודדי הדעת והשכל • וטעם דכוק האסור
שלא יאכל כלל ולא יראה דם נשפך חוק למזבח כדי שלא
יחשוב הרואה כי טבח וזבח לע"ז ולימד שאין זה מן הראוי
שכן היו עושין במזרים בזבחהם לשעירים ואכילה על הדם
ובטריות כי כן כת' בסוף אני ה' אלהיכם על זה התנאי
אני אלהיכם לשמור את חוקותי ואת משפטי לא משפטי ארץ
מזרים ולא חוקות ארץ כנען :

פרשת קדושים

אמר הזכר דע כי הקדושה נכת' אחר העריות ללמדך
שהפורש מהם נק' קדוש באמת • וטעם הקדושה
הזוהר וההכנה והטהרה והפרישות והנקייות וההבדל מכל
דבר כמאס וזמאם ונפעל נופני ורוחני • וטעם הענין ר"ל
קדושים שהיו מכל האומות אחר שהתם קרואים עמי ומחלתי

כי אני קדים וראוי להקרא העם בשם מלכם ומנהיגם •
 וטעם שאת' אחרי כן איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי
 תשמרו דבק לענין הקדושה כי כיבוד אב ואם ויראתם קידוש
 הנפש לפי שהם משותפים בהויית היצירה והשכנתה • והשבת
 ג"כ מקודש בזמירתו לפי שהוא עדות על חידוש העולם מאין
 לים • ועוד נאמר אחרי כן אל תפנו אל האלילים ונו לפי
 שהנפש מתטמאה בהם אפילו בהבטה בלבד כ"ס בעבודתם
 והמונע עלמו מתקדם • ועוד יש לומר כן אולי רמז הכתוב
 במאמר איש אמו ואביו תיראו על בעל החומר והטורה לפי
 מלת אב ואם • ומלת איש בעל כמו איש מלומד • ואת
 שבתותי תשמורו ליום בכאן על השמירה ולמעלה על הזכירה •
 וטעם אל תפנו כמו ואם יפנה לבבך • אשר לכבוד פונה היום •
 וכל זה שלא יתן דעתו בעניינם כלל להאמין שיש בהם
 תועלת להגיד העתידות או להסיר דברים רעים אבל הכל
 יהיה בעיניו אפס ותוהו וכל מעשיהם הכל יטעם באמ' איש
 אמו ואביו תיראו לפי הפשט אחר שאת' בעזרת הדברות כבוד
 את אביך ואת אמך ללמדך על היראה שהיא העיקר כי
 בהמלצה ימלא הכבוד עכ"פ ולא בהפך והתחיל שם באב וכאן
 באם מפני חייוב הטבע שכל אדם מכבד אמו יותר מאביו
 וירא מאביו יותר מאמו • ולפי' הזהיר וזוה מה שזוה ורו"ל
 רמזו באמ' אל תפנו אל האלילים אל תפנו אל מדעתכם •
 וטעם איש אמו ואביו לשון יחיד ואחרי כן לשון רבים
 תיראו כי חייבים הרואים מעשה הקטן ללמדו ולהוכיחו
 ליראה אותם • ובא אחריו שמירת שבת כי על הקטן לשמור
 השבת כי בו יכיר אלהיו ששבת ביום השביעי • וטעם להזכיר
 האם תחילה מפני הקטן שאינו מכיר תחילה אל' אמו •
 ואחרי כן אביו • וטעם אני ה' אלהיכם שתעשו כמוגיל שבות
 כמו ששבתתי מכל מלאכה :

מבחר המאמרים

פרשת אמור

אמור אל הכהנים לא יטמא בעל בעמיו וגו' שר"ל לא יטמא הנכבד בעמיו להחל את כבודו ומעלתו בטומאת המהים שהרמו בדברים הנופכיים לפי שזהו חלול כבוד ומעלה. ולא יעלה על דעתו שאינו מוזהר בזה אלא בעת בואו אל המקדש לכד כלומר בעת בואו לבית התפילה והדומה לזה. אלא בכל עת ועת הוא לריך פרישות וקדושה. והחמירה הכתוב בזה שלא יפרע ראשו ולא יפרוס בגדיו על כל נפשות מת ולתת עליו חומר בזה אמר לא יכא. ואפילו מן המקדש לא יכא אחרי המטה לפי שאינו מטמא לקרובים. ומפני שאדם כהול על מתו אולי יגע בו בזה האזהרה וכל זה למעלת הכהן הגדול. אבל כהן הדיוט על קרובים הוא מטמא ועל אחרים אינו כהול שיטמא להם ודעהו. וטעם אזהרה זוהי וחללה החומר העכור והמיוסד והמחילל. וכן אזהרה גרושה מאישה הנפש העכורה והגרושה מהשכל האנושי לפי שאינה מקבלת מושכל כלל. וכן אזהרה זוהי וחללה נוטה אל התאוה הנופנית מחללת עלמה בדברי הבאי וכן כל מה שנאמר בזה אהרן מענין והוא לרוע או זכ ושאר הענין. וענין הנדרים שיהיו שלימים מכל מום כי משחזם בהם ושאר הענין הכל תוכל לפרש על דרך רמו במדות הנפשיות יאע"פ שפסט הענין הוא היסוד והעיקר כמו שפי' פעמים רבות. וכבר נאמ' בקרבנות ליכור לרלונכס תזבחהו לרלונכס חמים זכר שהטעם לדעתכם באין הכרח. ובאמרו עוד בהם ולא תחללו את שם קדשי וכדלתי וגו' וסידר עוד ענין כל המועדים בהונן מראש ועד סוף והוסיף בחדש השביעי באמ' בו ענין זכרון תרועה כמו תרועת מלחמה. ואמ' יום תרועה יהיה לכם כלומר יום מלחמה להלחם בו עם היצר הסיני. וטעם מקרא קודש שיהיה הזכרון בתרועה באסיפת עם מקודשת ובקיבוץ רב. ולא הנריך להזכיר שופר כי האופר רמז כיום שהתרועה בו והנה הוא יום דין בראמים לא תרועת מלחמה

מבחר הכימרים טר

לבדי ומפני זה תקנו ז"ל פשוטה לפניו ופשיטה לאחריה *
 ולמה הזכיר הכת' תרועה ולא תקיעה לא כראש השנה ולא
 ביום הכפורים * כי התרועה היא הזכרון והיא האופר *
 והתרועה כשמה ומפני זה היא כלולה ברחמים יז תקיעה לפניו
 ולאחריה * ולזה נאמר אשרי העם יודעי תרועה כי בנדקה
 ירמו והפארת עומתו הוא וזה כולו מכוון לתשכול כי הכל
 תלוי בתשובה אלא כראש השנה מתייחד במדת הדין להכהיב
 עולמו וביום הכפורים במדת רחמים * והוא שנהנו לומר
 פעמים רבות אל מלך יושב על כסא רחמים * אם כן ראש
 השנה יום דין ברחמים ויום הכפורים יום רחמים בדין *
 ומה שאת' תוכל להבין הטע' במסעות באמ' תרועה יתקעו *
 תתקעו ולא תריעו * כי במסעיהם נאמר ויסע מלאך האלהים *
 וכתו קומה ה' ויפוטו אויביך וגו' כטע' פניו כעושי רע' ובהקדיל
 את הקהל נאמר טובה ה' רבבות אלפי ישראל ולכן נאמר
 תתקעו ולא תריעו כענין שנאמר ויהי ביסורון מלך בהתאסף
 וגו' * ומה שהוסיף הכתוב בט"ו יום אחד השביעי לזויות
 לשמוח לפני ה' בלולב והתרוג שבעה ימים כי הוא זמן שמחה
 לפי שכרך ה' מעשה יהיה באסיפת התבואה ולכן יחוגו
 לפניו לתת הודיה לשמו על שפע ברכתו שהשפיע אליהם *
 ועל דרך הפשט פרי עץ הדר זה התרוג מלשו חמיה כאת'
 מכל ספר ארנ נכסין * ותרנ' וגחמד העץ ומרגנ' חילנא *
 לא התרוג לא תירוג ולשון חמדה והדר שוין בטעם * וטעם
 המנוח הואת על דרך הגדה של מיכין אלו כאין לרבות
 על המים * ועוד נאמר במדרש שהלולב כנגד הסדרה והתרוג
 כנגד הלז * וההדר כנגד העינים * והערבה כנגד השפתים *
 וככולן אנו מהללים לה' כענין שנאמר כל עצמותי תאמרה
 ה' מי כמוך * ועוד נאמר בו טעם אחר שלא לו ד' מיכין
 יש בקנחם טעם וריח והיו התרוג וזה דומה לחכם הישר
 במדותיו * ויש שיש לו ריח וטעם אין לו וזהו ההדר וזה
 דומה לחסיד שאין לו חכמה ויש לו מעשים טובים * ויש
 שיש לו טעם ואין לו ריח וזהו הלולב שעושה פרי תמרים

מבחר המאמרים

וזה דומה לחכם שאינו מיושר במדותיו ויש דומה לערבה שאין לה טעם ולא ריח. וזהו הדם ההמוני שאין בו חכמה ולא מעשים. ודרך הנסתר הוא שהלובק דומה למשכיל שמחשבתו תמיד בעליונים ומהלכו ביושר על קו נכון כמו התמרוראף ע"פ שפריו מתאחר לעשות כשיתחיל לא יפסוק ואפי' בשנת בצורת לא ידאג ולא יזיג מעשות פרי מתוק לכפס ומרפא לעס. והוא שראשו עולה למעלה בצורת הדם שראשו למעלה עולה. וחכמי הטבע אומ' שאם יקצן הדם השרגים סעולין למעלה ייבש הדקל ואם יעקור השורש מתחת לא ייבש וזה בהפך משאר הצילנות. ונקרא לולב רמו אל המשכיל שיש לו לב להבין הסודות והעציונים הגדולים. (ס"א העליונים) ואף על פי שהוא מלשו' תרגו' ויולא פרח והיא כפורחת וגו' ועליו אנו מברכין לא על שאר העיון לבד. ונקשרו עמו ביחד הדם שהוא ענף עץ עבות וערכי נחל כדי לנאותו וליפותו. ואלה הם השם ט בוהמעשי' הערכים המשובים כנחל הכדכדים תמיד במשכיל או אמור בשכל האנושי והכל ענין אחד. והאחרונ' הוסי' לכו ככל השמאל' לרמוז על המחשבה הדמיונית העולה מהלב. ולפיכך האחרונ' הוא מפנים חמוץ :

פרשת בהר סיני

בשנת היוכל הזאת. הזכר רמז"מ"כ סוד ימיעולם רמוז בכאן כי ששת ימי בראשית הם ימות עולם ויום השביעי שבת לה' כי בו יהיה שבת לשם הגדול כמו שזכינו מוזמר סיר ליום השבת. מוזמר סיר לעתיד לבא. והנה הימים רמוז לאשר ברא במעשה בראשית. והשנים רמוז למה שיהיה הכריזה כל ימי עולם. לכן האמיר השבת' בשמיטה יותר מכל חיובי לאוין וחייב הנלות עליו. באמ' או חרפה הארץ את שבתותיה וגו' ואמ' ז"ל גלות בא לעולם על ענוי הדין וכו'. והסוף על השמטת הארץ. ומזני שהכופר בזה

מבחר המאמרים

בזה אינו מידה כמעט בראשית ובחיי העולם הבא • וכן
 נזר הנביא וחייב גלות על טיולו העכדים בשנה השביעית שנת
 מקץ שבע שנים תשלמו • וסוד היובל מדענו מבראשית עד
 ויבולו • כי ישובו הכל ביובל איש אל אחוזתו ואל משפחתו •
 כי מיסד מוסד המאמין לא יחיש • וזה רמו ושנתה הארץ •
 וקראתם דור בארץ כי היא ארץ החיים הנרמות בפסוק
 והארץ אזכור ורו"ל רמו חמשים שערי בינה נמסרו למטה חן
 מאחד והוא שער היובל • והנה רמו לנו הכתוב כל השוויה
 מהחילה ועד סוף חן מהיובל שהוא קודם ודעהו • וטעם
 יובל יובל כל איש אל אחוזתו ואל משפחתו • כלו' ויבולוהו
 רגלו מרחוק לגור • וכן יבולו שי למורא • ובתנה הארץ
 יבולה • ואין יכול בנפנים • הכל ענין הבאש כמו תכואה •
 לכן יובל היא בשמה • ורמו הסוד דור הולך ודור בא •
 והדור חמשים שנה • וכן יובל טיטוב אל היובל אשר שם שרשו
 כענין ועל יובל יסלח שרשו • את שבתות השמורות הטעם
 שבעיית רמו לו' כוכבי לכת המסרחים לרעת כי אינו ה'
 בראשית והם עבדי ומסרתי במרים כמו שאחס עבדי בזה
 העולם השפל • ומקדשי תיראו • רמו לעולם העליון במעלה
 והוא המכוון כנגד בית המקדש שלמטה ודעהו :

פרשת בחוקותי

ונתתי משכני בחוככם • רמו להשנה הפרטית הבאה מאתו
 יתברך לראויים לה וטעם ולא חנעל נפשי • לא
 ימ"ס ר"יני בכס אף על פי שתסורו מאחרי וטע' והתהלכתי
 בחוככם להפרות עשריכם ולהפרותיכם ולהרכותיכם בדנים
 ובנות • ולהקים את ברותי אחכם להיחכם ככוכבי השמים
 וכחול הים וכעפר הארץ בזמן שאחיה לכם לאלהים ואחס
 מהיו לי לעם כלומר שיהיו דבקים כי ואני בכס • והיו וחולך
 אחכם קוממיות כלומר בקומה זקיפה ולא שפלה • והטעם
 במעלה עליונה רוחנית עושכלת ודעהו • ועוד כאמר וכתתי
 משכני

בבחר המאמרים

משכני בחיככם וגו' הטעם סתם משכני בתוכני והנפש אשר
מחכה יבא למשכן לא תנעל אותי ככלי סמנע לין אותי ברוחחין
אכל בכל עת ה' יהי הנפש עוזרת אותי להבין ולהשכיל ויטעם
והתהלכתי בחוככם כלשו בני אדם כלומר שתהיה הנשמה
והנשמה בננו מפורסמת כמלך ה' סלך בקרב מחנהו לסדר אותם
ולספק להם כל נרפס' והנ' בדרך רמו חמ' הסת' נן ערן
וחי העולם הבא למשכילים ידועים בלמת' ונתתי משכני
בח' ככם והתהלכתי בחוככם וגו' ולא הוצרך הסת' לספר ככאן
סבר קיום הנשמה בעולם העליון שהיא עולם הנפשו והעלם
הבא אחרי המית המזים כי קיימם מחייב בדרך הילוכה'
והענין הוא כהפך מזה שמכרית החיובים מן והסאר כולם
יתקיימו ביסוד יצירתם ולא עוד שאלו הדברים לא יבטו
הענין כראוי ואולי התלו עליהם אויבחיסוס לבמרי לפי טבעותם
במורג' ועד כי סיפר הסת' בדברים הנופניים לפי כורך הניף
ומחיתו ולזה הקדים דברי טעמים לפי שבהם מחית בני האדם
ובנחום בעתם כאשר יאות יהיה החיור וך וט כוונתו המשיכות
ומי הנכרות וזילי הן סבת הפריאות' וכן כאמר ונתנה הארץ
פר ה' וגו' ובעבור זה יהיה האדם בריא ולא יחלה ולא יהיה
משכלת ועקרה כולא בבחיות וימלא את ימיו והנה הכתוב
רמו כי השמים יענו את הארץ בנשמים בעתם והארץ תענה
אח יבולה שהטעם למח' וחי' וכמה' ורגע' וסיתור' וך'
ועף' כי מלת ארץ כוללת כל הכדור החחחון' והנה כל
חולות החחחונים תכלול מלת ארץ' וטעם וכתמי שלום בארץ
שהיה שלום ביניכם ולא חלחמו חים ברעטו' או הטעם שיבטית
חיה רעה מן הארץ' וטעם נמינת הככור והעצרי כבשמה
ובורע הארץ כלומר הככרות והמעטר מי שיש לו לב ועיני
שכלו פקיות יוכל לדעת הרמו כסיד הככור והעצרי שהם
קודם לה' :

נשלם ספר תורת כהנים'

שבת לאל שוכן מעוננים:

ונקרא ספר המספר והוא ספר חומש הפקודים

פרשת במדבר

איש על דגלו באותות • אמר המחבר כסס נצרה ה' ית'
 ד' רוחות העולם כן סיבב לכסא ד' חיות ולמעלה
 מכולם כסא הכבוד • וכנגדן אמ' למטה להקים הגלים אמר
 לו מורח שממנו יוצא האור יהיה כנגדו דגל יהודה שהוא בעל
 מליכה • ועליו שכט ישכר שהוא בעל חורה • ועליו מטת
 זבולון שהוא בעל עושר ראשונה יסעו ויעבור מלכם לפניהם
 וה' בראסם • דרום טללי ברכה ונסמי ברכה יוצאים ממנו
 יהיה כנגד דגל ראובן שהוא בעל חשיכה שהוא מדת רחמי
 סל הקב"ה הנשפעת מתוך התשובה • ועליו גד בעל גבורה
 הרי ראובן בחשיכה וגד בגבורה • ושמעון עליו באמצע לכפר
 עליו ושניים יסעו • מצרוב אולרות שלג וברד וקור וחום וכנגדן
 אפרים ובנימן ומנשה • ושכינה לעולם במערב פנכול בנימן
 ושלישים יסעו • לפי שנראה לתורה ולמסוכה גבורה כדי שתנבד
 אדם בחכמת התורה על יארו • לפון החושך יוצא נומנו לעולם
 וכנגדו שכט דן שהחזיק העולם בע"ז והרמו יהי דן נחם עלי
 דרך ונו' ועליו שכט אשר להזיר על החשך שכן כתוב וטובל
 בשמן דגלו ועליו שכט נפתלי שהוא שכט בעל ברכה ושבע
 הדין לאחרונה יסעו • רמו שכל מי שעיבד ע"ז הולך לאחור
 ולא לפנים • והכלל שהדבר היה עשוי בחכמה גדולה וכבוד
 והדר לישראל לפי שהיו כנגד ד' כחות של מלאכים וכנגד ד'
 רוחות העולם וכנגד י"ב מזלות שכל ג' מהם מושלים על
 יסוד אחד מהיסודות ועל רוח אחד מר' רוחות העולם וכל זה
 כדי להיות סדר החומה הנבחרת כסדר העליון ודעהו :

נבחר המאמרים

פרשת נשא

איש איש כי תשטה אשתו רמו לנפש החכמה כשחטה
מדרך הישרה להתחבר עם הילך הרע הניפני וחסור
מרישית הסכל האנושי שהיא בעלה ואישה באמת ותזכה עם זולתו
ולפיכך ינטרף להביאה אל הכהן שהטעם אל החכם המוכיח
בדברי תורה שהם מהוקים מלך ומורים ומכוררים ומאזריים
לפי מה שראוי לכל איש ואיש וטעם עמים קדושים בכלי חרש
תוכחות מיושבות על הלצ להכניע יצר החלואה וזהו רמו ככלי
חרש וכן ומן העפר אשר יהיה בקרקע המטכן וגו' רמו למאמ'
ואנכי עפר ואפר וטעם השפלות והענוה וטעם הקרבן
בקמח שעורים כבר רמו כי רז"ל הסוד האמתי באמר' לפי
שעשה מעשה בהמה תבוא קרבנה מאכל בהמה וכן באמר
לא יבוק עליה שמן וגו' רמו לצם טוב שאבד ממנה וטעם
לכונן רמו לליבון ונקייה ופרישות קדושה שאינו אלה כסאר
כאים הכשירות רק הכהנה מכחה זכרון מזכרת עון שיכל עליה
עם רע בשכינותיה ועוד רמו הבת' כי אם היתה טהורה
ונקייה מהמעשה הנה כלומר שלא נטמאה ביצר התאוה נגמרי
עד שחברר לה האמת וחרר וחיליד דבר מושכל והוונקתה
ונורעה זרע ואם היה הדבר כהפך ולבחה בטנה ונפלה יריכה
וגו' שהטעם יתפרסם ס דה כפרה שיכל לכל ויהפך לקלון כבודה
והדרה כענין שאמר ויהי חתם בוסם מק יהיה זה לפי
שעשה בסתר דבת' ונסתרה והיא נטמאה והיתה האשה לאלה
כמשמעי כלומר לשכועה ולקללה וכן שאר הענין וטעם האשה
שמענה אמן אמן אחי פעמים על מה שעבר ועל מה שעתיד
ובן אמ' רז"ל אמן מאים זה אמן מאים חסר ודי לנו בזה :

איש או אשה כי יפליא לנדוד נדר דע כי כל בני אדם
ההולכים אחרי שרירות לבם ואחרי תאוותם הם העבדים
באמת שלא יבואו ויניעו למלכות ועטרה לעולם לשנת הוי"ל
והמלכים בהם האמתיים טיב להם נור מלכות ועטרה בראשם
הם החשפים מהתאוות המעבדות הם האדם בפרך וככל עבודה

מבחר המאמרים

קצה בחימר וכלככים שהטעם ענין הסדרג והדמיון • וטע' כי
ימות מת עליו בפעם פתאום ונו' רמוז למחשבת יצר הרע והרהור
הסדרג ולכן נאמר בקרבנו אחד לחטאת ואחד לעולה שהטעם
על המחשב ועל המעש • וטעם מאשר חטא על הנפש על
המת שהזכרנו • וכמו כן ושרט לנפש כחרג' וכן קרבנו ככס וזכר
כמשפט כל עולה וכשנה נקבה כמשפט כל חטאת • ואיל
לשלמים לפי שהשלים מה שגדר • וטעם זה הקרבן ביום מלאת
ימי נורו לפי שהוא חוטא על נפשו בזכו מכוונות לתאוות העולם
והנה הוא לרוך כפרה כי הוא נור ומובדל מקדושתו ומעבודת
ה' והוא היה לו שיעמוד נזיר כל ימי חייו לעולם ויהי קדוש
לה' לפי שמעלתו אז כמעלת הכהן הגדול שלא יטמא למתים
וכבר רמז הכתיב באמרו ואקח מבניכם לכנאים ומבחוריהם
לנזירים • וכן נאמ' כל ימי נורו קדוש הוא לאלהיו • ונידול
השער הוא כיוול לפי שהוא הפך סילסול השיער כמו שעושים
הבחורים והנשים להתנאות בו • והנה נידולו יוליד כאב בלב
איש והכנעה ולפיכך יהיה קדוש ולרוך להשתמר מכל טומאה
לפי מאמרנו שמעלתו כמעלת כהן גדול ודע' • יברכך ה'
וישמרך • כברכת העפע העליון • וישמרך שהיה שמור מכל
מקרה רע ומכל נגע ופגע • יאר ה' פניו אליך במערכת הע לה
עד האמצעי ויחנך מאמו • יסא ה' פניו אליך ונו' במשנה
העולם הזה • ויחס לך שלום • הטעם שלימות ומימות בכל
ענין וענין ודע' :

פרשת בהעלותך

ויאמר שמעו כל דברי • הולך הכתוב לומר כן בעבור
שהכרו מרים ואהרן אחיה כמשה על אדות
האשה הכושית אשר לקח ויגרסה אחרי כן וטעם האשה הכושית
ידוע לפי הסוד לפי שלא היה לרוך לה • והער ויהי' עם
ה' ונו' ואתה פה עמוד עמדי • עמדו ואשמעה • וזהו מס
סנאמר אחרי כן הריק אך כמשה דבר ה' ונו' • ואלת היתם
מהם

מהם שטות גמורה כי חשבו במעלות הכבואה שהן סיוע לכך
 נגלתה עליהם פתאום והם בעסקי המורגשות להודיעם האמת •
 ונא הכתוב ללמד ההכלל שכין נבואת משה לנבואת נביאים
 אחרים שדודו וסיפיו אחריו וכן אמ' כסוף המור' ולא קם נביא
 עוד בישראל כמשה ונר' ואל תשים דפתך למת' אם יעמוד
 משה וסמאל לפני משה ואהרן בכהניו וסמאל בקוראי שמו
 קוראים אל ה' והוא יענם בעמוד ענן ידבר אליהם • כי זה
 חזר למשה ואהרן לא לשמאל • וכן אם יעמוד משה וסמאל
 בתפלה לא במעלת הכבואה חלילה • וטעם באמן הוא כי
 בידוע שהוא הסיג מה שלא הסיג אדם מעולם כי הנה יחזקאל
 ושעיה שבתו עלמס והזפירו בכבוד אשר הציגו מאתו יתברך
 ומשה רבינו באמן רוח מכסה דבר כל מה שהסיג וראה במראות
 ה' ליהם בעומדו בהר כל חומן הימים ולא סיפר כלום ולזה אמ'
 החכם כבוד אליהם הסתר דבר ונר' כי מה שרואה אדם בכל
 יום ממעטה ה' ונפלאותיו יש יותר ויותר לאין חקר וכבוד
 מלכים אינו כן כי יוכל לחקור ולספר יותר ממה שרואה ויודע
 לפי שהן בעלי תכלית • וכבוד ה' בלי תכלית :

פרשת שלחך

דע כי הסוד בליצית הוא בחיט התכלת כמו שנא' וראיתם
 אותו וזכרתם את כל מלותי שרומז למדת הכוללת
 הכל שהוא ככל והוא תכלית הכל • ולזה באמר תכלת
 ועוד באמר מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע והרקיע
 דומה לכסף הכבוד • אחרי לכבבם זו מינות • הטעם שלא
 יסדרו מן התכלת עוד במוכות אז בע"ז הכל יהיה הכל לכס
 לליצית לעיין טוב לעיין בו היטב מנו' מליץ מן המרכיבים •
 ועוד שגריך לדעת שליצית וגדילים דמיון שער טיולא סמוך
 לפרח אז וגמילת הפרח סמוך לליץ טרם שיגמול העץ את
 פרוי • ותורת ה' היא עץ חיים שנטע ה' בתורה וקריאתה
 ולמודה היא עבודת העץ ופרסומה לאחרים הספרות ונכניה •

ומי שנטע ועבד עד שהוליא נטע טעאפיו פרח וינץ לין דאין
 לו סינמול ויעשה פרי ולה יפסיד כל טורחו ודעו :

פרשת קרח

ויאמר מפס כואת תדעין רמו למדת הדין הירועה *
 וכן כי תאכלנו האם הגדולה * וקרח ודמן ואכירס
 רמו לפי הסיד לכח המדמה ולכח הכפס הזימתת וכח נפש
 החיים * ומטה רמו לשכל האנשי וכל הענין יתפרט כן *
 וטעם אנשים מבני ישראל חמסים ומאחיים רמו לכחות הניוף
 טמספרס עולה כן * וחכמי הטבע מני איהם כן לפי שמכאז
 כלל האיברים המורכבים כ"ה וכל אחד יט לו עזר פעולות
 הדי ר"כ וכל אלו הכחות שאמרנו מכקאים תמיד להשתרר על
 השכל ולהתנאות עליו ולכן יפלו בניפלים ובעת פקודתם יכסלו
 וירדו חיים שאלה ויאבדו מתוך הקסל * ובאר הכחות מקריבי
 הקטרת במחמות האש יולאם מנוסן ומלהטמן מדה במדה לפי
 הגאוק והכעס ודרושת השררה שלא לשם שמים ודעו * והיה
 האיש אשר אבחר בו מטעו יפרח * ידוע כי האיש המתקדם
 תמיד תרכוי התאוות הכהמיות ואינו מבקש שררה על זולתו
 הוא הקדוש הנכבד ומטעו היכס יוליא פרח וינץ לין וינמול
 שקדים * שהטעם יכין דבר מתוך דבר ויעיין במוסכל וינמול
 פרי טוב במהירות כמו השקדי או יפקיד תמיד על דלתימוסכליו
 עד שיתחול לו ויכנס בקן :

פרשת חקת

זאת חקת המורה * דע שכל העוסק בפרה השוחט והסורף
 והאוסף כולן מטמאין וכילן לריכין כיבוס בנדיס וזה
 רמו שכל עונות ומטאים ומאסין לפני הקב"ה והאסל בגני
 האדם המנקין וכל וסרחון מהאשפה שבנדיהם סריחוס וריחן
 נכאם ולפי לריכין טכילה והמוק בלכר אינו מטמא לפי שהוא
 מטהר

מבחר המאמרים

מטהר את הטמא • וסוד כוונת נ' וציוס ז' שיטת חסד' כחלי
ימיו ובזקנותו • וטעם וטמא עד הערב עד הערב שלו כלומר
עד שקיעת שמשו וזהו יום מותו • וטעם בנות כנעם האדם
אשר ימות ולא יחטא ר"ל המת בשמו ולא יחטא בתשובה
קודם מיתתו חכמת נפשו מחיי העולם הבא • וטעם כי את
משכן ה' טמא הלב שהוא משכן התורה והמשפחה • כי מי
בדה לא זורק עליו • פי הפרשה והרחקה מהעבירות • עוד
טומאתו בו לעולם הבא • וטעם ונחן עליו מים חיים אל כלי
זו תור • וטעם אל כלי "כמים" לויס "ישראלים ראשי תיבות •
ופרה אדומה רמז לחטא שהוא אדום כענין שבאמר נכתם עונך
לפני כדס כדה שהוא כחם • ועוד באמר אם יהיו חטאיכם
כשנים וטעם את אשר הפרה כי כשיעשה תשוב' לריך לחשוב
עלמו כעפר ואפר ויזכור ימי המיתה שסיפו להיות עפר ואפר •
ונסמכה זאת הפרשת למאמר לא תחללי ולא תצטוו לומר
שמטרת מטומאת מתים • וטעם זאת החיל בוי"ן ללמד שז'
פרות נעמי • ופליגמא היא אם ז' אש ט' ועיקר הפר' בכללה
היא החשב' הזכה הטורה המעוררת מעשים טובים וילטרף
אליה החכמה האלהית ולפי' באמר ולקחו לטמא מעפר סריפס
החטאת ונחן עליו מים חיים אל כלי שטעם כלי חרס יהיא
הטנים והטפלות ושבירות הלב • וטעם לטמא מי שטמ' מחשבות
גופו בדברים דמונים שקריים וזהו שבאמר עליו כל הטוב
במת כנען ונו' • ויבואו בני ישראל ונו' אמר המחבר הענין
הזה הנפלא דע שרמו הכור' כי היטיבה בקדש ימים רבים
סיגבה זה המאורע הרע לפי שהיו למאים למים וכמעט היו
מתים הם ובעידם • ובאשר ראו העם כך אברה תקות והחזכו
כולם מחשבה רעה על ה' לאמר מבלתי יכולת ה' לעשות
לנו זה במדבר הזה שהוא מדבר אין והוא תורב שממה ויש
בו סלעים רבים שאין בהם מים כלל • ומשה ואהרן כששמעו
הל נחם באמנם ולו נופנו ונו' ולמה הבאתם הוכרבו משה
ואהרן לבא אל אהל מועד לבקש רחמים או לשאלמה להוריעם
מה יעשו ומתוך זה חשבו הקהל מחשבה רעה וחזר הקלף

מבחר המאמרים מד

כל משה ואהרן ה"ד ויקפיו על מי מריבה וירעונו • יר' אברהם אבן עזרא אמר כי זה סוד גדול הנלנו ברמזות לנו ט"ס לו לב להבין • דע כי כאשר ידע החלק את הכל ידבק בכל ויחדש אות ומופת לעת הצורך • והאמת כי ה' אמ' למשה ואהרן ודברתם אל הסלע לעיניהם ונחן תימיו • ואע"פ שאמ' לו במקום אחר והכית בצור כחורב וילאו ממנו מים והס לא דברו אל הסלע מפני קול מריבת העם ודיחקס • והנה החלק חלק לא נדבק ולכן הכה בסלע ולא ילאו מים עד שחור החלק להיותו דבק בכל ואז הכה פעם שנית וילאו מים רבים • והנה לא קדשו ה' ומעלו ימרו בשגנה • והרב המורה דק אמר בזה הענין סברה אחרת ומלה כל הענין עוד בכעסו של משה ואינו כראי אללי • ועוד דרך אחרת לרעה כי בראשונה כחורב היתה מריבתם עם משה • וכן נאמר יירב העם עם משה ונאמר גם כן ע"ד מעט וסק'וני והיו מנטיס את ה' היום ה' בקרני הים אין אבל בכאן היו מריבין כלפי מעלה ולא היה בכאן נסיון כלל • ולכן נאמר המהמי מריבה סגורה בהם הנורה הזאת • ויקדם גם לעיני הזקנים ולא את הראינים שניסו את ה' ולא נקדם רק לעיני הזקנים • ובשכור היתה ענין הסלע וענין הצור כ' פעמים הוצרך הכת' לבאר על אי זה מהם נעשו הדיקים • וידבר העם באלהים ובמשה • הטעם שהרהור והמחשבה רעה על ה' יחברך • על המצוי וכל זה מפני חורמן לאחור לסבוב את הרץ אדום והס לא ידעו כי הדבר היה לטובתם כדי שילמדו אותם הנולדים לעמוד ולהלחם עם בני הענק • וטעם ונפשינו קשה בלחם הקינקל שהוא המן ר"ל על ידיעה החוקים והמספטים שנלשו להם לפי שהולחו אותם משורתם ואמינותם שנהנו בהם במצרים והיו נרהים אז בעיניהם כחילו הם דבר קלקל ולא מיקון והוא שאמ' ונפשינו קשה בלחם הקינקל ולא את הקל • ומפני שהרהור והמחשבה הרעה בזה הענין ה' מרה במרה ופלה בהם הנחשים השרפים נסכו והמיחו מהם עם רב • וזה לפי שהס מקלקל את המוג ומפסיד את הדם הטבעי • ולפי שדברו זה עם זה כמה

מבחר המאמרים

בעלה על ריחם מהמחשבה הרעה וחטאו בלשינם לקי בלשן
הנחשים מדה במדה * ובאשר הכירו בנפשם ואמרו חטאנו כי
דברנו בה' וכך וזכו בחסוד' שלימה ובקשו להתפלל בערם
מיד נהרפאו על ידם כם בתוך כם * והוא שאמר הכת' עשה
לך צרף וגו' וידוע כי נשוכי הכלב השוטה ונשוכי הבהמות
השוטות הם יביטו במים וראו לורות המזיק ונבואות ודמיונות
משונות ויצו הרופאים שלא להזכיר להם שום מזיק בפניהם ולא
אותו ענין כי נפשם תדבק במחשבה הקיף ולא תפרד על
שחמית איתם * וכבר התאמת דבר מנוסה מפני התולדת והטבע
כי נשך הכלב אחר שיסחטה בחליו ויפסד מזגו סיראס בשתן
סלו אם יקובל בזוככות דמות גורי כלבים קטנים ואם חזוכך
השתן לא תמלא בו * וזה איך גדול מפלאי כחות הנפש יומפני
זה היה ראוי אף לנשוכי הנחשים הרפאים שלא יביטו בצורות
הנחשים ולא יזכירו ולא יעלו איתם על לב כלל * ומפני
שינחשים הרפאים אדומי העינים רחבי הראש ופוארס כעין
הנחשה לפיכך נכטוה לעשותו מנחשת * והכלל כי פי ה' ליה
שיהרפאו במזיק הממית בטבע ויעשו דמותו ושמנו ויביטו אליו
בכיינה גדולה כלומר שידע ויביט מן הוא המזיק והממית
לאדם בטבע * וזו הוא המביאו לידי ההרהר רע ומחשבה
רעה * ואז ידעו כי ה' הוא ממות ומחיה ומעניט החיטא מדה
במדה * וטעם וראה אותו וחי * ונרפא מחליו כמו יחי מחליו *
במחנה עד חיותם *

פרשת בלק

ויחר אף אלהים כי הולך הוא * אמר המהדר כשהעין
כשחוף המלות בבלק ובלעם יחנלה לך הסוד באמת
ואע"פ שהענין הוא כפשוטו * ולפי הסוד שבלק ובלעם היה
דעהם לקבל אחי ישראל וה' סתמן תורה לעמו לא אבה לשמיע
אל בלעם בן בעיר שהסביר אותו בלק בן גפיר מלך מואב *
ובאשר נגה אליו בחלום הלילה לכבוד ישראל כמו שנגלה ללבן
הארמי

מבחר המאמרים מה

הארמי לכבוד יעקב אבינו להגילי וכוהו תחילה שלא לולך עם
 הגלוחים היודיעים מה שנגטווה והלכו להם וכאשר באו השליחים
 הזניים ונגטווה ללכת עם עמם עם התנאים שנאמרו לוואך את
 הדבר וגו' בתורה וחסב בלבו אחר שנגטויתי ללכת איני אעשה
 כדרכי • ולזה נאמר ויחר ה' אלפים כי הולך הוא ויתלכ
 מלאך ה' וגו' שהטעם המלאך הגואל אותי מכל רע • וטעם
 לשטן לו למונעו מדרכו הרעה • וטעם והוא רוכב על אמונו
 על התורה הבהמית • ושני נערי עמו ר"ל כח החיה וכח
 הטומאת וטעם ותרא האתון את מלאך ה' הרגיש הממשכה
 הדמיונית כי הסכל שהוא מלאך ה' מינע אותה מהדרך ותלך
 בצדה בדבר מורגש • ועם כל זה בלעם שהוא המנליע והמזמית
 הכה אותה להטותה אל הדרך הידועה ולזה עמד מלאך ה'
 במעול הכרמים כלומר בין כח המזיז ובין כח השומר שהם
 גדר מזה וגדר מזה • ועוד נשקרגיש המחשבה הדמיונית כי
 לא יכלה לעבור זה הגדר לחנה רגל בלעם אל הקיר ודחקה
 אותו דוחק גדול ועצום אחד שדחקה עצמה היא גם כן אל
 הקיר • והוסיף עוד בלעם להכותה ולהטותה • וכראות המלאך
 כן הוסיף לעמוד במקום כר וגו' יאזו נאמי כי הרגיש האתון
 הידועה ותרנך תחת בלעם לפי שלא היה עוד בה כח לעמוד
 תחתיו ואז חרה אפו והכה אותה במקל ואז הרגיש האתון
 בדבר המפסיד אותה והמינע אותה מלעבור והוא המלאך אשר
 יבא לשטן • וטעם ותרא האתון הרגיש בטעם ולכי דאם
 הרב • וטעם ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם לא
 אמ' הכת' ויטעם ה' דבר בפני האתון ר"ל פתיחת פה לבד •
 וכן רז"ל לא הזכירו עשרה ניסים שנכבדו בין השמשות בוס
 רק פתיחת פה האתון לבד לא הדבור • וטעם ותאמר לבלעם
 חשב בלעם מאותו מעשה כי עשה לה רע בהכותו אותה והעד
 ויג' ה' את עיני בלעם וגו' שהטעם עיני ידיעתו • והנה
 הטעם באילו דברים האתון ואמ' מה עשיתי לך וגו' • ומס
 שנאמר ויאמר בלעם לאתון ויאזר הענין כולו הולך על דרך
 זו לפי הנסתר • וכריך אתה לדעת כי מלאכי ה' שהם השגלים

בבחר המאמרים

הנכללים לא יראו לחוס העינים כי אינם נוף כחפץ אלא
במרחוק הנבואה בנפש המשכלת כאשר הגיע למעלת השכל
הפעל אבל שיוטנו לעיני כהמה היא אפשר בשום הכים ולזה
ביארתיו לך הענין כראוי • וענין בלק בן אפור רמו על הלב
בעל המחשבה ססובב תמיד ומקרה אחר העינים • ובלשו'
קרה הוא ידלו בהפוך אותיות ובלעם מלשו' כבלע את הקודש
לשון הסתר וכיסוי או בלוע והסתתה והוא הנכון • והוא כח
פדמיין או הכח המתעורר או כח היצר והכל אחד ודי לך
בזה וממה שאמר הכת' ויבן סבע' מזבחות ויעל בלק ובלעם
פר והיל במזבח חוכל לדעה תכלית זה הסוד הנסתר • וממה
סספר הכת' במלאך ה' שבחאל' החיצו' בדרך לטטן לו ואחרי
כן שנייה במשעול הכרמים ואחרי כן במקום לר אשר אין דרך
לנשות ימין ושאל רמו למה שאלה הן כל אלה יפעל אל
וגו' • ומה שאלה בברכתו של בלעם וישא משלו ויאמר נאם
בלעם וגו' נאם שומע אמרי אל • אל תחשוב בעמך שהיה
כביא או שידבר ברוח הקודש חלילה • רק שהיה חכם גדול
במשפטי הכוכבים וידע דבוקי המערכות והלוקיהם וכאשר
יראה מול האדם בשפלותו יקלל אותו • ויחשבו הפתאים כי
קללתו חזיק ואין הדבר כן והוא שאמר הוא בעצמו אשר מחזה
שדי יחזה וגו' לא שהיתה נבואה כלל כי אין כביא רק מאנשי
חירת ה' כענין שאמר ונפלינו אני ועמך וגו' והעד מה
סקראו הכתו' באחרונה בלעם בן בעור הקיוסם וגו' • וכאשר
הענין בברכותיו תמצאם כולם הולכים על דרך מה שאירע
לישראל מאותו זמן עד ימות המשיח על דרך כלל וכמו זה
ראה במשפטי הכוכבים • וכבר רמו בדבריו וכסאיות משלו
ד' פעמים להעיד על ד' מלכות • ואמ' בראשון מה שקבל לא
קבה אל וגו' כי מראש צורים אראנו וגו' מי מכה עפר יעקב
וגו' וזה רמו למלכות בכל שלא היתה כל כך ארוכה לפי מה
שאלה מה שקבל לא קבה אל • עיד אמר בשנים לא אישאל
ויכזב • לא הכיט אין כיעקב ושאר הענין וזה רמו לעם
במלכות מדי ופרס שעמדו העם באמונתם ולא שרו מתורת

מבחר התאמרים מו

ה' והרגו בשונאים כמה וכמה בימי המלך אחשורוש ויהו
 סכאמר בני הכרך' השני' לא יסכב עד יאכל טרף • הן עם
 כלביא יקום ונ' ונאמר כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל
 אל כלומר הנסים והנבואות שיארעו להם על ידי מרדכי ואסתר
 כשישן הכיר' • עיד נאמר ככרך' השלישית מה טובו אהליך
 יעקב ונ' כנחלים נטיו ונ' יל מים מדליו ונ' ורמז זה למלכות
 יון השלישית שהטעם שהלי ישראל ומשכנותיהם ימכונין זה
 מול זה ואינם כנכסין באמונתם אף על פי שמכריחין אותם
 על זה והם נמשכין אחרי חכמי תורתם ושמחין בייסורים
 הבאים עליהם ומתקיימים בשם הטוב ובמעשים טובים והישרים
 כפי מה שרמזו הכת' כנחלים נטיו ונ' והכרך' הרביעית ארחנו
 ולא עתה אסורנו ולא קרוב זה רמז לימות המשיח שיבין בסוף
 המלכות הרביעית של ארם והעד והראייה האמתית מה שזכ'
 כאן והיה אלוס ירשה ונ' וירד ויעקב ונ' ומה סכאמר ויסם
 ה' דבר כפי בלעם ויקר אלהים אל בלעם הוא כמ' שבארתי
 לך • וכן נאמר אשר מחזה שרי יחזה ונ' וכן אמ' הוא בעלמו
 אשר ישים אלהים כפי ולא אמר המרא' אשר אני רואה •
 ועוד חובל לפרש שבתחלה הידוע שהעם חלק ה' ונחלתו
 ובשנייה כל להוסיף כשם הארץ והורגם מלכות • ובשלישית
 ראה שבתם בארץ במנוח' רב' והעמיל' מלך לנצח סימון ופגו
 את אנג' מלך עמלק ותנשא עוד מלכות דוד למעלה כמו
 סכאמר וידע דוד כי הכינו ה' ונ' • וברביעית הוסיף לזכר
 ענין המשיח ולזה אמ' ארחנו ולא עתה ונ' • ולא אמ' כן
 בכל הנבואות הראשונות והוסיף לומר בעלמו וידע דעת עליון
 שרובה לומר יודע אני מה שיש בדעת עליון לעשו' בעולמו
 בסוף כל הימים כמ' שאמר' במשל יודע אני מה שיש בלב
 פלו' לעשות אף על פי שאינו אומר כפיו • וכן זה שאמר
 וידע דעת עליון • והנה השלים דבריו באבדן הכתיים כי
 היא החיה הרביעית שחברת ביד ומשיח וסוף אשר הנלמנו •
 ואל יקשה בעיניך בהיות כתיים מזרע יון כי יודע הוא ששבו
 כולם בסוף לדת א' ועוד נאמר שכלק היה קיסם ולא היה

יודע לכיין את העצה ככלתם למה הדבר דומה לאחד שיש
 בידו סכין ואינו מכיר את הפרקים לחתוך כראוי וזה מכיר
 ואין כיורו סכין :

פרשת פינחס

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן • בא הכת' להודיע
 ברמו שכל מי שהוא מיהם טיב וממשפח' נכבדת
 ואף ע"פ זיהיה קטן במעל' ולא יהיה מפורסם כשיראה דבר
 מניכה שלא יאמר שלום עליך נפשי ומה לי ככך הנה פלוני
 ופלוני יכולין לחקן זה ההפסד אלא ישים נפשו וישתדל
 לעשות מה שראוי לעשות כפי יכלתו ויותר מעט כי יעוררו
 מן השמים ולא ישא פני אים גדול או קטן חוץ אם יראה מי
 שהוא גדול ממנו שיתעסק באותו ענין • וכן אירע לפנחס הוא
 שאמר הכת' וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו' ר"ל שראה
 שהעדה לא היחה חוששת לאותו מעשה ולפי' עשה מה שעשה
 וקיבל שכרו בזה ונתכהן ונתנה לו כהונת עולם בלי הפסק
 וברית שלום שלא ירא מקדויו הנחרג ולא מוזלתם לפי שקנא
 לאלהיו וכפר על בני ישראל והצילם מהמגפ' • ועוד כשתעיין
 בשם פנחס המקנא ויחמוז יבשם האים והאשה המוכה יתבאר
 ברמו לך בענין הנסתר ואע"פ שהפגש היה באמתו בלי חוסשת
 ומנרעת ומוכל להבין שם פנחס כי הוא מורכב מן פן ומן חס •
 וכן מעשה השכל שמוזיר את האדם מן הפכירה סן יארע לו
 כך וכך וחם על ראשו שלא חאבד • ושם האשה המוכה כזכי
 בת כור שר"ל התאזה הסקרית הכיובת לפי שאין לה קיוס
 והעמדה והטעם בעלת הלייור הקדמוני ודעו • ושם האים
 המוכ' זמרי מלסון לא תזמור לשון כיסוח וחיתוך • או מלסו'
 זמרי • וזה לפי שיצר הרע תמיד מתענג בשמיעת הומר והוא
 המביא לסיוף בומה • או ר"ל שהיה המבקש להשחית ולכרות את
 נפש החכמ' • ואע"פ כן סלוא מגו' סל וזהו שאמרו שהסליא
 את משפחתו • ה מגו' מס' • שהיא הפקר • וכן מעשה היצר •
 ורו"ל

מכתר המאמרים מז

ורו"ל אמ' זמרי טבע' כבינה מיוחדת בהפוך אומיות • יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל כשר • אמר המחבר שסיפר הכתוב כי המכניג הטוב והחסיד לאומה הישרה כשיגיע עמו להסתלק מעולמו ישלל ככל יכולתו להביא אחר במקומו כפי דעתו שכל שלם יכסיף להפלים וולתו כפי כחו • ולפי' אמ' משה רבי' עליו השלום יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל כשר וגו' וטעם אשר יבא לפניהם וגו' ר"ל שיתעסק בהרכיבים תמיד ויסבול טירחם ומאמץ ויעביר על מדותיו ויכנס לפנים משורת הדין • וכמ' שסיפר הכתוב בהנהגת העדה כן כלמוד שכל איש ואיש לריד טיהיה לו מנהיג טוב והוא השכל האנושי ויתנהג תמיד על פיו ולא יעדר • ובעשותו כן יתן ה' סס מהוד שכינתו עליו ויסודו רבים אל מאמעתו וינטרך תמיד לעזרת השכל הפועל ולהאיר עיני שכלו תמיד ולהורות מה יעשה :

פרשת מטות

נקום נקמת בני ישראל • אמר המחבר את"ס שהמדינים הם אומה ידוע' כענין שנאמר מדין ועמלק ובנו קדם גופלים בעמק וגו' עשה להם כמדין וגו' הרמו בזה הענין הוא לתחבולות והמחשבות הרעות שהם סבות למריבות ולמחלוקות וסס מדינים כמו מדינים • ושבת הגורל • וידוע כי מלכי מדין היו חמס' רמו לה' הרגשות שהם אדוני המחשבות ואדמייכות והמריבות והמחלוקות • וטעם את אוי ואת רקס ואת צור ואת חיר ואת רבע • יעיר על זה שאמר בכתף השמות והמלות ודעהו :

פרשת מסעי

בא הכתוב להודיע בענין אלז המעשית דבר הכרחי מאד לפי שהנשים והאומות שבעזי בהם היו אמתיות לרואיהם אכן בעבור שיטעם השימע ייכוניסם הולך הכתוב להזכיר

לאזכור המקומות כשמתחם • ומאותות התור • ונפל אומי העל'עית
 עמידת ישראל במדבר מ' שנה וירידת המן בכל יום והם מקומות
 רחוקות מהיישוב ואינן טבעיות לכני אדם לא מקום זרע ונ'
 ובכר נאמר להם לא אכלתם יג' וכדי שלא יטעו הבאים ויחשבו
 כי עמידתם היתה קרוב' מהיישוב במדברות שיטכנו עם בני קדר
 או שיחשבו שבמקומות הללו היו בארות מים על כן הרחיק מלכות
 בני אדם אליו הממשכות וחיוק האותות בזכרון אותן המסעות
 כדי שיראו אותם הדורות הבאים וידעו האותות הגדולות ויאמרו
 איך יעמדו קהל גדול באותן המקומות הרבועים שנה וזה ענין
 סיפור הכתוב במסעות באמת • ואף על פי שיש לומר שסרי
 אמר הכתוב מוציאין למסעיהם ולא אמר חנייתן שהרמו על
 המסע הידוע והמואל מזה העולם ששכל ברשותו • ועוד יש
 לומר כי אלה המסעות נחלקו לג' חלקים • קודם בניסתן
 לארץ • החלק הראשון י"ד מסעות כמו שבארנו • והחלק
 השני ח' מסעות • והחלק הג' כ' מסעות וכן הם ימי הנערות
 וימי הבחורות וימי הישיבות וימי הזקנה הם ימי שהכנסה לארץ
 הידועה ודעו •

ואם לא תורישו את יושבי הארץ • הטעם התאות המפריית
 והמיתרות בכללן הם הנק' יושבי הארץ • וטעם
 לשכיס בעיניכם למחילות בעיני שכלכם שלא להשיג דרך האמת •
 וטעם וללכניסם בלודכם לסחר ולמכסה מנו' מנו' ונהה ולא
 להנן רק להסתיר אור הכפע וזהו שנאמר ודררו אתכם על
 הארץ יג' •

נשלים ספר המספר •

והוא הנקרא חומש הפקודים :

ספר הדברים

ספר אלה הדברים

פרשת הדברים

אמר המחבר דע שמשם רבינו עליו השלום בפסוק זה התחיל באלף וסיים בבית רמו לחדש אב - ועוד שמנין התיבות כמנין אלפא ביתא רמו ומנין האותיות פה רמו למופא אותיות כ"ב פה ועוד שהם מנין אלהים רמו למדת הדין בתוכחות כנגד י' מאמרות שבהם נכרא העולם וכן עשרה אמירות שהאחד עלם והט' מקרים - וכנגד ט' גלגלים והעשירי שהוא קודש וכל זה ללמד סדכרי תוכחה הנישרות את האדם הם כנגד כל אלו שהזכרנו - שכל מי שאינו מקבל תוכחה אינו מאמין בהם - ועוד יש ט' דברים באדם שריוכין להוכיח והן חמש הרגשות חיובות וארבע כחות פנימיות - כח המתעורר וכח הזן וכח המגדל וכח המוליד בדומה - ומפני זה באו החמש מקומות הראשונות בשמות ידועות והארבעה כנגד הכחות הפנימיות הארבעה ודעהו :

כי רק עונ מלך הכסן ידוע כי אלו שני המלכים סיחון מלך האמורי ועונ מלך הכסן שנפלו ביד משה וסילקס מן העולם ואבדס קודם מותו ולא השאיר להם שריד ופליט לפי שהיו גבורים וחזקים מכל מלכי ארץ כנען והם היו מסגרות הארץ היתה באמת בא הכת' לסדר עניינם לרמוז על שני הכחות שבאדם מה שאין כן בשאר בעלי חיים - והם כח הדיבור וכח המחשבה - והעד הוא שאמ' לסיחון מלך האמורי מענין שיחה ואמירה - ועונ מלך הכסן מענין עונה וכן יש לי מעונ - וכפי צורתה בעגולה והקפת' כרמוז זה הסס לכח מחשבה הדמיונית המסבכת תמיד ומקפת כל ענייני החושים והיא המביאה האדם לקצת בשנה - וטעם הנה ערשו ערש ברזל לרמוז סכח זהה המחשבה הדמיונית ומשככה

מבחר המאמרים

ומוסכבה והנחתה הוא בענין המשגל * וכאמ' תשע אמות ארכה
וגו' כפי המניין שבאמר בהלה הדברים והס' הכחות החיכוניות
והפנימיות * וטעם ארבע אמות רחבה ר"ל על ארבע כחות
שיש בכל אבר ואבר מהגוף והס' המושך והתופס והמעכל
והדוחה ולריך אתה לעיין כמה שרמו הכח' לבנות מלך סיחון
בהומתו ומלך עוג במקום ממלכתו ואע"פ שבאמר כי חשבון
עיר סיחון וגו' בא ללמד שהמחשבה היא יסוד ועיקר לדבר
הלסון ולזה באמר לשם על כן יאמרו המושלים בואו חשבון
וגו' כלומר כשהעיין במחשבה היטב יבנה ויתכונן להס' המאמר
והדיבור וכן אס' תעיינו יתכונן ואס' לאו דעו כי אס' ילאה
מחשבון ושאר הענין ודעהו :

פרשת ואתחנן

ה' אלהים אתה החילות וגו' * הטעם האמתי בעבור כי
לגדולת ה' אין חקר וחדשי' לבקרים רבה אמונתו אמ'
בסוף ימיו כי עתה יחל לראות גדולת ה' וכן הוא באמת *
ואס' כן באמר במשה לא כל שכן וכל שכן בזולתו * וטעם
בשמים ובארץ במעשים שינהוג בהם העולם בעליוני' ובשפלי'
ואת ידך החזקה הטעם האותות שנעשו ביד חזקה עד שנודע
בכל העולם כי אין זולתו * וטעם מי אל תקיף * וטעם
בשמים ששם המלאכים והעבא * ובארץ ששם החיות ובני אדם *
כמעשיך * בחכמה וכגבורותיך ביכולת :

וידבר ה' אליכם מתוך האש וגו' * ה' זו מדת רחמים *
מתוך האש זו מדת הדין באמת ותמונה אינכם
רואים זולתי קול נברא השנה מושכלת * לא יעלה בלבבך
זולתי זה * ואל תתמה על ספר היכולת לר' שמעאל ור' עקיב'
שדברו בו ובספר הישר דברי סחר במעשה מרכבה כי כולם
נכוחים למנין ואל תחשוב כי הם כפשוטן חלילה חלילה רק
כריך לדעת כי כונתם היתה לבאר קצת כחות וגבורות ממעשה
ה' יתברך יוצר הכל שברא עולמו מאין ומאפס לא כמכירות

שום דבר קרוב ולא בתליאות שום דבר רחוק בעולם רק
 מאפס גמור. והוא לבדו ראשון עד אין סוף והתחלה וקדמון
 עד לא תכלית ואחרון כלתי אחרון. ומי יוכל להשיג על
 הנביאים מדברו כלסוף בני הדם והארה את ה' דרשו את
 ה' בהמלאו. ועמדו רגליו. עיני ה' משוטטות. ועל דרך זה
 באו דברי הכתובים אחרי הנביאים. והחכמים גם כן נהגו
 אחריהם והכל דרך אחד וכן הוא הומר וידעת היום וגו'
 וכן הוא באמת וידעת היום והשבות וגו' הוסיף הכת' מלת יום
 לרמוז על ההשגה השכלית הדומה לאור היום ולזה נאמר
 וידעת היום והשבות אל לבבך עיון ומחשבה כי ה' הוא
 האלהים כלומר שופט ומנהיג וטע' בשמים ממעל וגו' זה
 מופת וראיה עליו יתברך שאינו לא גוף ולא כח בגוף ולא
 יארע לו מהארעות הגוף לפי שהגוף לא יהיה בשני מקומות
 כאחד. וטעם אין עוד ר"ל מלמדו כי הוא הכל ועיקר הכל
 ויסוד כל וממנו הכל ובו תמונת כל ובו הכל. שמע ישראל
 ה' אלהינו ה' אחד. דע שזה הפסוק פשוטו ומדרשו ונסתרו
 הכל ענין אחד. וזה לפי שהאחד האמתי הוא לא יקבל
 חלוקה והשם הזה הנכבד הוא שם העצם לא שם התואר.
 וטעם שבא פעם שנית בפסוק להודיע כי הוא אלהיבור"ל
 והוא לבדו אחד. וראיות רבות עד אין חקר יש בדברי החכמים
 שהוא אחד לא כשאר האחדים שהם מקבלים ריבוי רק אחד
 בתכלית האחדות הפשוטה שאין כמוה אחרות. ומה שנאמר
 ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד על מחשבות בני האדם
 או ר"ל בהשגת השכל הבהיר ימקיים למשכיל כי ה' אחד
 ושמו אחד. או הוא דבק עם מלת מלך באמ' והיה ה'
 למלך וגו' שר"ל והיה ה' מלך על הארץ אחד ושמו אחד כענין
 שנאמר כי אז תהפוך אל עמים שפה ברורה וגו'. על כן
 יהיה ה' אחד הע"פ שהוא אחד והיה אחד ויהיה אחד ולא
 יתוסף בו דבר חליטה ולא יחסר ולא ישתנה ולא יסור.
 והמ' הכת' שאמר שאין לנו אלוה רק הוא לבדו חייבים לנו
 לאהבה אותו כי אין אלוה אחר זולתו. וטעם בכל לבבך

מבחר המאמרים

בנפש המשכלת שכלב והיא הדעת וכן נאמ' חכם לב קונה
דעת * וטעם בכל נפשך היא הנפש הזומחת שבכבוד והיא
בעלת התאווה * וטעם בכל מאדך מגו' מאד מאד כלו' אהוב
אותו מאד מאד בכל יכלתך * הנז' עיקר כל אדם אהבת ה'
ועבודתו להכיר פעליו * וכל זה הענין הו'רך הבט' לאומרו
לפי שקדם לנו כיו' מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים
ושאר הענין ממעמד הר סיני הנז' * וכן באה המצוה הזאת
לכאר עיקר הייחוד האמתי ואע"פ שנודע בדבור הנז' ה'
אלהיך לפי שזהו עיקר האמונה והכל תלוי בו * ומי שאינו
מודה בזה כופר בכל התורה כולה ובעיקרה ועובד ע"ז *
וטעם ה' אלהינו ולא אלהי האומות כי שמו נקרא עלינו
ה' אלהי ישראל ולא אלהי הגוים * ומה נכבד סוד אמרו
אלהינו ולא אמר' אלהיך ולא אלהיכם כמה שאמר' בכמה
מקומות * כי ה' אלהיך כי ה' אלהיכם * וזה לענין הייחוד
שהוא דרך אחד לכל והאמנה אחת * אבל לענין האהבה וביולא
בה הם מעלות רבות * ולכן נאמר ואהבת את ה' אלהיך
לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו * ונכת' עי"ן ודל"ת גדולות
לרמוז על העדות כי הוא אחד בלי שינוי ודעהו * ועוד
כריך לדעת כי רמז הכתוב בזה הענין י' דברים הם מהם
הם רוחניים והם' גופניים מפני הרכבת האדם שהיא מנוף
ונפש והם' הרוחניים הם קבלת ידיעת מציאות ה' יתברך
והוא שמע ישראל ה' ולשו' שמע משותף על השמיע' והקבלה
וההכנה כמו שידוע * ועוד נאמר ה' אחד כלומר שזה הנמצא
שהוא שופטינו הוא אחד * עוד אמ' ואהבת את ה' אלהיך
כלומר חייבין אנו לאהבו בכל לב ובכל נפש ובכל מאד כלו'
מאין הפסק * ועוד נאמר והיו הדברים האלה כלו' חקוקים
על הלב שלא יסורו לעולם ולזכור אותם תמיד מציאותו
יתברך ומלכותו וייחודו ואהבתו וזכרו אלה הם הרוחניים
והם' הגופניים הם ושנכתם לבניך ודרכתם גם וקשרתם לאות
על ידך * והיו לטעפת בין עיניך וכתבתם על מזוזות ביתך

וכשעריך

נ מבחר המאמרים

ובשעריך • ואלו הם כנגד ה' הרגשות שהם חילונית •
וה' אחרים הרומניים הם כנגד ה' כחות שבמוח הראש שהם
פנימיים • והם הכח המשוחף • וכח הדמיון • וכח הלייור •
וכח הזכרון • וכח השומר • הרי הן ' בכלל ' מאמרות וי'
הדברות כמו שביארנו למעלה • וזה לפי שהמאמין בייחוד
הוא המאמין בכל אלה שהזכרנו • והפך זה מי שאינו מאמין
בייחוד ודעה :

פרשת עקב

ועתה ישראל מה ה' אלהיך • הקדים היראה לפי שהיא
המביאה לאהבה וללכת בדרכי ה' ולעבדו ולשמור
מלותיו וכן הוא באמת כענין שבאמר ראשית חכמה יראת ה' •
ועוד באמר יראת ה' ראשית דעת • יראת ה' היא אורו •
והיא שלימות ראשונה באדם לפי שקודמת לאהבה שמעלתה
היא התכלית • ואין אדם יכול להיות אוהב מתחילה רק
מיראה ואחרי כן איפשר שיעלה למעלת האהבה לא זולת
זה • וידוע כי היראה היא סבה להמנע ממלות לא תעשה
שהם רבים • והאהבה סבה להצטסק במלות עשה • וטעם
הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים גלגלי ה' יסודות שהם
בכח השמים למטה מהם • והעד שאמ' הארץ וכל אשר בה •
וכן במזמור הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים • ואמ'
אחריהם הללוהו שמי השמים והכיון שרומם למלאכי עליון :

ומלתם את ערלת לבבכם • דרך משל לקרוע המחיצות
המבדילות בין המשיג והמוצג וטע' וערפכם
לא תקצו עור • שלא לקבל עול המצות • או שלא לשוב מן
הטעויות והוא הנכון • והוא שיכנס כלבבכם לחשוב שיש
תועלת בעבודת המלאכים או בכח השמים ולכן אמ' כי ה'
אלהיכם וגו' • שר"ל אלהי האלהים מלאכי מעלה • ואדוני
האדונים לכח השמים שיש להם מעלה בשמים כי הוא
האדון ששם משטרם בארץ ולו הגדולה והגבורה והוא נורא
בתפארת

מבחר המאמרים

התפארת עמו שלא יסא פנים לאחד מהאדונים והאלהים
להגן על עיבדותם. ולא יקח שוחד מבני אדם שאפי' חסיד
ג'יור ויעבור עבירה לא יקח ממנו מלוא מהמלות בשוחר
לכפר לו רק יענישהו על חטאו ויגמול לו בכל טובותיו
ודבר הכתוב בלסוף בני אדם. וטעם הוא תהלתך והוא
אלהיך שתתן בל תהלתך אליו ואתו תהלל תמיד או ביראת
שמותהסהלל תמיד וכבודו לאחר לא תתן ולא לאלהים והאדונים
המזכרים. או ר"ל הוא תהלתך שבו אתה מהולל על כל
העמים כענין שנאמר כי תפארת עוזמו אמה. ה' עווי
ויעווי. אלהי תהלתי אל תחרש. וטעם הוא אלהיך שייחד
שמו עליך שחסית לו לעם והוא יהיה לך לאלהים. ולא
כאשר האומות שהוא להם אלהי האלהים. אשר חלק להם
כי עשה עמך הגדולות והנוראות שמהם תכיר כי אתה חלקו
ומכל נחלתו ועיניו תמיד עליך לטובה:

פרשת ראה

אחרי ה' אלהיכם חלכו. כענין שנאמר אחרי ה' ילכו
בארים וסאג. שהטעם אחרי מלותיו ובאו נפסוק
שמה דפרום כנגד ו' דברים שבישעיה. הולך לדקות ולזכר
משמים וגו' וכל מי שיש בו שמה דברים טובים הללו. הוא
מבני העולם הבא. וטעם ובקולו תשמעו בקול הכבאים
האמתיים ואותו תעבדו במקדש ובו תדבקון הדבקו בדרכיו
לגמול חסדים וכיוצא בהם. ועוד שיש בזה הפסוק ט"ו
תיבות סימן י"ה וע"כ אותיות כנגד ה' המפורש והוא סודו.
ובאו בו ו' עניינים הליכה. ויראה. ושמיעה. ושמידה.
ועבודה. ודבוק בסוף:

בנים אתם לה' אלהיכם. הטעם בנים חביבים אתם.
וכשתהיו כך אתם לה' אלהיכם וטע' לא תתגודדו
מנו' נדיד. כלומר לא תעשו אנדות לעשות מריבות ומחלוקות
אלא היו כולכם לאגודה אחת באמונת ה' לא שיהיה אחד
מאמין

מבחר המאמרים נא

מאמין בענין אחד והאחר בהפך • וטעם ילא תשימו קרחה
בין עיניכם זה בעל הדמיון שהוא פועל באותו מקום ורמו
הכתוב בלשון קרחה למעשה קרח במחלקותיו • וכמו שבעל
מריטז עבר הראש נקרא קרח כן מי שאין לו מוח זך לקבל
מושכל נקרא קרח • וטעם למת ליצר הרע ולמחשבה הרעה
ודעהו :

ראשית בכורי אלמתך • הטעם כל התחלותיך בעקרי
הגוף תביא בית ה' אלהיך • שהטעם תהיה
הכוונה בהם שיהיה הגוף כרי כרי שיוכל לעלות ולהראות
שלש פעמים בשנה שהן ג' חלקי הזמן • זמן הנערות •
וזמן הבחורות • וזמן הזקנה • את פני ה' אלהי ישראל ולא
יראה לפניו ריקס כלומר שיחשוב שאין אצלו ההנאה הנופנית
כלום • וטעם לא תבשל גדי בחלב אגו • לא תשקיע השכל
האנושי בדמיון החלום החמרתית מתחלה • לפי שזו היא דרך
האכזריות לב וחמה ושטף אף • ומפני שהעוליס לרגל מביאים
הגדיים עם אדם עם הבכורים אשר הכת' לבשל הגדיים
בחלב אדם כענין שצאמר ושור או שה אותו ואת בנו וגו'
ואל תחשוב שזו חמלה על בעלי חיים אבל הוא חמלה על
האדם שלא יתנהג בדרך האכזריות לב בכל מעשיו ובכל מה
שהוא צריך ורו'ל אסרו כל בשר בחלב • וה' אשר נתן להם
חכמה יהי משכורתם שלימה • והטעם שהזכיר אותו שלשה
פעמים הא' בפרשת ואלה המשפטים אשר את' ובכל
אשר אמרתיו אליכם תשמרו • והב' בפרשת כי תשא באמ'
אלהי יסכה לא תעשה לך • והג' בפרשת ראה אנכי באמ'
לא תאכלו כל נבילה וגו' • הרי הזכיר בראשונה איסור
הזכירה באמ' ואם אלהים אחרים לא תזכירו וגו' • ובשנייה
הזכיר איסור העשייה באמ' אלהי מסכה לא תעשה לך וכג'
הזכיר איסור ההנאה באמרו לא תאכלו כל נבילה • ובשתיים
הקדומות רמו הכת' באמ' שלש רגלים תחוג לי בשנה ובשלישי
לא את' כן רק את' כן עם קדוש אתה והכינהו :

פרשת

מבחר המאמרים

פרשת שופטים

צדק צדק תרדוף • טעם הכפל ר"ל שצריך אתה לרדוף אחרי היושר והצדק תמיד בין במורגש בין במושכל • ועוד כאשר בו צדק זו מדת דינו של עולם • וכתיב בתורה למען תחיה • ר"ל אם תדין עלמך תחיה ואם לאו הוא דיין עליך ותקיים אותו בעל כרחך והכפל בא לרמוז על הצדק הראשון דכת' מנוגה נגדו והוא צדק ממש שהוא שכינה דכתיב צדק ילין בה • ומאי צדק שני שמזכה את הצדיקים והוא הכרמו וכובע ישועה בראשו • ואין ראשו אלא אמת דכת' ראש דברך אמת • ואין אמת אלא שלום דכתיב כי אם שלום ואמת יהיה בימי • אם כן יאמר הכתוב רדוף אתה בבית דינך צדק ותזכה בו לצדק השני שהוא צדק עלין והוא האור הגדול הנפון לצדיקים לעתיד לבא והוא עונו של הקב"ה וירשת את ארץ החיים שהיא ארץ ישראל בצדק הראשון :

פרשת כי תצא

כי תצא מחנה על אויבך • הטעם על יצר הרע שהוא הצר והאויב • וטעם וכשמרת מכל דבר רע • שלא תהרהר בשום הנאה גופנית • וטעם כי יהיה כך איש אשר לא יהיה טהור שלא יהיה מיושר במוגו לקבל מוסר וחכמה • וטעם מקרה לילה ממאורעות הגוף • ולכן כאשר ויבא אל מחוץ למחנה לא יבא וגו' והיה לפנות ערב • שהטעם בעוד שהוא חזק בגופו והיצר מושל עליו לא יוכל לבא אל מחנה שכינה • וטעם והיה לפנות ערב כשתערב שמשו מיד הוא יכול לעשות תשובה ויבא אל מחנה שכינה • ורמוז הכת' בא' ויד תהיה לך מחוץ וגו' ויתד תהיה לך על האויב • ללמדך שצריך האדם בעת התעסקו בהנאת הגוף לפי הצורך ההכרחי שיטעה כל מעשיו בסתר ובהסתא לא בפרסום ובגלוי מפני

מבחר המאמרים נב

מפני שאתו מעשה משוחף בו עם בעלי חיים . ואם לא
ישתדל לעשות אותו מעשה יתהדר ישוב עמוד השכל מלפניו
ויעמוד מאחוריו ולא יראה ולא יבין והביכּו :

פרשת כי תבא

את ה' האמרת . האמירה לשון המשכה והנדלה והפרשה
שאתה הבדלת והפרשתו מכל אלהי ככר וקבלתו
עליך לאלה . והוא הכדילך מלד האומות להיות לו לעם
סגולה כאשר דבר לך והייתם לי סגולה ולהיותך עם קדוש
כמו שה' והייתם לי קדושים . וטעם האמרת והאמירך
מלשו' אמירה כלומר אתה סיבבת שיאמר לך אחי ה' אלהיכם
והוא סיבב שתאמר ה' אלהינו ה' אחד . וזו היא המשכה
שהזכרנו כענין סכ' משכני אחריך כרולה וגו' ובעל התרומ'
אמר לשון חטיבה ונכון הוא כלומר אתה עשיתו חטיבה
אחת בעולם באה' שמע ישראל ה' אלהינו וגו' . והוא
עשה אותך חטיבה אחת דכתי' ומי כעמך ישראל גוי אחד
בארץ ולתתך עליון בתורה ובמלות כענין סכ' ומי גוי גדול
אשר לו חוקים ומשפטים וגו' וטעם עליון זהו שכ' וראו
כל עמי הארץ כי שם ה' וגו' והטעם שי"ן של תפילין .
וכן נאמר שם ה' נקר' ראשי תיבות שי"ן . ועוד יש שמות
בלשון הקודש לאנשים ידועים בתהלה או בסוף שיש בהם
יה ואל . כמו יהודה יהויריב יהוידע אליעזר אלישע אלידע .
ובסוף ישעיה ירמיה חזקיה אמליה ורבים כן :

פרשת נצבים

אתם נצבים היום כולכם . הטעם אחר שהקדים לומר
בסוף הפרשת הקודמת ושמרתם את דברי הבטחה
הזאת סמך לו לו' אתם נצבים היום כולכם . ושוכר ראשיכם
שנטיכם שר"ל ראשיכם ראשי שנטים כמשפט הל' בהרבה
מקומות

מבחר המאמרים

מקומות ואמר אחריהם זקניכם וסוֹטריכם כל איש ישראל
 מנה הכתיב חשוב חשוב קורם כראוי וכן בכל אומה ואומה
 ד' חלקים וכן באדם עצמו זאת החלוקה נמצאת בתכונת איבריו
 וכחיתם וכולם יהיו נכבים ועומדים וקיימים בעוד שיפנו נוכח
 פני ה' ית' * פן יש בכס איש או אשה * הכל נרמו על השכל
 ועל הנפש * וחזר לומר פן יש בכס שורש פורה ראש ולענה
 על נח הדמיון ויזר הרע והנח המתעורר * וכן והתברך בלבו
 לאמר לשו' מחשבה * כאילו אמ' דרך משל כי בשמעו האלה *
 (י"א החרס) * חוץ ממני ויחשוב שברכתו בלבו תפסוק הקללה *
 וטעם ספית הרוה את המאה כמו ספות חטאת על חטאת *
 והטעם שלום יהיה לי אפי"פ שאלך בשרירות לבי כלומר כי
 בלדקת הצדיקים אחיה כי הם רבים ואני יחיד לבדי חוטא *
 ולכן אמר לא יאבה ה' סלוח לו כלומר להאריך לו כי מיד
 חכרת נפשו והנה מלח ספות תוספת כי הרוה נוספת על
 המאה * ועל הצדיק במלת רוה כענין שנאמר והיה כעץ
 שהול על מים * והרשע במלת מאה כענין ש"ו והיה כערער
 בערכה * ועוד יש לפרש כי בשרירות לבי בתכלית שימי
 ומחשבות סכלי * או בחוקתאות לבי מנז' שריר וקיים * וטעם
 למען ספות הרוה לשון תוספת ויתרון * והטעם כי הרשע מחשב
 בלבו כי שלום יהיה לי כשאלך בתאותי * ר"ל למלאות תאותו
 ד"ל תאותו בתתו יתרון וקיספת לנפשו המתאוה כפי שזיה
 תמיד רוה ולא מאה ומסופת למען יתרון הרוה על המאה
 כי ידמה בעיניו כי הדרך הישר הוא לאכול ולשקות ולהתענג
 כי יאמ' אין טיב באדם רק שיאכל ושתה כי לא כבדא לכנף
 עצמו מההנאות והתענוגים * עוד יש לפרש כי הרוה היא
 הנפש השכלית והיא רמו לצדיק * והמאה רמו לנפש המתאוה
 והיא רמו לרשע שמתאוה תמיד ונפשו לא חשבת לעולם *
 והנפש הרוה השכלית המעט יספיק לה כענין שנאמר צדיק
 אוכל לשובע נפשו * ונעת סיראח הרשע כי הצדיק ימות כמות
 הרשע במיתה הטבעית יחשוב לומר כי אין גמול ועונש כלל
 וזה טעם למען ספות הרוה את המאה וזו היא אמונת בעלי

הקדמות

נג מבחר המאמרים

בעלי הקדמות • ולכן נאמר לא יאכה ה' סלוח לו ואל יקשה
עליך זה הפירוש הארוך באלו הפסוקים שהגורד וההכרח הביא
לזה לפי שיקר האמונה תלוי בהם ודעהו • והטעם שביא
לומר בסיף הנסתרות לה' אלהינו ר"ל אותו שיחברך בלבנו
לאמר שלום יהיה לי ועונה אמן עם כל הקהל בשמעו האלות
והוא נסתר מהשומעים דינו בידי שמים אך אם יהיה הגבר
בפרהסיא עלינו לקחת ממנו הדיו ואם לאו נענש בגללו •
וכא לנו ולבנינו נקוד רמו לנלות עד שבעים שנה לנו ולבנינו :

פרשת האזינו

האזינו השמים ואדברה • הטעם כאילו אמ' הטו אזניכם •
וכבר רמותי לך פעמים רבות בספר הזה על
נשמת האדם שהיא אמלעית בין הגבוהים ובין השפלים והיא
חדמה לכל על צורת היכלה על כן תגביה השפלים ותשפל
הגבוהים להבין השומעים • וטעם השמים והארץ ר"ל והאזינו
ושמעו רחיקים וקרובים כלומר מלאכי השרת ויושבי הארץ •
או ירמו בשמים לנשמה הנימכת מן השמים ובארץ רמו לנוף •
והחיל הפסוק בה"א וסיים בו"ר לרמו על שמו שנקרא בו
שמים וארץ וב' עולמות • ובאו בו שבע מלות רמו לו כובבי
לכת • ובפסוק השני י"ב כנגד י"ב מולות • ותחלתו יו"ד
וסופו בו"ת הרי י"ב • הגור תמים פעלו • הטעם בא ללמד
שפעולת ה' שלימה מאין חסרון עם כל באי עולם שאין אדם
יכול לומר אילו הייתי כראי מיבק הייתי יותר נכבד וקיים
כי כל אשר יעשה האלהים עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע
כי אין תוספת ולא חסרון וכל דרכיו בדרך ויוצר ויחבם שניתן
לכל אחד ואחד כראוי לו • אל אמונה לא ברא עולמו אלא
על האמת והקיום לדיק ויצר שמתנהג עם בריותיו בישרות •
ועוד ר"ל הגור תמים מדת הדיו כי הפועל הבא ממנה תמים
ושלם לא ימוט ולא ישנה לפועל כי כל דרכיו משפט דין
ברחמים כי המדה לא תבא בפועל חסרון אך במשפט • כי
המשפט

מבחר המאמרים

המספט לאל המונה • ואין עול בצור והמספט לדיק והצור
: ישר והכינהו :

פרשת וזאת הברכה

אין כאל ישורין • אמר המחבר בא השם מנורה ישראל
והוא במסקל זבולן • וטעם אין כאל ישורין כענין
שאמ' חנה אין קדוש כה' • והטעם אין אלוה רב להוסיע
כאלהיכם כשאחס ישרים לפניו כשעה שהוא יולא לעזרך מראה
גאותו מסחקים כענין שנאמר מן שמים נלחמו • וה' הסליך
עליהם וגו' ובא הטעם כפול בענין הכבודות דריבור"ל לרכב
שמים ושחקים בנאותו לעזרך • וטעם מעונה אלהי קדם
אלהים שברא שמי קדם הוא מעון עולמו ואין עולמו מעונו •
וטעם ומתחת זרועות עולם הוא בכחו ונבחרתו עוד סובלם •
והוצרך לומר להם דברים שהם בעלמם מבני אדם והטעם מי שברא
את העולם והוא סובלו הוא שהולידך מארץ מצרים • ויגרש מפניך
אויב בענין שנאמר מעט מעט אנרשנו מפניך • וגרשתמו מפניך
וטעם ויאמר השמר אלו סבורחים ונסים מרוב אימה והם
כשמים • וטעם ויטכון ישראל בטח כדד ר"ל שישר' עובדים
את הירדן וכועשים את הארץ ויוסדין בה לבטח • וטעם כדד
כמו שנאמר הן עם לכדד יטכון וגו' וטעם עין יעקב כתרנ'
או ר"ל כעין הנכרה שבירך יצחק ליעקב באמ' ויחן לך ההללים
מטל השמים והוא שאמ' אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו
טל • טללי ברכה • וטעם אשריך ישראל וגו' ר"ל מי כמוך
בגיים • עם נישע בה' מנן עזרך שלא יגע בך רע • והוא
החרכ שתתגאף בה על אויביך ויכחשו אויביך הפך יתנאו •
וכן ברוב עזרך יכחשו לך אויביך • כני' בכר יכחשו ליוטעם
מתיבה כמו סובה • והעד ויהי בשלם סוכו ומעונתו בליין •
ור"ל כי המעון שלך הוא אלוהי קדם • כמו עליון שמת מעיך
ה' מעין אמה ולמעלה המעין למעלה על החוסה בו והמקום
למטה ומתחת זרועות עולם שיתמכו אותך • וטעם עולם שכן
יהיו

מבחר המאמרים נד

יהיו לנצח ולא יחליטו והמעין שלך לא יסור ולא ישתנה כי
הוא אלהי קדם • והטעם קדמון שאין לו ראשית ולא אחרית
וטעם עין יעקב כל מי שיצא מעין יעקב וסוף לריד עיון
כמו כבוי לה' • והטעם כי תולדו' הארץ להוציא דגן ותירוש •
אף סמיו אף השמים יתנו טלם תמיד ואין צורך להשקית מים
בפועל • לא כהתה עיני ולא נם ליחה • הטעם עיון שכלו
להשתכל באיספקלריא האמירה • ולא נם ליחה מעכוותמותו
המופלגת כענין שנאמר והאיש משה עבדו מאד • וטע' כמותו
קודם מותו • והלדיקים אפי' במיתתו קרויין חיים :

תוש"לבע

אמר אברהם המגיה גם זה מזאתי כחוב מנמוקי הרב
המחבר זלה"ה בספרו הנקרא **זכרון טוב** :

עשו מלחמה • אמר המחבר ד' מלכים אלה רמו לך' כחות
היסודות העושים מלחמה תמיד עם ה' החושים
והיסודות נוצחים באחרונה ולוקחים ליט ורכושו בן אחי אברם
רמו לשכל החמרי ואברם דומה לשכל האנושי והוא המזיל
איתו ואת כל רכושו • וזה כולו רמו ומשל ואף ע"פ שהפשט
הוא העיקר :

קחה לי ענלה • אמר המחבר שלשה כנגד ג' עולמות •
עליון • ואמצעי • ושפל • שכל אחד מהם הוא משולם •
שהעליון

מבחר המאמרים

שהענין הוא שכל ומשכיל ומיטכל • והאמצעי נוקב ונפש וסכל •
והספלא נ"כ הוא דומם • ולומח • וחי מרגיש • וטעם ותור ונול
סר"ל או נול החי המדבר ומלת תור מנו' כתור האדם המעלה •
וטעם ויבחר אותם בתוך ר"ל מפני שכולם פעולים ופועלים
ר"ל פעולים למה שלמעלה מהם ופועלים במה שלמטה מהם
כענין שנאמר כי גבוה מעל גבוה סומר וגו' • וטעם וירד
העיט רמו ללורות הכאות מזד השכל הפועל בחמרים כי
העיט פי' מן העוף וכן זאת הצפור וכמו זאת כל עוף כנף
למיכה • ועיט מנו' עיטא וטעם אתיעטו כל סרכי מלכותא
לסון מחשבה ועזה • וטעט ויטכ ויטכ אותם אכרס הפריח העופות
מעל הפגרים בכא עתם • והרמו באמר' ויהי השמש לכא
שהטעם בעת שיכב' אור הכעס הדומה לאור השמש • ואז יחלש
כח כל הנוף ומפל עליו תרדמה ואימה חשכה גדול' ועלטה •
והטיר עסן שהיא רמו לניף • ולפיד האש הוא רמו לכח החי
יעבור בין הפגרים ולא יעבור עליהם • וזהו סוד מעמד בין
הכתרים ברמו דברים • ועליו כרת ה' ברית את אברהם אבינו
לחת לזרעו ארץ כנען מנזר מזרים עד הנהר הגדול כהר
פרת • כלומר מהשפע הנופתי שיש לו מזרים והוא טובות העולם
הזה עד השפע הגדול שאין לו הפסק והוא חיי העולם הבא וטעם
וזאת הקני זאת הקני ושאז הי' עממים רמו לי' מעלות העולם העליון
הרוחני וטעם כי נר יהיה זרעך שהוא תכלית זה הענין ר"ל
על כחות השכל האנושי ומושכלותיו שהם גרים בארץ בכריה
לא להם והם משועבדים ומעונים בעולם ההווה וההפסד שסובב
על ד' אמות תמיד שאן היסודות ונסוף ילאו הכחות ברכוש
גדול ביד רמה מהם והד' אמות יהיו ענושים ונידונים בדרך
השחתה והפסד :

וירא אליו ה' • אמר המחבר וירא אליו מלשו' ראיתי אני
בלבני • וטעם יושב פתח האהל כחוס היום בפתח
ההל החכמה כשנתבדר אליו הדבר באמת וזו רמו כחוס היום •
וישא עיניו וירא הטעם עיני הלב • והנה שלשה אנשים רמו
לשלש נפשות שיש בו החיה • והגומחה • והמשכלת • והם כלבים
עליו

נבחר המאמרים נה

עליו ד"א רמו לרמיון • ולמורגס • ולמוסכל • וזה הנכון •
 וטעם ויאמר ה' לכה המוסכל וזה מה שרמזו ז"ל באמ' לגדול
 טהרה אמ' וטעם יוקח בא מעט וג' כלומר סיסתפקו במעט
 דבר ולא יבקאו נוסף • וטעם ורחשו רגליכם לבדד ולנקות
 סבת הנאותים או טרחכם והוא הנכון • וטעם והפענוחת
 העץ כלומר תחת עץ החיים רמו לכורא יתברך • וטע' ואקחה
 פת לחם וסעדו לבכם וג' רמו לידיעת המוסכלות שחשבות
 הלכ • וטעם וימחר אברהם האלה אל שרה • רמו לזיווי
 השכל האנושי לנפש • וטעם שלג סאים רמו לג' חכמות •
 למודיות • וטבעיות • ואלהיות וטעם כן בקר וחמאה וחלב רמו
 להקדמות ולתולדות היוצאות מהן וזה ידוע בחכמת ההגיון וטעם
 ויזבלו לימוד • ואפסר סכל הענין הולך על דרך זו עד וישנו
 מנס האנשים וגו' ורבינו משה ז"ל אמ' שזה כולו היה במראה
 הנבואה אולי ר"ל שראה במראה הנבואה שהיה עושה כך וכך
 ועוד בהקילו אל המורגס ראה ועשה מה שעשה והולוא הדבר
 לפועל וזה מהאפשר • אבל להאמין שלא חידע מעשה כלל זו
 שטות נמורה וכפירת האמת ודעהו :

ויתרוצצו • הנסתר בזה הענין האמיתי אף ע"פ שהיא
 כפשוטו באמת רמו לשני יצרים יצר טוב
 ויצר רע שתמיד הם מתרוצצים בקרב הגווה הדומה לקבר •
 ורמו בקרבה ברבקה בה קבר ולזה באמר ויגדלו הנערים וגו' •
 איש יודע ליד איש שדה כלומר בעל תחכולה וערמה • וידע
 לרמות כי רוב החיות דרך מרמה יתפשו וזהו מעשה יצר הרע
 שמחזק תמיד להרע • ויעקב איש חס כלכו כן פיו ואינו
 יודע לרמות וזהו רמו ליצר טוב שהוא חס ויושב אהלים •
 שהטעם מתהלך בצניעות ומסתתר ומתעלם בתוך אהלי
 החכמה ויצר רע בהפך מזה איש שדה כלומר יוצא חוצה ואין
 לו יישוב כי לא יספיק לו דבר כענין באמר הלעיטני בא
 וגו' • וכן שאר הענין עד ויבו עשו את הנכורה כלו מפורס
 על דרך זו :

ויחפרו

מבחר המאמרים

ויחפרו באר • אמר המחבר הענין של בארות רמז נכבד ידוע למשכיל ים ובעלי הקבלה הוא שרובה בו על הטענות והתשובות שיהיה טוען אברהם אבינו עליהם בדרכי אמונותיהם והיה מחבר ספרים הוא ותלמידיו להשיב עליהם ולהודיע דרך האמת • לא סיקבלנה בדרך מופת וראייה ברורה מבלי ספק ומפני כבודו לא היו יכולין לכטל את טענותיו ודבריו וכאשר מתהוהו ודבריו ומוטותיו וימלאים ספר כענין סל' עפרה בפומיה דאיוב שהט' כחיה וכפיר' • וחזר יצחק בני וחידשם בראיות גמורות וחכמי נרר היו חומ' לנו המים כלומר אלו הטענות הם לנו • שמחזיקים טענותינו באמונתנו ולכן נקרא עסק כי התעסקו עמו להוכיח בהם וכאשר בקשו ודקדקו תלמידיו ויצחק ומלאו טענה אחרת חוקה מאד קראו עמה טענת שטנה ורבונוס עליה ועוד חזרו ומלאו טענ' אחרת גדול' ומכארת במיפת' וראיה שתקו עיד המריבוס כי לא היו יכולים לריב עליה ק"א עמה רחבות ואמר כי עמה הרחיב ה' לנו ונז' כלומר נסתלקו הטענות והמריבות לגמרי שהן סבה להפיר אים מעל אחיו • וכאשר חמנה הבארות חמלאס ז' ולז' הליב אברהם טבע כנשית האין לבדן ובאת' בעבור תהיה לי לעד' ונז' אחרי אמרו כי את טבע כנשית תקח מידי שהטעם תקבל ממני • ועל השבע רמז לו' חכמות כענין סל' חכמות בנמה ביתה ונ' :

ויתן לך האלהים מטל השמים • מהשפע הרוחני העליון שיורד בנחת על הנפש המשכלת כטל אשר יפיל על האדמה לריות ולא לשטף • ומשמני הארץ • חומר שוות דגן ושמן כמדות היושר והשווי לקבל כח עליון • רוב דגן ותירוס ענין וחמידות שהן חיי הנפש כדגן ותירוס לגוף • יעבדוך עתים זה באמר לשכל האנושי ועמים ולאומים רמז לכחות היסודות והעד ויפתחו לך בני אמן שהטעם כחות הגויה הג' אס • וטעם אורריך אורר ומברכך ברוך לשון חסרון וקלות דעת יהיה מקולל וחסר וזה ידוע • וממה שגילתי לך בזה הענין הקצר תוכל להבין השאר עד סוף הפרשת יתדע

רמו ועל חרדך תחיה וטטמת עשו ליעקב אחיו ונרחו מפניו
 והליכתו לפדן ארס ליקח לו משס אשה • והליכת עשו אל
 ישמעאל לקחת מחלת בת ישמעאל לו לאשה על חוספת נסיו
 עדה והליכה :

ויצא יעקב • הטעם יצא מעומק המחשבות סרכות שהיה
 מחשב בעבור טטמת אחיו והלך לו לבקש חירות
 נפש והכל • ויפגע במקום • במחשבתו לפי שהיה יחידי בדרך
 פגע במקומו של עולם שהוא מקום עולמו כענין סכא' מעונה
 אלהי קדם • ה' מעון היית לנו • כי נא השמע כלומר חוס
 תולדת הטבע והטעם שחלש • ויקח מאבני המקום אחת
 מאבני סיס ר"ל המחשב • והטעם שחשב בדבר עליון מושכל
 וסס אוחו מראשותיו • כלומר הבין מדעתו כי יש עילה
 וסכה ראשונה להמחלותיו • וישכב במקום ההוא נחה דעתו
 כשהגיע להשנה זו שאין אחריה השנה • ויחלוס והנה סולס
 מוצב ארצה ונ' • הטעם שראה בחלוס הנבואה כי כל דבר
 הנעשה בארץ הוא על ידי המלאכים השלוחים מאת הבורא
 יתברך כי הכל נגזרת עליון עליהם ולא יעשו קטנה או
 גדול' עד טובס להתייבב על אדון כל הארץ לומר לפניו כבוד
 התהלכנו בארץ והנה היא כך וכך • והיא עומד ונלכ ומזוה
 עליהם לשוב עוד ולרדת בארץ ולהפליס דברו • והראשו עוד
 כי הוא יתברך נלכ על הסולס ומכטיחו ליעקב סלא יהיה
 חמת ידם אבל יהיה הוא חלק ה' ויהיה עמו תמיד כמוסכא'
 והנה אבני עמד כי מעלתו גדולה ממעלת סאר הצדיקים
 סכאמר כי מלאכיו ינ' לך • ד"א יותר דק ומושכל הסולס
 רמו לנשמה העליונ' • ומלאכיו אלהים מחשבות החכמ' • וטעם
 עולים ויורדים ספעמים מחשבים בדבר רוחני • ופעמים
 בדבר נופני סכלי • והנה הסולס ד"מ באמת סכל דבר לא
 יכחד מה' ודברו מטה כלס תלויים בעליונים וכאילי סולס
 ביניהם לעלות ולהודיע הדברים אשר התהלכו בארץ • ומלאכים
 אחרים יורדים למלאות שליחות ה' בדרך מלך עם משרתיו •
 ורבי' משס ז"ל אמ' כמורה הנבוכים כי ענין הסולס היא סוד
 גדול

מבחר המאמרים

גדול ואין לפרשו בשום פנים כי יש בו ה' עניינים חלוקים
זה מזה • האחד סולם מייבך ארץ • השני וראשו מניע השתי'
וג' • השלישי עולים • הרביעי יורדים בו • החמישי והנה ה'
כבד עליו • אולי כוון בזה על מחכונת האדם השלם המורכב
ממורגש וצור' שכלית • ומלאכי אלהים כחות הטבע ששנים
מיס קלים ושנים כבדים • והנה ה' נכב עליו לשמרו מכל
נזק כטעם ה' שמרך ה' ללך וג' וטעם והנה אנכי עמך •
לפי שהיה יראמעשו ומלבן • כי לא העובד חזוק אחר חזוק
וטעם אכן יש ה' במקום הזה חף על פי שהוא סוד גדול
יש לימר כי בעבור סודע שנחקבל חפלתו לפי פיר' ויפגע
במקום וידע ה' מחשבות לבו כי ברח מבית אביו מפני עשו
אחיו והלך במקלו יחירו בדרך בידים ריקניות והבטיחו בחלוס
על כבואה כי יהיה עמו וישיבהו אל בית אביו ולא יעזבו •
לכן אמ' בהקולו אכן יש ה' במקום הזה כפי החרנ' • והאמת
כי כבוד ה' מלא כל הארץ וסוכב כל מקום ואינו נסבב עד
שיאמר שיש לו מקום ידוע • ויירא ויאמר מה נורא המקום
הזה וגו' הטעם רמז לנ' עולמות • בית אלהים זה העליון •
והאמצעי מה נורא המקום הזה • וזה שער השמים זה
השפל • והרמז שגא בפסוק הזה תי' זה ג"פ • ד"א וזה שער
השמים שבית המקדש על מעלה מכיון כנגד בית המקדש של מטה •
וטעם ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצב
וגו' • המחשבה המושכלת שהביאתו לראות בחלוס מה נראה
והיבטח עליו הליב אותה והעמידה והיא הנקרא בית אל שנאמר
לו קום עלה בית אל וגו' וסם כאמר ויבך יעקב מצבה וגו'
ויבך עמן על ראשה כדי שיכירנה בשוכו • והרמז ברכות
והענוה והסבל • ויקרא את שם המקום ההוא כלומר שם
המעלה ההיא בית אל רמז למחשבת הלכ הזכה השכלית • ואולם
לזו שם העיר לראשי' כלי' מחשבה דמיונית שמתהפכת חלד אל
כל מנו' אל יליו משייך :

ויותר יעקב לבדו • רמז להמבודדות מבני אדם לעיין
ולחשב בהשגת המושכלות ויאבק אים עמי רמז

מבחר המאמרים נו

לכח המתעורר והוא יצר הרע שמחאבק תמיד עם השכל
 הצנוטי להכשילו ולפתותו בכח הדמיון • וטעם עד עלות השחר
 עד הסלק הספק • וירא כי לא יכול לו הטעם כי כבר
 נתברר לו האמת וקר ממנו הספק ובראותו כי לא יכול לו
 לנכחו לגמרי נגע בכף יריכו רמו לתאות המשגל שהיא הפחותה
 משאר התאות הבהמיות וכן שאר הענין :

ויאמר מה הערכין אמר המחבר אע"פ שזה הענין היה כפשוטו
 באמת הולך הכת' לספרו בערך זה להעיר אופן השומע
 על הדברים הרחוקים המיושכלים • וטעם החותם והקטם
 והפתילים רמו לכחית הטבעיות והמורגשות והדמיוניות שבהן
 חתעבר הנפש ותוליד בניס הנוטים שהטעם מחשבות שכליות
 או הפכס • וטעם ותהר לו מנז' תהרו חשש • הריכו חלנו •
 ענין מחשב • וטעם שמות ער יאוכן ואלה רמו להתעוררות
 הרוח במחשב' ותגבורת הכח והמנוח' אחרי כן • וער מלשון
 העיר' והקיז' • ואוכן מלשו' כחי וראשית אוני • ואלה מלשו'
 סלו כל בנידי בנדי • ואלה ג' עניינים הם דבקים תמיד באותו
 המעשה ואע"פ שהפסט כמשמעי ודעהו :

ובגפן שלשה שרינים • וכנפן רמו לנוף האדם • ושלשה
 שרינים ג' נפשות • חיה • וזומחת • ומשכלת •
 והיא כפירחת רמו לזימחת • ועלתה נזה • רמו לחיה • הכשילו
 אשכליתיה רמו למשכלת • והענבים רמו למחשבות • שבתחיל'
 דמיונות ואחרי כן מושכלית • וככה הענבים ענב ויין ולתיקים •
 וטעם שלשה סלי חרי על ראשי ולא אמר לפני רמו לנאזה
 ונסות הרוח ותגבורת החיות הבהמית ותשפכות הדמיון •
 וטעם סלי לפי הרמו מלשו' סרבים וסלובים • סילון ממאיר
 ואילו הם שמשפילין נשיאות האדם וגורמין לו מיתה משינה
 ולזה נאמר והעף אוכל אותם מן הסל מעל ראשי • לשון
 הנבחה ועופפות ואע"פ שיוסף הכדיק היה סותר אלה העניינים
 לשר המסקים ולשר האופים כמו שכת' וחיל' פני שר המסקים
 לזכרהו לטיב ולעשית עמו חסד ולהוילאו מבית הסוהר שכת'
 אותו ולא הזכירו כן דרך שכל האנושי עם הנפש הזומחת ודעהו :

מבחר המאמרים

ואני נחתי לך • הטעם סוד אמונת הייחוד האמיתי
שמסרתני לך יותר ממה שכל שמסרתני לאחיך •
וטעם מיד האמורי רמו לכח השכלי ור"ל אשר לקחתי אשר
למדתי וקבלתי מכח השכל האנושי המשפיע המאמ' והדיבור
על הכפס המדברת כלומר השכלית • וטעם בחרתי ונקשתי
בחדוד הכנתי ובהקצת שכלי או ר"ל במדות הטובות שכלחמתי
בהם כנגד יצר הרע • וטעם שכם אחד לקרוא כולם בשם
ה' ולעבודו שכם אחד • שהטעם הקריאה בפירסום בייחוד האמיתי
סאיך ייחוד אחד כמוהו • ולעבוד אותו לכדו ולא זולתו
מהנכבדים ודעהו :

ת"ו ש"ל ב"ע

אגרת השבת

להרא"ב ע"ל

ויהי כשנת ארבעת אלפים וחמסע מאות וחמסע עשר' בחלי
 ליל שבת בארבע' עשר יום לחמס טבת ואני אברהם
 הספרדי הנקרא בן עזרת הייתי בעיר אחת מערי האי הנק'
 קזה הארץ שהיא בגבול הסביעי מנכולות הארץ היושבת ואני
 סייתי יסן ושנתי ערכה לו ואראה בחלוס מלאך והנה עומד
 לנגדי כמראה נכר וכידו אגרת חתומ' ויען ויאמר אלי קח
 זאת האגרת ששלח' אליך השבת ואקוד ואשתחווה לה' ואנרך
 את ה' אשר נחנה לנו אשר כבדני זה הכבוד הגדול ואשתכנה
 בשתי ידי וידי נטפו מר ואקרחה ותהי בראשיתה כפי כדבש
 למתוק אך בקראי הסורים האחרונים חס לבי בקרבי וכמטט
 תלז נפשי ואשל את העימד לנגדי מה פשעי ומה חטאתי
 כי מהיום אשר ידעתי השם הנכבד והבורא ואשר בראני ולמדתי
 מלות ה' לעולם אהבתי השבת ובטרם בואה הייתי יולא
 לקראתה בכל לבי גם כלאה הייתי נושאה בשמחה ובסירים
 ומי בכל ענדיה כמוני נאמן ומדיע שלחה אלי זאת האגרת
 וזאת היא :

אני שבת עטרת דת יקרים

רכיעית בעשרת הדברים :

ובין השם ובין בניו אני אות

ברית עולם לכל דורים ודורים :

ובי

אגרת השבת

זבי כל מעשיו בלה אלהים

- וכן כתוב בראשית הספרים
ולא ירר ביום שבת אזי מן
למען אהיה מופת להורים
- אני עונג לחיים על אדמה
ומרגוע לעם שוכני קברים
- אני חרות זכרים גם נקבות
וששים בי זקנים עם נערים
- ולא יתאלו בי האבלים
- והשקט ימצאו עבר זאמה
והגרים אשר הם בשערים
- ינחון כל בהמות הם ביר איש
כסוסים כחמורים כשוורים
- וכל משכיל בינו הוא מקדש
וגם מברזל חשוכים כנזירים
- בכל יום ימצאו שערי הבונה
כיומי נפתחו מאה שערים
- סוכר מעשות דרך וכן מן
מצוא חפץ ורבר כל רברים
- שמרתך בכל ימים למען
שמרתני מאד מימי נעורים
- כוקנתך שגנה נמצאה כך
אשר הוכאו אילי ביתך ספרים
- ושם בתוב לחלל יום שביעי
ואיך תחשה ולא תרור נדרים
- לחבר אגרת דרך אמונה
ותשלחה אלי כל העכרים

ויען ויאמר לי ליר הסבת הנד הונד לה את אשר הכיאו
 חלמיך אתמיל אל כיתוך ספרים פירושי התור' וזס כתוב
 לחלל ליל השבת ואתה תאזור מחניך לכבוד הסבת להלחם
 מלחמת התורה עם אויבי השבת ולא תשא פני איש ואיקץ
 ומפעס רוחי עלי ונפשי נכהלה מאד ואקום וממתי בערה כי
 ואלבש בגדי וארחץ כפי ואזויף הספרים חובה אל אור הלבב'
 והנה סס כתוב בפירוש ויהי ערב ויהי בקר והוא כי כאשר
 היה בקר יום שני או עלה יום אחד שלם כי הלילה הולך
 אחר היום וכמעט קם קרעתי בגדי גם קרעתי זה הפירוש
 כי אמרתי טוב לחלל שבת אחת ולא יחללו ישראל שבתות
 הרב' אם יראו הפירוש הרע הזה גם נהיה כלנו ללעג וקלם
 בעיני העב"ס' ואתאפק בעבור כבוד השבת ואדור נדר אם
 אתן שנת לעיני אחר זאת יום הקדוש עד שאכתוב אגרת
 ארוכה לבאר מתי ראשית יום התור' להרים מכסול ולהסיר
 פח ומוקס כי כל ישראל הפרושים גם כל הלוקים יודעים
 כי לא נכתב' פרשת בראשית להגיד מעשי ה' בכל יום רק
 בעבור שידעו שומרי התורה איך ישמרו השבת כאשר שבת
 השם הנכבד לספור ימי השבוע והנה אם היה סוף יום הששי
 בקר יום שביעי יש לנו לשמור הלילה הבאה והנה זה הפירוש
 מתמה כל ישראל במורה וכמעט גם הקרוכים גם הרחוקים
 גם החיים גם המתים והמזמין בפירוש הזה השם ינקום נקמת
 השבת ממנו והקירא אותו בקול גדול תדבק לשונו לחטו גם
 הסיפר הכותב אותו כפי' התור' זרועו יכוש תיכש ועין ימינו
 כהה תכהה ולכל בני ישראל יהיה אור' והנה זאת האגרת :

אין מחלוקת בין משכילי חקות השמים כי ששים ענולות
 גדולות יש הן מסכות העליונות שמוק האחת תיפק
 הארץ וכן מתחכרות בשמים נקודות ומשם מתפרדות עד
 נטיית אחת לזמין גם לשמאל כפי שתי חמישיות ששית הגלגל
 והנה המנוע' האחת שהיא כוללת כל תנועות הגלגלים היא
 המורחית

אגרת השבת

103

המורחית שהי"כ מזלות עולים הכ"ד שעות וקרוב מזה המספר
יעלו גם הזבוע' מסרתים והתנוע' השנית היא המערבית גם
היא כוללת כל חנועות הגלגלים כי גלגלי המסרתים נמשלים
לגלגל המזלות והשמש לכדה שומרת קו המזלות לא תטה ימין
ושמאל והיא תקיף כל המזלות בשם"ה ימים וחמש שעות וחלק
שעה והיא שנת החמה והיא הזנה באמת כי הימים ישובו
פעם שנית כאשר היו בשעה הראשונה על כן נקראה שנה
ובעבור כמות השמש לפסוק ולדרום החלק השנ' לר' תקופות
שהם קור וחום וקיץ וחורף כי ימי הזרע הם חלו שנה בהיות
השמש במזלות הדרומיים וימי הקציר בהיותה בצפוניים והתחיל
מימי הקור ותחלת זאת התקופ' בהיות השמש בסוף נטות'
לדרום אז יחלו הימים לקצר ותחלת שיקצרו הימים ואלה ימי
התקופ' קרים ולחים ובהיות השמש בנקוד' המחרת או ישמרה
היום והלילה בכל הארץ וימי זאת התקופ' חמים ולחים ובתחלת'
יחלו הימים להאריך כי השמש נוטה לפאת צפון וסוף התקופ'
בסוף נטותה לצפון משם תחל התקופה האחרת והשמש יורדת
מפאת צפון אז יחלו הימים לקצר והלילות להאריך ואלה
הימים שהם ימי הקיץ חמים ויבשים ובהיות השמש בנקודה
המחרת השנית או ישמרה היום עם הלילה ויחלו שיקצרו
הימים ויארכו הלילות וימי זאת התקופה קרים ויבשים *
ובעבור היות תקופת הקיץ והחורף יבשית אמר הכתוב בקיץ
ובחורף יהיה כי באלה יחסרו הימים והבהרות חץ תיאור מצרים
כי הוא יוצא ממעינות הר הלבונה בפאת דרום והנה תקיפות
השנה תלויות בשמש גם ככה תקופת הימים * והנה שנת האמת
לשמש כי אין כח במסרתיהם לשנות מעשיה כי אם להוסיף
או לגרוע בחים או בקור כי מעשה השמש כמעשה הכל
בעבור היותה קרובה אל הארץ גם היא מושלת ביום ובעבור
היותה הכבד כנייה מקדשים והחדש תלוי בכלל שהיא המאיר
הקטן על כן חלקתי זו האגרת לשלשה שערים * הראשון
בראשית שנת התורה * השני בראשית חדש התורה * השלישי

השער הראשון

בראשית והשנה

אמרו חכמי קדם כי שנת החמה בתוספת חלק ממאה ועשרים על רביעית היום הנוספת על הימים השלמים • וחכמי פרס אמרו כי התוספת חלק ממאה וחמשה עשר ביום • וחכמי כשדים אמרו כי התוספת חלק ממאה ושבעים ביום וחכמי יון אמרו כי החסרון מרביעית היום חלק ממאה וששה ביום • ואלה המוסיפים גם הנורעים קרובים אל האמת כי שנת המוסיפים היא מנקודת הגלגל שמוקדו רחוק ממוקד הארץ וזאת השנה קרובה ממחברת כוכב עליון אל מחברתו פעם שנית • והנכון להיות התוספת חלק ממאה וחמשים וזאת היא שנת חכמי משפטי המזלות • ושנת הנורעים מנקודת מחברת העגולות הגדולות או לפי מרחק השמש וזו היא שיטרכו אליה כל האדם והחסרון קרוב מחלק ממאה ושלישים ביום • וזאת המחלוקת בעבור תנועת כוכבי גלגל המזלות כי הקדמונים אמרו כי התנועה מעלה אחת במאה שנה והאחרונים בששים ושש שנים ויש אומרים בשבעים שנה וכלי הנסיון עשויים בדרך קרובה כי לא יוכלו לחלק המעלות על שנים במעשה ידי אדם ויש אומרים כי בשתי נקודות המחברת שני עגולות קטנות על כן התנועה פעם עולה פעם יורדת והנה אין כודע באמת שנת החמה ועתה אשוב לחפש על שנת התורה :

אמר יהודה הפרסי כי שנות ישראל היו שנות חמה בעבור שמלאו המועדים בימים ידועים פסח באביב השעורים • ושכועות בקליר • וסוכות באסיף • והנה מה נעשה בי משה לא פירש כמה היא השנה ומה נעשה במלת חרש כי מה נהחדש בשמש • והגוים בעבור היות שנותם שנת השמש ומלאו בשנה תמימה שנים עשרה חדשי הלכנה חלקו ימות שנת

אגרת הישבת

שנת החמה על שנים עשר להיות זה המספר קרוב מחדש
הלכנה ועלה חדש אחד שלשים ואחד * גם אמר יהודה הפרסי
כי שנות נח היו שנות החמה בעבור שמואל בשנת שש מאות
שנה לחיי נח וגו' ואחר כן אומר ויהי באחת ושש מאות
שנה על כן יש במספר החדש תוספת עשרה ימים כי זה
המספר קרוב לתוספת שנת החמה על שנת הלכנה וזה המספר
סותר דבריו כי הנה הוא מודה כי החדש הוא הלכנה ועוד
אמר כי כמלא מכוח התיבה אחר חמשה חדשים וכתוב שהיו
ק"ג יום * והולך הנאון לשום תחלת שנת נח מתשרי ואין
לורך כי גם בחדשי שנת החמה יהיה המספר רב מהכתוב
בשני ימים ואלו היה נח מחשב שנת החמה לא ייטיב ולא
ירע * על כן נחפש שנת התורה ממש או מפי הקדושים
המועתיקים והנה נחל מהם * והנה מלאנו תקופת שמואל בלי
תוספת וחשרון על רביעית יום והיתה בימיו קרובה אל
האמה ועשה חשבון שנים ושבעים תלמידים כאשר עשה
בבריתא שלא חשב תי"ג חלקים שהם נוספים על שתי שלשיות
השעה בחדש הנכנס גם כתוב שהיו תקופות הן תקופת
רב אדא בלנעא ותקופת רב שמואל בפרהסיא * וטעם
שהיתה בלנעא בעבור משפטי המזלות אם ידעו חכמיהם
תקופת האמת * והנה היום אין תקופת שמואל נכונה והכל
בכל יום ובכל מקום לעד נאמן למשכיל ועוד כי כתוב חזית
דמשכא תקופת טבת עד שיחמר בניסן עברה להיא שתי
ולא תחוש לה * והנה בשנה שעברה היתה תקופת ניסן
במשכונ שמואל בב"ה בניסן והנה עברנו על דברי חכמים
ח לילה חלילה רק עשינו החג במועדו על כן תקופת רב אשי
ישרה כי לא תעבור תקופת ניסן המשכונ הנז' ואין לריך
למשכונ המועדים לדעת התקופה * גם כל חכמי הנסיון
מודים כי י"ט שנות החמה הם המספר מאתים ול"ה חדשים
על כן השבעה עבורים * והנה התחבר היום מן היתרון
קרוב מחלי חדש אלו יודע כי אזהבי תקופת שמואל מה
בעשה מהם ועוד כי חלק הארבע תקופות בחלק יום שוים
וככה

וככה הם בגלגל השמש ואיננו רק בגלגל המזלות בעבור
 שמהלך השמש משתנה כפי היותה קרובה או רחוקה ממקום
 הנצבות והנה הולכת מרגע השמות היום עם הלילה שהיא
 תחלת התקופה עד היותה בסוף לפון שהיא ראש המזל
 המתהפך ואז יהיה סוף היום הארוך יותר מארבעה ותשעים
 יום ושעות רבות וקרוב מזה המספר התקופה השנית *
 והנה השמים הנשחרות הם כמו קע"א ימים וזה אמת ברציות
 ברורות * והנה יש לספרים תקופת שמואל ואלו היתה
 מחלקתו נכונה מה תועיל לאנשי זה האי לדעת שעת התקופה
 כי היא על ירושלים כי השמש זורחת עליהם לפני שתרח
 על זה האי כארבע שעות ישרות וקדמוננו הודו בדבר הזה
 שאמרו מחדתא מעתיקא ולדידן ולדידו * ועוד נחשוב כי
 התקופה על האי הזה והנה היתה תקופת כיון בתחילת
 הלילה * והנה תקופת תמוז היתה אחר שבע שעות ומחצה
 ואין הלילה באי הזה רק שבע שעות * והנה התקופה תהיה
 אחר זרח השמש וכל האומר כי התקופה על השער המעוותות
 שהם י"ב שעות ביום גם בלילה תקופה לכסיל ממנו כי אין
 יתכן להיות קסת מדתה בגלגל המישור מאה וחמש מעלות
 על כן המחשבים בעבור שיעלו בכל מקום ששה מעלות
 בכל יום כי המזל עולה בשתי שעות וזה כוז ותהו כי
 לעולם לא יעלה מזל מן המזלות בכל הארץ בשתי שעות
 אפילו במקום הקו השווה שהיום והלילה שוים לעולם ואף
 כי בכל מקום שיש לו מרחק רב מהקו והנה מזל טלה באי
 הזה עולה בפחות חמשית משעה ישרה * ומזל אריה עולה
 בשלש שעות פחות כמעט * המכיר צורות בגלגל יראה זה
 בעיניו * גם בלבנה בהיותה בראש החמש במזל מאזניים גם
 כל אדם ווכל לראות הדמיון בעיניו בעגול הנחשת שהוא
 כדור וכאשר איננו כדור * על כן כל פתי שידע תקופת שמואל
 ושמות המזלות וחל"ס כלכ"ס מחשב כלבו שהוא מחשב בתקופות
 ומזלות והוא לא שמע שמועת החכמה אף כשיריח ריחה או
 יטעום טעמה * והנה התורה לא הזכירנו מתי היא התקופה

ויוקה אף כי שעתה • ואלה היתה לפני רב האי גאון
 ז"ל למה נהגו ישראל הדרים במערב להשמר שלא ישתומים
 בשעת התקופה והשיב כי נחוש בעלמא הוא בעבור שהיא
 תחלת השנה או תחלת רביעייתה לא ירצו לשתות מים שימלאו
 חנם על כן יחלבו בה כל מתוק להיות שנתם מתוקה •
 ואני אומר מתוקה שנת העובד השם הנוטח בו לכדו •
 והנה היודעים תקופת האמת לא אמרו כי תזיק לאוכל
 ולשותה ודברי הנפוח הם שיחת הוקנות • ועתה אדבר על
 תחלת השנה ואומר בתחלה כי כל עגול אין לו ראשית רק
 בראון איש ואיש והנה ראשית שנת כל אדם מרגע הולדו
 ובשוב השמש אל הנקודה הראשונה שהיתה בתחלה תמלא
 לו שנה תמימה • וראשית תקון המזרחים מרגע מחברתם
 עם השמש כי אז יהיה המזרח בגבהות גלגלו הקטן גם
 הלבנה תהיה בגבהות גלגל המזק • ואלה הראשיות אינם
 זריכות לכל אדם על כן אמרו חכמי התולדות כי האמת
 להיות ראשית מנקודת המחברת אשר משם תחל השמש להיות
 קרובה אל הארץ הנושבת וזאת תקופת רב אדא רק היא על
 המהלך האמצעי והקונה קרוב וזאת היא ראשית יודעי בינה
 לעתים לדעת המעשים • גם זאת תחלת שנת היונים
 הראשונים וזאת היא תקופת ניסן והפרסיים יחלו שנתם
 מתקופת תמוז והבגדים מתקופת תשרי • ואחרים מתקופת
 טבת רק בשבוע בא להם בעבור כי מספר שנות החמה בחשבונם
 איננו נכון • וכאשר נחפש לדעת שנת התורה מאלו כתוב
 החדש הזה לכם ראש חדשים • והוא ראשון לחדשי השנה •
 וכתוב היום אתם יולאים בחדש האביב וכתוב שמור את
 חדש האביב וה"מ כי הוא בחשבון ישראל • והנה החדש שימלא
 אביב בארץ ישראל הוא הראשון לחדשי השנה • וראש החדש
 בראשית השנה עברה התקופה או לא עברה • רק שיש לשמור
 שיעשה הפסח והאביב ימלא בעבור תלופת העומר וברוב
 השנים האביב דבק בתקופה ויש פעמים שירחק ממנה בעבור
 רוב הגשמים או שהיתה שנת בכורת והנה תחלת שנת ישראל

על

על פי בית דין כאשר הוא כתוב ויועץ המלך חוקיקו והיה
 עיבור השנה לעצת בית דין והפסח שעשה היה בחדש הראשון
 זה קבלו בראיות גמורות רק שגג שגגה קטנה שלא עבר
 השנה ביום שעבר לפני החדש הראשון וזה הוא עיבור ניסן
 בניסן ולא הודו לו * וכאשר יבא חדש הלכנה פעם אחרת
 בימי האביב בארץ ישראל אז תעלה שנה אחת בין שתהיה
 השנה י"ב חדש או י"ג חדש ע"כ לא קראו בלה"ק חדש
 האביב ניסן רק ראשון וככה החדשים ע"כ לא תמצא בכ"ד
 ספרים שמות החדשים הנודעים היום שתחילתם ניסן רק
 בספרי בני הגולה * והנה ראשית שנת ישראל היננה מיום
 התקופה רק מיום חדש הלכנה * ואחר שידענו כי זה ראשון
 נעשה המועדים בחדש השביעי ממנו כי אם היה הפסח
 בימי אביב הסעורים ילא חג שבועות בקציר וסכות באסיף
 ועוד מלאכו כתוב בסכות וחג האסיף תקופת השנה וכן
 כאמר בלאת השנה והנה יום זאת השנה שעברה תחל השנה
 הבאה ומלאנו כתוב כי לזה ה' מלות הקהל לקרות כל התו'
 בחג הסכות בשנת השמיטה וכתוב למען ילמדו ואיננו נכון
 להיות זה אחר חגי השנה ואל יקשה בעיניך מלת מקץ
 שבע שנים תשלחו איש את עבדו כי שנים קצוות יש לכל
 דבר והנה יש לו ראשית וסוף והיתה תחלת שנת השמיטה
 בתשרי שהוא החדש השביעי בעבור כי אז יחל חגי השנה
 שהזריעה תהיה בו וככה כתוב בשנת השמיטה לא תורעו
 ועוד וזרעם בשנה השמינית * ואפרש לך ועשת את התבואה
 לשלוש השנים כי רגע נשאר ביום התורה חשוב יום כמו
 וביום השמיני ימול בשר ערלתו והנה הגולה ביום הששי
 והנה לא עלו לו מעת אל עת שבעה ימים שלמים וכה
 יום אחד בשנה חשוב שנה והנה יש מי שיספור אותה ויש
 מי שמניחה עד השלימה והנה כתוב יום לשנה תשארו את
 עונותיכם וזה מעשה היה בשנה השנית וה' לא יעניש לפני
 העון ע"כ מספר הארבעים שלא עברו את הירדן עד בעשור
 לחדש הראשון בשנת אחת וארבעים והפך זה הכלו את המן
 ארבעים

הרבעים שנה ובמקרא היא חמס עשרה ובשנת אחת עשרה
 ובשנת שתיים עשרה ואחזיהו מלך בשנת שבע עשר ליהושפט
 והוא מלך שנתים ומלך אחריו יהורם אחיו בשנת י"ז ליהושפט
 ורכים ככה והנה ועשת את הצבואה לשלם השעם האחת
 חצי שנה הששית וכל השביעית וחצי שנת השמינית עד בא
 תבואתה דבק עם השנה השמינית כאלו הוא כתוב וזרעתם
 את השנה השמינית ואכלתם מן הצבואה עד בא תבואתה
 ותספיק לכם עד בא השנה התשיעית וכמהו מיום הראשון
 עד יום השביעי איננו דבק עם הקרוב אליו רק עם הרחוק
 שהוא כי כל הכול מחמלת וככה וירא ישראל את תלמי
 מת על שפת הים כי ירדו במזולת כמו חכן וכתו תבלעמו
 הרץ וככה לבוא מפניך בממור דבק עם ואותו לא תכרות
 ורכים ככה והיובל הוא שבע שמיטות שנים ותחל היובל
 מיום הכפורים וכן כתוב ביום הכפורים תעבירו סופר בכל
 טרבלס וקדשתם את שנת החמשים שנה והנה תחלת שנת
 השמיטה ותחלת שנת היובל ואל השומע בעבור שלא
 החלה השנה מיום הזכרון כי אם חזכנו שהיה ראש חדש
 גסן ביום תקופת האמת לריבה התקופה השלישית באמת
 להוסיף בעשרת הימים בעבור תוספת מהלך שנת החמה
 על שנת הלכנה גם בעבור היות מהלך החמה מתמהמה
 על היותה ראשית השנה ביום הכפורים או בסכות ודע
 כי אין ללכנה שנה כי היא תקיף בכל המזלות ככ"ז ימים
 ושלישית יום ובעבור כי י"ב חדשי הלכנה קרובים משנה
 המימה נקראת שנת הלכנה ובה יחשבו הישמעאלים על כן
 יבאו מועדיהם פעם בקיץ פעם בחורף ושנות ישראל תהיינה
 שנות בכל י"ט שנה בשנות החמה באמת והנה חשבון ישראל
 לבדו הוא האמת ודע כי אין בחשבון הכשדים אדר שני
 כי חדשיהם אינם חדשי הלכנה רק חלקים י"ב בשנת
 החמה וכתוב בחדש הראשון הוא חדש גסן פירושו ככה
 כן היה בשל' ההיא כי בשנת העבור יהיה חשבון החדש הא' באדר
 ע"כ אין לתרגם בראשון רק כניסן בעבור שיבינו אנשי הדור :

השער השני

בראשית החדש

כיצאנו אור השמש וכל הכוכבים עומד לעד לא יוסף
 ולא יגרע בעצמו רק כנגד מראית העין בעבור
 היות הנראה במקום רחוק או קרוב גם בעבור השתנות האור
 בראשית היום או בחליו ואין אור מתחדש כי אם ללכנה
 לכנה על כן אין חדש באמת כי אם חדש הלכנה והנה
 נבקש מתי ראשיתו והנה אמרו כל חכמי המזלות שתחלת
 החדש מרגע התחברות הלכנה עם החמה ברגע אחד והוא
 אשר קראו קדמונינו ז"ל המולד וחכמינו חשבוהו במהלך
 האמצעי וככה עשו כל חכמי המזלות ואח"כ יתקנוהו וככה
 אמרו ז"ל פעמים בא בארוכה פעמים בא בקצרה ובעבור כי
 המתחברות שמים לריכות שמים לדעת מתי היא כל אחת
 בארוכה או בקצרה כי יש פעמים שהיינה שמים בארוכה
 או בקצרה או החמה בארוכה והלכנה נקצרה והסך הדבר
 גם יש ארוכה וקצרה העט גם הרכה עד שחניע הארוכה
 ארוכה גם הקצרה מרכה עד י"ג שעות והנה יהיה בין
 מולד חשבונו פעמים ובין מולד האמת אלה השעות לפנים
 ולא לאחור על כן טעם הגאון ז"ל שאמר כי ראש חנוכה קדרות
 כנגדאד לא היה בעת המולד על כן אמר כי חשבון קדמונינו
 לא היה בדקדוק יפה רק חשבונו הוא הנכון והוא טעם ד'
 טעויות האמת בו היה ראוי שידע דרך הארוכה והקצרה כאשר
 יעשו חכמי המזלות כי אין מחלוקת בין מולד ישראל למולד
 חשבון הנוסם במהלך האמצעי עד שידע מתי הוא מולד האמת
 והשי בו חשבון המולד על ירושלים וכינה ובין נגדאד במרחק
 האורך שני שלישי שעה והשלישית כי לריך הוא לדעת
 השתנות המראה כאורך עשור כי הקצרות למראה העין
 והרכיעות השתנות המראה כפי המרחק ויש מצבידים ברוחם
 בעבור שדעי חשבון אי"ב תשנ"ג חושבים כי עמדו על סוד

אגרת השבת

העבור ויסתכלו המרחק שיש בין המולד ובין תחלת הלילה
וזמורים לאחרים מתי תראה הלכנה וכאשר יראו פעמים כי
יש ביניהם פחות משש שעות במקומם חשבו כי המולד עשוי
על מקום כל מחשב והנה יש פעמים שהלכנה נראית בתחלת
הלילה ופעמים יהיה בין המולד ובין הערב משמחה שעות
ולא יראו הלכנה והם חושבים כי חשבון העבור טעות חלילה
חלילה רק הם הטועים שהם חכמים בעיניהם כי אין כח
במשכיל לדעת מתי תראה הלכנה עד עשותו כאשר אפרט
סודע מתי רגע המולד • ולא נשליך ללילה • כי שעות רק
יחלו לספור מתחלת הלילה עד רגע המולד כך שעות וידע
מקום המחבר בחלק מעלת המול ויראה אם מעלת השמש
בארוכה או בקצרה וככה מהלך הלכנה ויוסיף או יגרע עד
סודע רגע המולד האמתי על ירושלים וראה כמה מרחק זה
המולד מתחלת הלילה שעות וחלק שעה ויוסיף עליהם שעות
מרחק אורך ממקומו אם הוא מערבי לירושלים או יחסר אם
מזרחי וידע כמה תהליך השמש בשעת המרחק בתהליך יומו
ויוס יפנו על מקום השמש ברגע מולד האמת וככה יעשה
במקום הלכנה כפי מהלכה ואחר כך יכנס בלוח מעלות
המזלות בארצו ויקח המעלות שימצא לככה מקום השמש גם
יעשה ככה במעלות כוכב הלכנה ויחסר המעט מרוב או ימצא
קצת היתרון וידע מקום ראש החלי וזכנו לדעת מרחב הלכנה
לתקן ראיית הקשת ואחר כך יתקן אותה כפי חקון הסתנות
המראה באורך גם ברוחב או תהיה לו המראה באמת או
ידע מתי תראה הלכנה בכל מקום איוה חדש שיראה זה יודע
אלה הדברים יוכל להבין טולד קודם חזות על דגל אחד
ובעבור שהארשתו חרה לו ואנו נחתי לו ענת אמת סיתענה
לפני השם הנכבד אשר כל יכול לברוא לו לכ טהור ולתת
בקרבנו רוח חדשה לשפך עליו רוח חכמה עד שיבין כל החכמות
מלכו כל ילמוד ימים ושנים אשר לא עשה כן לכל איש מיום
ברוא אדם על הארץ • אולי ישמע ה' תפלתו ויחדש לו זה
הפלא והאור והמופת להיות שני לחקון בלעם • והנה איננו

ככין להיות ראשית החדש מהמולד במהלך האמצעי או ממולד
 האמת כי לא ידע זה כל אדם . על כן ראשית החדש הוא
 בהתחדש אור הלכנה למראה העין וככה כתוב במשנה *
 והנה כאשר הוא החדש הראשון ידוע לעיני כל משכיל וסכל
 בהמלא אביב השעורים ככה ראש החדש למראה עיני כל אדם :

השער השלישי

בראשית היום

כאשר יום לתנועה המערבית ארבע תקופות ככה יום
 לתנועה המזרחית והנה מהבקר עד חצי היום
 חם ולא בתקופת החום שהשמש עולה לפאת צפון * וככה
 עתה עילה לחצי השמים * ובחצי האחרת כתוב כנגד תקופת
 קיץ * ומערב עד חצי הלילה בתקופת החורף * והרכיבית
 בתקופת הקור * והנכון להיות תחלת היום שהיא כוללת כל
 היום אחת תאלה הארבע * והנה חכמי המזלות החלו מחצי
 היום עד חצי היום ואחר כ"ד שעות והיו יום שלם בהשכינס
 והוא אחת ללרכס בעבור שני דברים לא יבינום רק חכמי
 המדות ובעבור כי הכל בחצי כל יום קצר ואין נטותו רק
 מעט ויש פעמים שלא חוכל עין האדם לדעת זה גם בכלי
 הכלל גם בכלי הנחשת אין יכולת החכם לדעת רגע חצי היום
 על כן הוצרכו קדמונינו לאמר כי הפלת המנחה שהיא כבארים
 אחר חצי שעה כי אז תראה כי השמש נטתה ללך מערב
 על כן להיות זאת ראשית היום רחוקה מהאמת אף כי חצי
 הלילה שכל אדם לא יוכל לדעת זה * והנה הנכון להיות
 ראשית היום מהערב או הבקר * ובעבור כי חדש התור הוא
 ללכנה ואורה המתחדש לא יראה כי אם בערב ע"כ ראשית
 היום מהערב עד ערב השני * ועיד השמתי ומלאתי כי חדש
 ניסן ראשון לתקין המועדים בציבור המועדים כי בו ילאו
 אבותי ממלרים * רק ראשית הסנה באמת לשמטה וליוכל
 מתשרי

אגרת השבת

מתשרי שפירושו בלשון כשרים חללה כענין שכתוב ושריו
למכנא • והנה הערב דומה לתקופת החורף שהיא בתשרי ועוד
מזאתי בדברי חכמינו כי השלמים נאכלים לשני ימים ולילה
אחד ואלו חללה היום מהבקר לא יתכן להיות היום השלישי
רק אחר שתי לילות • וחפשי עוד ומזאתי כי מקרה לילה
או יום או הניגע בכל אשר יטמא לו אמר הכתוב יטמא
עד הערב שהוא סוף היום כי אלו היה חללה היום מהבקר
היה ראוי שנטהר מקרה לילה בסוף היום שהוא לפנות בקר •
ועוד מזאתי מפורש בראשון המועדים שכתנו ה' יתברך לישראל
לפני השבת בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מזות
עד יום האחד ועשרים לחדש בערב ואחר כן כתוב שבעת
ימים • והנה יום ט"ו מהערב שהוא יום הראשון עד בקר •
וידוע כי בחצי הלילה היה מכת הנכורים והנה כתוב ביום
הכותי כל בכור • ובמקרא היום הזה יים בשורה ה'ף וחכינו
עד אור הבקר • ועוד מזאתי ביום הכפירים מערב עד ערב
תשבתו שכתבם וכתוב בעלש היום הזה וחייב כרת כל העושה
מלאכה בו או האוכל ואין הפרש להיות זה בלילה או ביום
כי חללה עלם היום הזה הוא הערב והנה עדים באמנים
בראשית היום מהערב וכינו הם כל המועדים והשבת כי כלם
הם מועדי ה' מקראי קדש רק שבת לכרה נקראת שבת לה'
בעבור ה' ששבת במעשה בראשית ובעבור היות השנה נס
הימים תלויים בשמש כי השמים החנועיות דומות זו לזו לכן
היתה השנה השביעית דומה לשבת על כן כתוב בה שבת
לה' ובאשר היה חללה שנת השמיטה בימי תקופת החורף
בכה ראשית יום השבת כתקופת היום הדומה לחורף
שהחללה הערב ואל תשתומם בעבור הכתוב שבת שנתן
קדש לה' מחר ולא הזכיר זה מהערב • ועתה הפרש לך
הפרטה לרחות הטוען :

דע כי ה' יתברך לא עוה בשבת ראשונה שלא ירד המן
לא תעשה כל מלאכה עד יום מעמד הר סיני כי
בעבור שנה משה עומד לגלגלת וכו' איס אל יותר מחנו

אגרת השבת סה

עד בקר • והנה לקטו ביום הששי שני העומר הגידו למשה
 והוא השיב הוא אשר דבר ה' • והטעם כבר דבר לי הסם
 זה לפני רוח המן והוא זהו ביום הששי והכינו את אשר
 יביאו ואמר להם למה טעם משנה כי סכמון שבת קדש שה'
 ישבת מחר ולא גלה להם זה הסוד ולא מה יעשו בעורף שלום
 סיניחוהו ובקר יום שבת אמר להם כי שבת היום לה' שה'
 לא יוריד המן היום לא תמלאוהו אל תלאו ללקיט וזה הפירוש
 הזכרתיו כנגד הכותיים שאינם מאמינים בדברי רבותינו שהשבת
 מערב אל ערב • ופירוש האמה מה שהעתיקו כי במרה נחנה
 השבת והזכיר הכתוב מחר ולא זה הלילה על ההווה ברוב
 כי ביום עושים הכל מלאכה • והנה פי' שבת קדש שיטתו
 וככה עשו וישבתו העם • ובירמיה כתוב לקדש את יום השבת
 לכלתי עשות בה מלאכה • והזכיר מחר שהוא היום כי דבר
 על ההווה כמו ילא אדם לפעלו ולעבודתו וכו' • וכמו אשר
 בשדה טריפה כי הוא הדיו לנטרף בבית והנה מקרה לילה וכן
 ונפל שמה שור או חמיר ורבים כן בתור :

ועתה אחפש במעשה בראשית ואחל להשיב על האומר
 כי הלילה הילך אחר היום אלו היה כן למה לא
 אמר הכתוב מפירש מבקר עד בקר או מאור עד בקר ולמה
 הכנים באחלע • והנה משמע הכתוב ויהי ערב ויהי בקר כי
 מערב עד בקר הוא יום אחד הפך מה שדבר בראשון ויקרא
 לאור יום • והביא זה המפרש בלרה הזו בעבור שחשבו רבים
 כי בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה
 תהו ובהו והיתה נעדרת והטעם שאיננו והחסך העדר האור
 והטעם איננו וזה הפירוש איננו נכון כלל • כי מה לורך
 היה לו להזכיר השמים אחר שלא פירש אם היו תהו כמו
 הארץ • ועוד מדרך הלשון מהטעם לתוספת היו ואין כמו
 זאת הווי' הנוספים בפעלים ביום השלישי וישא אנדרס את
 עיניו ויעוב את עבריו כי הם כפא רפה בלשון ישמעאל
 סתמכות לפונם כלשון הקדש ובשמית אין ויו נוסף ועיד כי
 לפי הפי' הזה לא יהיו הרוח והמים נכבדים וכתוב בספר

אגרת הייטבת

חבלות על פניהם כי הוא ליה ונבראו גם כי החסך נברא
ובן כתוב יוצר אור ובורא חסך • והאמת כי הכתוב הזכיר
השמים והארץ כי הכל כדור והשמים הם כמו הקו הסיבב
והארץ כמו המואק באמצע • והנה הארץ ניתה מכוס' במים
מכל לך וכן כתוב כל יסובון לכסות הארץ והרוח סביב המים
ואלה הד' מוסדים שהם השמים והארץ והרוח והמים כי השמים
כנגד האם וככה לעצית לרוח משקל ומים חכן כמדע כי הוא
לקטות הארץ יביט וגו' וככה מי מדד בשעלו מים ושמים
דורת חכן וגו' • עי חכן את רוח ה' וככה מי יעלה לנו
השמימה והשלישית אחרי שמים • וככה וורח השמש כנגד
השמים והארץ לעולם עומדת סובב סובב הולך הרוח כל הנחלים
ה לכיס אל הים והים איננו מלא ואחר שהקו והמואק נבראים
היה כל אשר בתוכם נברא כמוהם ופי' היתה תהו ובהו
הטעם אחר כן ואמר דאיתי והנה אין אדם ובהמה • וככה
כאור שבעת הימים פי' שבעתים • וקדמונו ז"ל רמזוהו שאמרו
כדביעי נתלו המאורות ומה נכבדת מלת נתלו והנה דבריו
מבחיטין דברי האומר כי תהו ובהו שאין עם ארץ והנה החסך
היה לפני האור וככה כתוב • והתנועה הגדולה כוללת זמן
החסך והאור והיא נקראת יום שהוא יום שלם כ"ד שעות ואין
טעם בעבור שהקדים להזכיר ויקרא אלהים לאור יום לפני
הלילה כי כן משפט הלשון כאשר יזכיר שני דברים יחד
מהאחרון כמו ואחן ליצחק את יעקב ואת עשו לך יום אף לך
לילה והזכיר המאור הקטן שהוא מושל כליל לפני הגדול שהוא
נכבד ממנו גם אין לטעון שאמר הכתוב יוצר אור ובורא
חסך שהקדיתו טעם לו יתרון מן החסך אף על פי שהחסך
היה לפני האור כמו יצחק וישמעאל בניו שמה קברו את אברהם
ואת שרה אשתו והוא קבר אותה • והנז בעבור שהזכיר
ויקרא אלהים לאור יום היצרך הכתוב לומר איך תספור יום
התור' כי פירוש יום על שני דרכים על כן אמר כי אלו
השתי ראשיות שהם ערכו ונקר כילל אותם יום התור' כי פירוש
ערב הזמן שהלילות מעורבבות ואינן נפרדות למראה העין

סו אגרת הייטבת

כמו וימערבו בניים • ובקר שהנורות נבדלות ומבוררות כמו
לא יבקר הנהן • כבקרית רועה עדרו • והנה מלת יום כוללת
אלו שתי זמנים שהחניע' אחת כוללת שניהם וכמהו זכרונוקב'
בראש ויברך אותם ויקרא את שמם אדם כיום הבראש וכתוב
לאדם ולאשתו כחנית עיר • והנה התבאר גם כמעש' בראשית
כי גם היום מערב עד ערב והנה אמר המסורר ערב ובקר
ולהרים ולא אמר בקר ולהרים וערב והזכיר השלש דגעים
שהאדם חייב להתפלל בהם כי הרגע השני בני אדם ישנים
וזו חנות לילה אקום להודות לך • ובכניאל כתוב ויאמר
אלי עד ערב בקר והנה חסר ויו כמו שמע ירחוהעד ומראה
הערב והבקר והנה זה יום שלם והטעם אלפים יום שהיו
ישראל בנר' בימי יון כאשר פירשתי במקומי על כן אמר
המלאך ומראה הערב והבקר אשר כאמר אמת הוא ופירושו
איך צריך לפירוש כי כן הם ימים שלמים כאשר כאמר לך •
וכשמה זאת האגרת • הודות לאשר לו התפארת • והנה נחברר
לך באגרת הזאת שקראתיה אגרת שבת שהיא אגרת כל
תשובותיה על סם האגרת אשר ראיתי בחלומי מתי ראשית
היום גם ראשית החדש גם ראשית השנה • והסם הנכבד אשר
הוא ראשון כלי ראשית ואחרון כלי אחרית הוא כרחמי יקר
קן הימין להשיבנו כימי עולם וכשנים קדמוניות אמן סלם :

ת"ו ש"ל ב"ע

B

410.